

59
7-17

From Cup in of the number 2
opening in the side of the

1914

opening in the side of the

59

7-17

From Cup in of the number 2
opening in the side of the

18րդ ՏԱՐԻ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՕՐԱՅՈՅՑ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

1914

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԵԳՐՈՆԱՏԵՂԻ

Յ. ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

805

059

7-17

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՕՐԱՑՈՅՑ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

1914

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲՐԻՍՏՈՒԻ

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Զ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՅԻՆ

Ի ՊՐՈՒՍԱ

Q 38261-67

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

1914

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՒԻ

ՆԻ ԲՈՒՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

4406-4407

ՆԻ ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՌՅԿԳ-ՌՅԿԴ=1363-1364

Պիր տարւոյն է	2
Եօթներեակին	9
Վերագիրն	ԺԴ
Իննեւտասներակին	42
Տանուտերն	Յուշ

ՀԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ՆԻ ՄԻՋՈՑԻ ԿՈՏԻՆ

ՕՐ ՄՆՆԴԵԱՆ	Բշ. Յունուար	6
Միջոց ուսիք աւուրք		ԻԱ
Առաջաւորաց բարեկենդան	Յունուար	26
Սուրբ Սարգիս	Փետրուար	4
Օր Տեաւնընդառաջի Ուր.	»	14
Բուն բարեկենդան	»	16
ԶԱՏԻԿ	Ապրիլ	6
Օր Աւետման	Բշ. »	7
Երեւման Խաչ	Մայիս	4
Համբարձումն	»	15

52018-Ա.Կ.

Հոգեգալուս	<i>Մայիս</i>	25
Լուսաւորչի բարեկենդան	<i>Յունիս</i>	15
Ս. Գրիգոր Լուս. (գիւս)	»	24
Վարդավառի բարեկենդան	<i>Յուլիս</i>	6
ՎԱՐԴԱՎԱՌ	»	13
Միջոց եօթնեակի պահօք	<i>Հիւնզ</i>	
Ս. Աստուածամծի բարեկ.	<i>Օգոստոս</i>	10
ՎԵՐԱՓՈՒՄ. Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ	»	17
Միջոց եօթնեակի պահօք	<i>Չորս</i>	
Ս. Խաչի բարեկենդան	<i>Սեպտ.</i>	7
ԽԱԶՎԵՐԱՑ	»	14
Վարագայ Ս. Խաչի բարեկ.	»	21
Վարագայ Ս. Խաչ	»	28
Միջոց ուսիք եօթնեակի	<i>Յօրր</i>	
Գիւս Խաչ	<i>Հոկտ.</i>	26
Հրեւականացես	<i>Նոյեմբ.</i>	8
Յիսնակաց բարեկենդան	»	16
Ս. Յակոբայ բարեկենդան	<i>Դեկտ.</i>	7
Ս. Յակոբ	»	13
Օր բարեկեն.ի Ծննդեան	<i>Բշ.</i>	29

ԸՍՏ ԼԱՏԻՆԱՅԻՈՑ

Շրջանն յունի, որ է Ոսկեթիւն	15
Շրջանն Արեգակնային փոքր	19
Վերադիրն	3
Ինդիկսիոնն Հռովմէական	12
Կիրակագիրն	7
Իսկ Չասիկ նոցա մէկ շարքս յառաջ է բան գլեւն:	

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԼԱՏԻՆԱՅԻՈՑ

Յօրանասներոց Կիրակէ (Ն.Տ.)	<i>Փետր.</i>	8
Օր մոխրոց	»	25
Չասիկ	<i>Ապրիլ</i>	12
Համբարձումն	<i>Մայիս</i>	21
Հոգեգալուս	»	31
Ամենասուրբ Երրորդութիւն	<i>Յունիս</i>	7
Տօն խոհրդոյ Ս. Հաղորդութեան	»	11
Ա. Կիրակէ Գալսեան	<i>Նոյ.</i>	29

ԱՄՍՍՄՈՒՏՔ ՏԱՀԱՍՑ

Քէպիւլ էվվէլ 1332	Օր 29	<i>Յուն.</i>	14
Քէպիւլ ախր	» 30	<i>Փետր.</i>	12
Ճէմագիւլ էվվէլ	» 30	<i>Մարտ</i>	14
Ճէմագիւլ ախր	» 29	<i>Ապրիլ</i>	13
Քէնէպ	» 30	<i>Մայիս</i>	12
Շապան	» 29	<i>Յունիս</i>	11
Քամագան	» 30	<i>Յուլիս</i>	10
Շէվվալ	» 29	<i>Օգոստոս</i>	9
Չիւլգասէ	» 30	<i>Սեպտ.</i>	7
Չիւլնիննէ	» 29	<i>Հոկտ.</i>	7
Մուհարրէմ 1333	» 30	<i>Նոյեմբ.</i>	5
Սէճէր	» 30	<i>Դեկտ</i>	5

ՆՇԱՆԱԻՐ ԱՌՈՒՐՔ ՏԱՃԿԱՅ

Մէվլուսր ցէպ.	Րէդ. Է՛՛ԼԼ	15	Յունև.	25
Խչ այլար	Րէճէդ	1	Մայիս	42
Լէյլէի Րէզաիպ	»	2	»	45
» Միբան	»	5	Յունևիս	7
» Պէրաթ	Շ-դ-ն	10	»	25
» Գասր	Ր-ժ-դ-ն	5	Օգոս.	5
Րամազան պայր.	Շէ՛՛ԼԼ	1	»	9
Գուրպան պայր.	Ձէ-Լճէճէ	1	Հոկտ.	46
Առուրէ կիւնիս	Մ-ճ-բբէճ	1	Նոյ.	44

ԱՄՍԱՄՈՒՑ ԶՐԷՒՅ

Շք-բ 5674	Օր	30	Յունևուար	45
Աբ-բ	»	29	Փետրուար	44
Նէ-ն	»	30	Մարտ	45
Ե-բ	»	29	Ապրիլ	44
Սէ՛՛Լ	»	30	Մայիս	43
Թ-ժ-ճ	»	29	Յունևիս	42
Աբ	»	30	Յուլիս	44
Ի-լ-լ	»	29	Օգոստոս	40
Թ-բբ 5674	»	30	Սեպտեմբեր	8
Խբ-ն-ն	»	29	Հոկտեմբեր	8
Բ-դ-բ	»	30	Նոյեմբեր	6
Թ-բբբ	»	29	Դեկտեմբեր	6

ՆՇԱՆԱԻՐ ԱՌՈՒՐՔ ԶՐԷՒՅ

Տարեգրուիս ցկոց	Սէք-բ	15	Յունևլ.	29
Կամաւոր ծովան				
ման. Մովսեսի	Աբ-բ	7	Փետր.	20
Ծով վան Եսթրայ	»	13	»	26
Փուրիմ (Շէֆէր պայրամբ) or 2	»	14	»	27
Տարեգրուիս (բս Ս. Գրոց)	Նէ-ն	4	Մարտ	45
Պասէֆ (Խամուր-սուլ) or 8	»	15	»	29
Ծով վան ման. Յեսուայ	»	26	Ապրիլ	9
Ծով վան ման. Յեղեայ	Ե-բ	44	»	24
Երկրոց խամուր-սուլ	»	45	»	28
Սալվոթ (Կիւլ պայրամբ) or 2	Սէ՛՛Լ	6	Մայիս	8
Ծով վան առ-մանն Երզնի	Թ-ժ-ճ	47	Յունևիս	28
Ծով վան առ-մանն Երուսաղեմի (Գարա պայրամ)	Աբ	9	Յուլիս	49

Տարեմուտ 5675 son, or 2	Թւրէ	4 Սեպտ.	8
Ծով վան մահ, Գորողեայ	»	3 »	40
Քիփուր (Զօրայ պայրամբ)	»	40 »	17
Սուկֆօր (Գամբ պայրամբ), or 9	»	45 »	22
Խանուկայ (Գան- սիլ պայրամբ)	Քասկ	25 Նոյ.	30

ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՔ

Գարնամուտ եւ հասարակած	Մարտ	8
Ամառնամուտ եւ արեւադարձ	Յունիս	9
Աշունամուտ եւ հասարակած	Սեպտ.	11
Զմեռնամուտ եւ արեւադարձ	Դեկտ.	10

ՏԱՐԵՄՈՒՏՔ

Քրիստոսի թուականին	1914 Յունվ.	4
Իսլամաց ելմ. թուակ.	1330 Մարտ	4
Փոբր թուոյն Ագարիայի	299 »	24
Բուն եւ Երժ. քկն. Հայոց	4407 Օգոստ.	5
Տոմ. հաս. քկն. Հայոց	4364 »	11
Հրէից թուականին	5675 Սեպտ.	19
Իսլամաց Հինգ. թուակ.	1333 Դեկտ.	4
Փրկչ. թուկ. (Ն. Տ.)	4915 »	19

ԽԱՒԱՐՄՈՒՆՔ

© Փետր. 12. — Մանեկաձեւ խաւարումն
Արեւու, Կ. Պոլսէն անտեսանելի

Սկիզբ ամբողջական խաւարման ժ.	6, ր.	43
» մանեկաձեւ	» »	8, » 24
» կեղրոնական	» »	8, » 32
Վերջ »	» »	9, » 49
» մանեկաձեւ	» »	9, » 57
» ամբողջական	» »	11, » 38

Օգոստ. 8. — Բոլորական խաւարումն
Արեւու, Կ. Պոլսէն տեսանելի

Սկիզբ ամբողջական խաւարման ժ.	17, ր.	09
» բոլորական	» »	18, » 22
» կեղրոնական	» »	18, » 23
Մէջ խաւարման	»	19, » 32
Վերջ կեղրոնական խաւարման	»	20, » 40
» բոլորական	» »	20, » 41
» ամբողջական	» »	21, » 54

⊕ Փետր. 27. — Մանական խաւարումն
Լուսնի, Կ. Պոլսէն տեսանելի:

Սկիզբն խաւարման	ժ. 8, ր. 20
» բոլորական խաւարման	» 9, » 21
Մէջ խաւարման	» 10, » 52
Վերջ բոլորական խաւարման	» 12, » 23
» խաւարման	» 13, » 24
Զափ խաւարմ. 0,915 (տրամագիծ Լս.նի=1)	

Օգոստ. 23. — Մանական խաւարումն
Լուսնի, Կ. Պոլսէն անտեսանելի:

Սկիզբն խաւարման	ժ. 18, ր. 13
» բոլորական խաւարման	» 19, » 26
Մէջ խաւարման	» 21, » 06
Վերջ բոլորական խաւարման	» 22, » 44
» խաւարման	» 23, » 59
Զափ խաւարմ. 0,863 (տրամագիծ Լս.նի=1)	

ԲԻԹԱՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԷՍ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին մէջ լուսանկարեալ

ՊԱՏ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ Ս. ԽԱՆՔԱՄՈՒՐԵԱՆ

Խ Ր Ա Խ Ո Յ Մ

Մեր սեւ ամպեր դիզուին կոյտ կոյտ,
 ծածկեն աչքէդ երկնից կապոյտ,
 Ահեղ ամպրոպք, փայլակ, կայծակ
 Ահաբեկեն հոգիդ համակ,
 Մի՛ վրհատիր. արեզն պայծառ.
 Շուտ պիտ' ծագի, վանէ խաւար:

Մերք ալեկոծ երբ կը տեսնես
 Խաղաղ ծովուն ջինջ մակերես,
 Մըրըրկայոյզ այդ տեսարան
 Թող չազդէ քեզ ահ մշտական.
 Փոթորիկներն թէեւ ուժգին՝
 Սակայն ընդհուպ պիտ' հանդաբտին:

Խոչընդոսներ ամէն կողմէն
 Երբ ուժգնօրէն վըրադ խուժեն,

Բաղըը երբ քեզ դէմ խոժոռի,
Խինդըդ փոխէ ողբի, սուգի,
Մի՛ լքաներ, զի վիշտ, հաճոյք
Այս կեանքի մէջ կ'ընթանան զոյգ:

ԿԵԱՆՔԻ կըռիւն է դժուարին,
Դու մի՛ փնտուեր պայքար դիւրին,
Յաջողութիւն, փառք ու պատիւ
Ժիր մրցման մէջ կան ստուգիւ.
Լե՛ր անվեհեր կոչումիդ մէջ,
Խանդ ու աւիւնդ պահէ անշեջ,
Դուն քեզ օգնէ, յուսա ի Տէր,
Տէրն պիտ' օգնէ քեզ, վստահ լեր:

Իզմիր

Կ. Յ. ՊԷՇԿԵՕԹԻԻՐԵԱՆ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ՕՐ 31

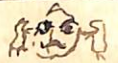
Տճ. Քեանուռնի սանի

14 ԴՅ.—ՀՅ. Գ. օր պահանջ. Մեդ. 17 7A

և ԿԱՂԱՆԴ, Տարեմուտ
1914 թուականին Քրիստոսի,
լստ հին տամարի: —
Հհ. Բ. օր Մենդեան և
ԿԱՂԱՆԴ, և Տօն Տնօրէ-
նութեան Քրիստոսի: Եւս
Յ. Բ. օր և Տօն Բարդէ հոյ-
րողքի: — Բհ. ԿԱՂԱՆԴ:
— Տոմ: Քաղոցի Լ, Յոյսմ:
Քաղոցի ԼԻ: Ա. Արամայ
Ժէ. — Լ. Յ. Յոյսմ: 14:
— Տճ. Սէֆէր 17 (1332) և
Գ. 68: — Հ. Թէֆէր 17
(5674):

L	0	16	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	S	Գ
15	2	ԵՇ.	— Հց. Գ. օր պհցց. Ծննդ. — Հհց. Ինքոսի և Գոմնայի, և Գղերիկոսի քահանային, և երկուց բիւրուց, Եւ Աբրահամու և Խորենայ և անարծաթ բժշկացն կողմայի և Գամիանոսի : Եւ Աստուածաբայ վկային : Տա՛մ Աբաց, օր 30 :	1A	ԴԳ
16	3	ՈՒՐ.	— Հց. Ե. օր պհցց. Ծննդ. — Հհց. Պահքի :	1A	Կ.
17	4	ՏՐ.	— Հց. և Հհց. Աբրոնի Բարսղի հայրապետին և եղբոր նորա Գրիգորի Նիւսացւոյն, Աեղբեսորոսի հռովմ. հայրապետին և արքայ Եփրեմի Խուրին ասորայ : — Լր. Անդանի բքային :	Ը.	ԿԱ
18	5	ՔԱՐ.	— Հց. ձրագալոյց Ծննդ. և Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի : — Հհց. ձրագալոյց Յայտնութեան Եւ Յէ՛տ :	ԸԱ	ԿԸ
19	6	ՔՇ.	— Հց.՛. Տօն Մննդեան Եւ Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի : Ուտիք է ութ օր անսիջաց : — Հհց.՛ Յայտնութիւն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի Եւ Յէ՛տ :	ԸԸ	ԿԹ

L	0	ՍԷՅԷՐ	17	S	Գ
		— Բհց.՛ Մնուեղ Տեառն : Ը Վր. Բն. ժ. 9, ր. 55 Յրտաբեր հողմունք			
20	7	ԳՇ.	— Հց.՛ Բ. օր Ծննդեան Յիշատակ մեռելոց : — Հհց.՛ Բ. օր Յայտնութեան Օր մեռելոց : — Յէ՛տ Յու՛հ. կարողեքին : Ը Ի Ջրհուն ժ. 6, ր. 33 ՏՏ. Պուրհի Տէլլ	ԸԸ	ԿՇ
21	8	ԳՇ.	— Հց. Գ. օր Ծննդեան — Հհց. Գ. օր Յայտնութեան Պահքի Յայտնութեան : — Լր. Ագնիտի Իսթին :	ԸՇ	ԿՈ
22	9	ԵՇ.	— Հց. Գ. օր Ծննդեան — Հհց. Գ. օր Յայտնութեան :	ԸՈ	ԿԹ
23	10	ՈՒՐ.	— Հց. Ե. օր Ծննդ. — Հհց. Ե. օր Յայտնութեան Պահքի :	ԸԹ	ԿԿ
24	11	ՏՐ.	— Հց. Զ. օր Ծննդեան : — Հհց. Զ. օր Յայտնութ. Լր. Տօն պատման Աբրոնի Յու՛հ. Իսթին :	ԸԿ	ԿԱ
25	12	ՔԱՐ.	— Հց. Ե. օր Ծննդեան — Հհց. Ե. օր Յայտնութեան :	ԸԼ	ԿԲ
26	13	ՔՇ.	— Հց.՛. Ը. օր Ծննդեան և Տօն Անուանակոչութեան Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի : — Հհց.՛. Ը. օր Յայտնութեան :	ԸԲ	ԿԳ

L	O	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	S	Գ
	18	● Ծն. Լս. ժ. 15, ր. 55 Անճրեւ եւ հողմունք		
27	14	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Տօն Ծննդ. Արքայն Յովհաննու Կարապետին: — Լր. Յնչաննու Ունիբերանին: — Տճ. Րեպիւ: Էվիւլ, օր 29: — Հր. Շք-թ օր 30.	1	ԱԱ
		Տար. Ծննդ. Վիլիելմ Բ. Կայսեր Գերմանիոյ 1859		
28	15	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահք: Ա. Ովդան, քր 30:	5	ԱԿ
29	16	ԵՇ. — Հց. Արքայն՝ Պետրոսի Հայրապետին, Վլասայ Եպիսկոպոսին և Աբիսողոմայ սարկաւազին: — Հհց. Պետրոսի Հայրապետին և Աբիսողոմայ սարկաւազին: — Լր. Փրանկիսիւսի Սուլիսայնին:	5	ԱԿ
30	17	ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Պահք: — Յնչ Անքանի անապատախանին: — Տճ. Աիբըւ արդախն. Էբըլ քարասանն անապոյ արաքայն Ժանին յՊերան:	2	ԱԷ
31	18	ՇԵ. — Հց. Արքայն Անտոնի, Տրիփոնի, Պարսամայ և Ո.	0	ԱՕ

L	O	ԲԵՊԻԻԼ ԷՎՎԷԼ	S	Գ
	19	Նոսրիտոսի Ճշնաւորացն: — Հհց. Անտոնի անապատախանին: — Յնչ Արանուի և Կիւրդի հարապետացն Սուլիսանի: — Տճ. Էվիլի Իստանբուլի: — Էբըլ քարասանն անապոյ արաքայն Էբրարդի Ժանին յՊերան:		
4	19	ՔԱՐ. — Հց. Ա. զկնի Ծննդ: — Հհց. Ա. զկնի Յայտնութ. Հարանիք — Լր. Փետրոսի ԲՅՈՒՆ. — Հց. և Հհց. Արքայն Թէոդոսի Թագաւորին և մանկանցն Եփեսոսի: — Յն. Երեմիայի ճգնաւորին: — Լր. Տեաննաբարանց:	7	ԱԿ
2	20	ՐՇ. — Հց. և Հհց. Արքայն Թէոդոսի Թագաւորին և մանկանցն Եփեսոսի: — Յն. Երեմիայի ճգնաւորին: — Լր. Տեաննաբարանց:	7	ԱԿ
3	21	ԳԵ. — Հց. Արքայն՝ Կիրակոսի և մօր Նորա Յուզիսայի և Վիկայիցն՝ Գորդիտոսի, Պողոթտոսի և Գրիգորիսի ևս Հհց. որոց և Վահանայ զոգլմնացւոյն: — Լր. Վլասայ Եպիսկոպոսին:	1	ԱԱ
		● Առ. Քն. ժ. 19, ր. 51 Անճրեւ եւ հողմ		
4	22	ԳԵ. — Հց. և Հհց. պահք	9	ԱԳ
5	23	ԵՇ. — Հց. Արքայն՝ Վահանայ Գողմնացւոյն, Եպիսկոպոսի և հօրն Փրիլիպոսի:	10	ԱԳ

և մօրն կրօնեայ, և երկուց
եղբարցն՝ Աերգեայ և Ապի-
տանի, և երկուց ներքին-
եացն : — Հնչ. Սրբոց հայ-
րայեացն Աղեքսանդրիոյ՝
Աթանասի և Կիւրղի: — Լ. Գ.
Ա. քաւայ հաստի:

6 24 ԵՐ. — Հնչ. և Հնչ. Պահար — Լ. Գ.
Տորթեայ հաստի: 11 91

7 25 ԵՐ. — Հնչ. Սրբոց հայրայե-
ացն Աթանասի և Կիւրղի
— Հնչ. Գրիգորի Աստու-
ծաբանին: Եւս Յնի. — Տճ.
Մեկուոր: 12 92

8 26 ✠ ԿԻՐ. — Հնչ. և Հնչ. Առա-
ջաւորաց բարեկեանքան: —
Յն. Գրեթո՛րթն, որ է «կրթն
ժեռասան իւրախեից: — Լ. Գ.
Եօթնասներորդ Կիւրղի: 12 93

9 27 ԵՐ. — Հնչ. և Հնչ. Ա. օր պահոց
Առաջաւորաց: — Յն. Փո-
կորթնութեան նիւորայ որբն
Յովհաննու Ոսկեբերանին, և
Լաւորան պահոց յայտ է օթ-
նիկի: 12 94

10 28 ԵՐ. — Հնչ. և Հնչ. Բ. օր պա-
հոց Առաջաւորաց: 10 90

Ⓜ Լր. Լս. ժ. 2, ր. 47
ՅՐՏԱՇԱՆԿ ԿՈՂՄՈՆԻՐ

11 29 ԵՐ. — Հնչ. և Հնչ. Գ. օր պա-
հոց Առաջաւորաց: — Յն.
Իւրայ նիւորայ որբն Իգն-
տիոսի հայրայեպիս: — Լ. Գ.
Տորթեայ հաստի: 17 97

12 30 ԵՐ. — Հնչ. և Հնչ. Դ. օր պահոց
Առաջաւորաց: — Յն. Հնչ-
րայեպոցն՝ Բորգի. Գրեթորթ
և Յովհաննու Ոսկեբերանին: 17 98

13 31 ԵՐ. — Հնչ. և Հնչ. Ե. օր պա-
հոց Առաջ. և յիշատակ
Յովհաննու մարգարեին: 18 99

L	O	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	S	Գ
	24	Յն. Վլասայ եղեմեայսն: — Լր. Մարտիկոյ առաքելոյն:		
		● Են. Լս. ժ. 8, ր. 53 Զիւնաբեր հողմունց		
25	12	ԳԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Պահչք: — Լր. Օր Մարտոյ: — Տճ. Րե- դեւաւիւր, օր 30:	1	111
26	13	ԵՇ. — Հոյ՛ և Հհոյ. Սրբոյն՝ Վարդանանց զօրավարաց հազար երեսունևվեց վկա- յից: Յիշատակ մեռելոց: — Հր. Արար, օր 29:	5	111
27	14	ԻՐ. — Հոյ՛. Տեառնընդառաջ: Պահչք: — Հհոյ. Պահչք: Ա. Նիրհան, օր 30: — Տճ. Ճեմ- բեի ասնի պեայ, օր էջանելոյ Ջերմութեան արեւոյն էջարոյ:	5	115
28	15	ԵՐ. — Հոյ. և Հհոյ. Կոստան- դնուպոլսոյ Ս. Ժողովոյն հարիւր յիսուն հարապե- պեացն:	2	115
1	46	✠ ԿԻՐ. — Հոյ. և Հհոյ. Ա. Քառասնորդաց պչց: Բուն բարեկենդանի Եւս Յն. — Լր. Մարտ:	0	112
2	47	ԲԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Ա. օր մեծ պահոց:	7	110
3	48	ԳԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Բ. օր մեծ	7	117

L	O	ՐԷՊԻԼ ԱՍԸՐ	25	S	Գ
		պահոց:			
4	19	ԳԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Գ. օր մեծ պահոց:	1	117	
		● Առ. Բռ. ժ. 17, ր. 49 Խառն հողմունց			
5	20	ԵՇ. — Հոյ. և Հհոյ. Գ. օր մեծ պահոց: — Հր. Մոս Լուս հանաւն Մովսէս:	9	118	
6	21	ՈՐԻ. — Հոյ. և Հհոյ. Ե. օր մեծ պահոց: — Յն. Տեմբեռնի և Եւրոպեոյն ճգնաւորոյն: — Տճ. Ճեմբեի ասնի ֆեւ- բերայ, օր էջանելոյ Ջերմու- թեան արեւոյն էջարոյ:	10	119	
7	22	ԵՐ. — Հոյ. և Հհոյ. Զ. օր մեծ պահոց, և Սրբոյն Թէոդորոս սի զօրավարին: Եւս Յն՛: — Լր. Թովմայէ Աբրահամայոյն:	11	150	
8	23	✠ ԿԻՐ. — Հոյ. և Հհոյ. Բ. Բա- ռասնորդաց: Եւ Է. օր մեծ պահոց:	15	151	
9	24	ԲԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Ը. օր մեծ պահոց: — Յն. Գեորգիոս արքայն Յովնանու Կարապետն:	15	155	
10	25	ԳԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Թ. օր մեծ պահոց: — Յն՛ Կրեմորէ Առա- նայաբանին: — Տճ. Էլիւ- ի պերտ էւ աճաւ. սիւպն:	12	155	

յրբայն պարասանց, որ արեւ-
եօսն արեւ և սուր փէշեր: Հի-
սիան ֆարբասանալ:

11 26 ԴԵ. — Հց. և Հհց. Ժ. օր մեծ
պահաց: — Հբ. Մոս լանն Ե-
բերայ:

12 27 ԵՇ. — Հց. և Հհց. ԺԱ. օր մեծ
պահաց: — Հբ. Փարբէժ. րօն
յեւորակ Եբերայ. Եեւեբ
պարբէժ, օր 2:

Ⓜ Յեկն Լր. Լս. Ժ. 12, ր. 55
Հողմ եւ անձրեւ

13 28 ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. ԺԲ. օր մեծ
պահաց:

Մ Ա Ր Տ

ՕՐ 31

ՏՃ. Մարտ

14 1 ԵՐ. — Հց. և Հհց. ԺԳ. օր մեծ
պահաց: Եւ Սրբոցն՝ Կիւրղի
Նրուսաղիմայ Հայրապետին
և միւս Կիւրղի եպիսկոպո-
սին և մօր նորա Աննայի:
— ՏՃ. Տարեմարտ 1330 Եւ
Տարեմն Քառասնին:

15 2 ՔԱՐ. — Հց. և Հհց. Գ. Քա-
ռասնորդաց և ԺԴ. օր մեծ
պահաց: Անառակին:

16 3 ՐԵ. — Հց. և Հհց. ԺԵ. օր մեծ
պահաց: Տար. Արեգ, օր
30: — ՏՃ. Աբրեւ պերր Եւ

առաջ. Իբը յրոյն պարտաւորաց:

47 4 ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԺԳ. օր մեծ 51 130
պահոց:

48 5 ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԺԵ. օր մեծ 55 131
պահոց: — ԼԳ. Գաբրիէլէ հրէշտակապետէն:

49 6 ԵՇ. — Հց. և Հհց. ԺԸ. օր մեծ 59 135
պահոց: — ԼԳ. Յուլիէոս Առաքաւորացոյն:

© Վր. Քն. ժ. 4, ր. 1

Խառնակ օր

20 7 ԱՐԲ. — Հց. և Հհց. ԺԹ. օր մեծ 62 138
պահոց: — Յն. Գէորգ Զգրայ արքայն Յովհաննու Կարաղետէն: — Տճ. Աիբը Խառնէն. Իբը յիստառաքայ երկրորդէ Տափն յԵրան:

21 8 ԵՐ. — Հց. Ի. օր մեծ պահոց: 60 132
Եւ սրբոցն՝ Յովհաննու Երուսաղիմայ Հայրապետին, և Հայրապետացն Յովհաննու Իմաստասիրին Օձնեցւոյ, Յովհաննու Արասնեցւոյն և Գրիգորի Տաթեւացւոյն: — Հհց. Ի. օր մեծ պահոց: Եւ Յովհաննու Երու-

սաղիմայ Հայրապետին: —

— ԼԳ. Բենեդիկտոս արքայն — Գարնանատար և հարաւանք լինէր և զիշտ հասար: — Տճ. Իբիտալ ըեղէն: — Պարտոյն՝ Նեւրոսոս արք Եւրօր արքայապետ և տանար, պարտաւոր:

© Ի Խոյլ ժ. 19, ր. 26

ՏՏ. Պուրճի Համէլ

22 9 ԽԱՐ. — Հց. և Հհց. Գ. Բառասնորդաց, և ԻԱ օր մեծ 67 130
պահոց: Տնտեսին: Յայտ: Արեգ, օր 30: — Յն՝ Բարառան Տաննէն:

23 10 ԵՇ. — Հց. և Հհց. ԻԲ. օր մեծ 67 137
պահոց:

24 11 ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԻԳ. օր մեծ 68 138
պահոց:

25 12 ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԻԴ. օր մեծ 69 138
պահոց: Միջինք: — ԼԳ. Աիտառ:

26 13 ԵՇ. — Հց. և Հհց. ԻԵ. օր մեծ 70 139
պահոց:

© Են. Հատկ. Լու. ժ. 2, ր. 21

Մերք անճրե Եւ մերք պարզ

L	O	30	ՄԱՐՏ	S	Գ
27	14	ՈՒՐ. — Հո. և Հնոյ. ԻԶ. օր մեծ պահոցոյ — Տժ. ձե՛հալե՛լ է՛ է՛ է՛ է՛ օր 30:		1	12
28	15	ՇԵ. — Հո. և Հնոյ. ԻԵ. օր մեծ պահոցոյ: Եւ քառասուն մանկանցն՝ որք ի Սեբաստիա կոտարեցան: — Հր. Նէսան օր 30, որ է Ա. ար ԸՊ Ա. Իրոյ:		5	121
29	16	ՔԱՐ. — Հո. և Հնոյ. Ե. Քառասնորդաց, և ԻԼ. օր մեծ պահոցոյ: Գատաւորին: Ա. Աւելեաց. օր 5: — Հր. Ադիոյ, Գորնանա՛հար:		5	125
30	17	ՅԵ. — Հո. և Հնոյ. ԻԹ. օր մեծ պահոցոյ:		2	125
31	18	ԳԵ. — Հո. և Հնոյ. Լ. օր մեծ պահոցոյ: — Յն. Կեղեկ Երո՛ւստայ հայրադերին:		0	522
4	19	ԳԵ. — Հո. և Հնոյ. ԼԱ. օր մեծ պահոցոյ: — Լր. Ադրէլ:		7	120
2	20	ԵԵ. — Հո. և Հնոյ. ԼԲ. օր մեծ պահոցոյ:		7	127
3	21	ՈՒՐ. — Հո. և Հնոյ. ԼԳ. օր մեծ պահոցոյ: — Ա. Շամս, օր 30: ՏարեմուտՄՂԹ = 299 փոքր թուականին Ջուղայեցւոց, և գորնանամուտ ըստ հին տամարին:		8	127

L	O	ձէՄԱԶԻԻԼ ԷՂՂԵԼ 31	S	Գ	
		Յ Առ. Քն. Ժ. 3, ր. 40 Անհրել եւ մերք պարզ			
4	22	ՇԵ. — Հոյ՛ և Հնոյ. ԼԴ. օր մեծ պահոցոյ: Եւ Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մուտն ի վերապն:		9	128
5	23	ՔԱՐ. — Հո. և Հնոյ. Զ. Քառասնորդաց, և ԼԵ. օր մեծ պահոցոյ: Գալստեան: — Լր. Ծաղաւար, և Վելեյեհուի Ֆերեբեան:		1	129
6	24	ՌԵ. — Հո. և Հնոյ. ԼԶ. օր մեծ պահոցոյ:		11	10
7	25	ԳԵ. — Հոյ. ԼԷ. օր մեծ պահոցոյ: — Հնոյ՛ ԼԸ. օր մեծ պահոցոյ: Եւ Աւետաւմն Ս. Աստուածածնին Եւս Յնոյ՛		15	101
8	26	ԳԵ. — Հո. և Հնոյ. ԼԸ. օր մեծ պահոցոյ: — Յն. Տծն ափնայե երէնային զբոյ:		15	105
		Տար. Ծննդ. Ալպերք Ա. Թագ. Պելիիգայի. 1875			
9	27	ԵԵ. — Հո. և Հնոյ. ԼԹ. օր մեծ պահոցոյ:		12	105
10	28	ՈՒՐ. — Հո. և Հնոյ. Խ. օր մեծ պահոցոյ:		10	102

L	O	ԱՊՐԻԼ	S	Գ
17	4	ՈՒՐ. — Հո. և Հհո. Աւագ ուրբաթի Յիշատակ շարձարանաց և թաղման Տեառն մերոյ Յիսուսի Գրիստոսի Ը Վր. Գր. ժ. 15, ր. 30 Ամպամած օր	57	171
18	5	ՇԲ. — Հո. և Հհո. Աւագ շաբաթի Ճրագալոյց Չատկի Նաւակատիքի Խթում	57	175
19	6	ՔԱՐ. — Հո. և Հհո. և Բհո. և Թ. ԶԱՏԻԿ, Հո. և Հհո. ուտիք է մինչև Համբարձումիս և Յ. մինչև Նոր կիրակի	58	177
20	7	ՔՇ. — Հոյ Բ. օր Չատկի Եւ Աւետուհի Ս. Աստուածծնի. — Հոյ և Բհոյ և Թոյ Բ. օր Չատկի Յիշատակ մեռելոց	50	178
21	8	ԳՇ. — Հոյ և Հհոյ Գ. օր Չատկի Յայս. Ահեկան օր 30: Թ Ի Յուլի ժ. 6, ր. 27 ՏԵ. ՊԱՐՅԻ ՍԵՎՐ Տար. Ծննդ. Կարոյ Բ. Թագ. Ռուսմանիոյ. 1839	57	170
22	9	ԳՇ. — Հո. և Հհո. Գ. օր Չատկի. — Հր. Ծմ էւան 1-ին Յեւոյ:	57	177

L	O	ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ	S	Գ
23	10	ԵՇ. — Հո. և Հհո. Ե. օր Չատկի Ի քաղաքս ինչ և Ի գիւղօրէս սոն վասն արտօրէից — Լր. Ս. Գեորգի	58	177
24	11	ՈՒՐ. — Հո. և Հհո. Զ. օր Չատկի. — Յոյ Տոյ Պաւլոս — Եւ. Ս. Գեորգի	59	178
25	12	ՇԲ. — Հո. և Հհո. Է. օր Չատկի Եւ Յիշատակ գրիստուման սրբոյ Յովհաննու Մկրտչի. — Լր. Մարտի — Եւ. Ս. Գեորգի Թ Մն. Լու. ժ. 13, ր. 44 Խառն հողմունք	59	179
26	13	ՔԱՐ. — Հո. և Հհո. Ը. օր Չատկի Նոր կիրակի. — Յ. Թ. Եւ. Ս. Գեորգի — ՏԵ. ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ օր 29:	1	179
27	14	ՔՇ. — Հո. և Հհո. Թ. օր Յիշատակ Անկատեղ. — ՏԵ. Զայր ֆարսանու. — Հր. Եւ. Ս. Գեորգի օր 29: Տարեդարձ Գանակալութան Օգոստիս Սուլթան ՄԷՄԷՏ ՐԷՇԱՏ Ե. ԽԱՆ Կայսեր Թուրքիոյ. 6 Րեդիւ-Ա Արեւ 1327 14 Արեւ 1909	57	171

L	O	36	ԱՊՐԻԼ	S	Գ
28	15	ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. Ժ. օր Յի- նանց:	Գ	1	ԿԵ
29	16	ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԱ. օր Յի- նանց:	Է	1	ԿԵ
30	17	ԵՇ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԲ. օր Յի- նանց:	Օ	1	ԿԷ
1	18	ՈՒՐ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԳ. օր Յինանց: — Լրի՛ Մայիս, և Գ. — Գ. — Մայիսի Փետրուարի և Յուլիոս:	Դ	1	ԿՕ
2	19	ՇԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԴ. օր Յի- նանց:	Վ	1	ԿԶ
3	20	ՔԱՐ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԵ. օր Յինանց: Աշխարհամատարան կիրակէ: Կանաչ կիրակէ: Ա. Արամ; օր 30: — Լր. Գիտարար	Ն	1	ԿԷ
Ծ Առ. Գն. Ժ. 13, Բ. 7 Պարզ օր					
4	21	ՐՇ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԶ. օր Յի- նանց:	Պ	1	ԿՆ
5	22	ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԷ. օր Յի- նանց:	Պ	1	ԿՏ
6	23	ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԸ. օր Յի- նանց: — Յի՛ Ս. Գիտարար: — ՏՃ. Խնդրէլեւ:	Պ	1	ԿԹ
7	24	ԵՇ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԺԹ. օր Յի- նանց: — Հր. Մոս Լուս Լուս:	Պ	1	ԿՐ

L	O	ՃԻՄԱԶԻԻԿ ԱԽԸՐ	37	S	Խ
...ան շէղեայ և գերբարեւ Գրանքի:					
Տար. Գահ. ճորհ Ե. Թագ. Անգլիոյ եւ Կայսեր Հնդ- կաստանի. 1910					
8	25	ՈՒՐ. — ՀԳ. և ՀԳ. Ի. օր Յի- նանց: — Յ. Մարտի և Գրանքի:	Պ	1	Կ
9	26	ՇԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԻԱ. օր Յի- նանց:	Պ	1	Կ
10	27	ՔԱՐ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԻԲ. օր Յինանց: Կարմիր կիրակէ: — Յ. Շմանի արհեստի Քրիստոսի: — Հր. Բ. Ի- մարտի:	Պ	1	Օ
Ծ Լր. Լու. Ժ. 4, Բ. 1 Մեղիկ եղանակ					
11	28	ՐՇ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԻԳ. օր Յի- նանց:	Պ	1	Կ
12	29	ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԻԴ. օր Յի- նանց:	Պ	1	Վ
13	30	ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. ԻԵ. օր Յի- նանց: — Յի՛ Ս. Գիտարարի Երբ Երբ Յի՛նանց և Գրանքի:	Պ	1	Ն

Մ Ա Յ Ի Ս

ՕՐ 31

Տճ. Մայրս

- 14 1 ԵՇ. — Հյ. և Հհյ. ԻԶ. օր Յի- 19 9
նանց: — Յ. Երեմի, Բարե-
բեհ:
 - 15 2 ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. ԻԷ. օր Յի- 20 10
նանց: Տոմ. Մարտի, օր 30:
Յ. Գեորգի, Բարեբեհ:
 - 16 3 ՇՐ. — Հյ. և Հհյ. ԻԸ. օր Յի. 21 11
 - 17 4 ԽԱՐ. — Հյ. և Հհյ. ԻԹ. օր 22 12
Յինանց: Եւ տօն Երեւման
Ս. Խաչին:
- © Վր. Գն. ժ. 5, ր. 4
Պարզ օր
Տար. Ծննդ. Եւ Գահ. Այժօնս
Ժ. Գ. Թագ. Սպանիոյ. 1886

- 18 5 ԲՇ. — Հյ. և Հհյ. Լ. օր Յի. 23 13
- 19 6 ԳՇ. — Հյ. և Հհյ. ԼԱ. օր Յի. 24 14
Տար. Ծննդ. Նիսիւս Բ.
Կայսեր Ռուսիոյ. 1868
- 20 7 ԴՇ. — Հյ. և Հհյ. ԼԲ. օր Յի. 25 15
- 21 8 ԵՇ. — Հյ. և Հհյ. ԼԳ. օր Յի- 26 16
նանց: Յայամ. Մարտի, օր
30: — Յի Գեորգի, Բարեբեհ:
Եւ տօն Երեւման Ս. Խաչին:
- 22 9 ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. ԼԴ. օր Յի- 27 17
նանց: — Յ. Երեմի, Բարեբեհ:
© յերկաւորն ժ. 9, ր. 25
Տճ. Պարզի ճեղգա
- 23 10 ՇՐ. — Հյ. և Հհյ. ԼԵ. օր Յի- 28 18
նանց
Տար. Գահ. Կարոյ Բ. Թագ.
Ռուսանիոյ. 1866
- 24 11 ԽԱՐ. — Հյ. և Հհյ. ՎԵ. օր Յի- 29 19
Յինանց: Եւ տօն Երեւման
Ս. Խաչին:
© Ծն. Լս. ժ. 8, ր. 19
Փոփոխական աւուրք
- 25 12 ԲՇ. — Հյ. և Հհյ. ԼԶ. օր Յի- 30 20

Տար. Թղր. Իրանի-եղեժ Ա.
Կայսեր Աւսրիոյ եւ Թագ.
Հունգարիոյ. 1867

Ⓢ Լր. Լս. ժ. 11, ր. 50
Ախորժեյի առուր

- 9 27 ԳԵ. — Հո. և Հնո. Գ. օր Հո- 17 50
գեգալտեան: Պահք:
- 10 28 ԳԵ. — Հո. և Հնո. Գ. օր Հո- 17 57
գեգալտեան: Պահք:
- 11 29 ԵՇ. — Հո. և Հնո. Ե. օր Հո- 18 57
գեգալտեան: Պահք: —
Լր. Տօն Խորհրդոյ Ա. Հ-լը-
ք-թեան: Կէ-լ Ժամայլը: և
Բռնաբայ առ-Ժեյն:
- 12 30 ԸՐ. — Հո. և Հնո. Զ. օր Հո- 19 58
գեգալտեան: Պահք:
- 13 31 ԵՐ. — Հո. և Հնո. Է. օր Հո- 5 59
գեգալտեան:

Յ Ո Ւ Ն Ի Ս

ՕՐ 30

ՏՃ. Հագիրան

- 14 1 ԽԱՐ. — Հո. Ա. Կիրակէ 51 51
Յարութեան: Յիշատակ Ե-
ղիայ մարգարէին: Եւս Հնո.
որոց և սօն Ամենասուրբ
Երրորդութեան: — Առա-
ջին պակ: Հարսանիք: Տոմ:
Մարգաց, օր 30: Թն.
Տօն ախեյն սրբոց, և Բարե-
խնդան առ-Ժեյն:
- 15 2 ԸԵ. — Հո. և Հնո. Սրբոց Հռիփ- 55 51
սիմեանց կուսանաց: — Յն.
Պահ և Առ-Ժեյն, օր 27:
Ⓢ Լր. Բռ ժ. 20, ր. 48
Փոփոխական օր

Տար. Գան. Վիլիելմի Բ
Կայսեր Գերմանիոյ. 1888

46 3 ԳԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Սըբոց 57 25
Գայիսնեանց կուսանաց, —

47 4 ԳԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Պաճք, 52 25

48 5 ԵՇ. — Հոյ. և Հնոյ. Սըբոց 50 22
Յովճաննու կարգապետին և
Աթանազիսեայ եպիսկոպոս.
սին.

49 6 ՈՒՐ. — Հոյ. և Հնոյ. Պաճք, — 57 20
Լր. Տօն արքայի Յէրուսալէմի

20 7 ՇԵ. — Հոյի և Հնոյ. Սըբոց 57 27
Րիգորի Լուսաւորչին ելն ի
վիրապէն: Յայտ. Մարգար,
օր 30: — Տճ. Լեյլէի Մէրճի

24 8 ԽԿԻՐ. — Հոյ և Հնոյ. Բ. զկնի 58 25
Հոգեգալտեանն: Տօն Կա-
թոլիկէ եկեղեցւոյ, կարգ-
եալ ի սրբոյ Լուսաւորչէն
յելն ի վիրապէն: Հարսանիք:

22 9 ԵՇ. — Հոյ. Սըբոց մանկանցն 59 28
Բեթլէճէմի, և Աղաթիսոսի
վկային. Մովկիմայ քաճա-
նային և Կողբատիոսի զի-
նաւորին: — Հնոյ. Մանկանցն
Բեթլէճէմի, և Աղաթիսոսի
վկային: — Ա. Կաթիսոսի և
արեւորդի ի եղբիքին. ցե-

բիււ ի՛նչ ի՛րճանւ և գէ-
լեբու երկրէս — Տճ. Խնդ-
ւարց արքայի, Վիլիելմի
Բեան Չարչոյ Ներսէսի

© Ի խնդրեցիսն ժ. 13, ր. 40
Տճ. Պաւլոս Սեբեթան

23 40 ԳԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Սըբ. կուսա- 57 29
նացն Նուսեայ և Մանեայ:

© Ծն. Լու. ժ. 21, ր. 58
Տօրազին աւուրի

24 44 ԳԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Պաճք, — 57 20
Յն. Սըբոց արեւելոյն Բար-
ճապետի և Բարսեբոյ: —
Լրդ Ծն. Յովնանու կար-
գիքին: — Տճ. Շաղառ, օր 29:

25 12 ԵՇ. — Հոյ. Սըբոց իշխանացն 57 20
Սահակայ և Յովսեփայ, և
վկայիցն Սարգսի և Բազո-
սի: — Հնոյ. Սարգսի և Բա-
զոսի: — Հր. Թաթառ օր 29:

26 43 ՈՒՐ. — Հոյ. և Հնոյ. Պաճք, 57 25

27 44 ՇԵ. — Հոյ. Սըբոցն Մեծին 57 25
Ներսեսի Տայրապետին, և
Թաթայ եպիսկոպոսին: —
Հնոյ. Մովկիմայ քաճանա-
յին և Կողբատիոսի զի-
նաւորին:

L	O	ՅՈՒՆԻՍ	S	tu
	0	46		
28	15	✠ ԿՈՐ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի Հոգեգայտեանն Բարեկեն- դան Լուսաւորչին:	0	01
29	16	ԲԵ. — Հց. Պահք: Սրբոցն՝ Ե- պիփանու կրպրացոյն, Բա- բելայ հայրապետին և երից աշակերտաց նորին: — Հհց Պահք: Եպիփանու կրպրաց- ւոյն — ԼԷ Առաքելոցն Պետ- րոսի և Պօլոսի:	7	00
30	17	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահք: Ս- րբոցն՝ Կոստանդիանոսի Թագաւորին և ճօր նորա Հեղինեայ:	7	07
1	18	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահք: — ԼԷ. Յոսիս:	8	07
		Յ Առ. Բռ. Ժ. 1, ր. 48 Արասու՛մ եւ անձրեւ		
2	19	ԵԵ. — Հց. և Հհց. Պահք: Ս- րբոցն՝ Թէոդօսոսի Գաղա- տացոյն և Թադիլեայ բժշ- կին, և Եօթն կուսանացն, որք յԱնկիւրիս կատարե- ցան: Ա. Նախայ, Կր 30: — ԼԷ. Այտելոսի և Ս. Առ- քայնի:	9	08
3	20	ՈՐԲ. — Հց. և Հհց. Պահք:	10	09
4	21	ԵՐ. — Հց. և Հհց. Գիււտ Նըշ-	11	10

L	O	ՇԱՊԱՆ	47	S	tu
		Խորաց արքայն Գրեգորի Լուսաւորչին:			
		Տարեդարձ անկախութեան Միացեալ-Նախնաց Ամերիկայի. 1777			
5	22	✠ ԿՈՐ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի Հոգեգայտեանն Հարանիք:	12	71	
6	23	ԲԵ. — Հց. Սրբոց վայելցն՝ Ան- տոնինոսի, Թէոփիլոսի, Ա- նիքտոսի և Փոտինոսի — Հհց. Ներսիսի հայրապետին և Խորայ եպիսկոպոսին: — Յ. Արեւիկէ:	12	72	
7	24	ԳԵ. — Հց. Սրբոցն՝ Դանիէլի ճարգարէին, և երից ման- կանցն՝ Սեդրաքայ, Միա- քայ և Աբեթնազոյի: — Հհց. — Մուսնդ Յովհաննու կարապետին: Եւս Յն. Գ	12	73	
		Յ Լր. Լու. Ժ. 20, ր. 43 Պարզ եւ ջերմ			
8	25	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահք: — Տճ Լէյլիէ Պերսի:	10	74	
9	26	ԵԵ. — Հց. և Հհց. Ս. Թարգ- մանչոյն Սահակոյ և Մեռ- րոպոյ:	17	70	
10	27	ՈՐԲ. — Հց. և Հհց. Պահք:	17	77	

11 28 թԵ. — Հց. Սրբոցն՝ Տրդատայ
 [Թագաւորին, Աշխէն արկ-
 նոջն և Խորրովիդխտոյն] —
 Հհց. Զաքարիայ մարգարե-
 ին և Անուիրխտի Ս. Հօրն:

12 29 ԽԱԵԲ. — Հց. Ե. զկնի Հոգե-
 դարստեան: Եւ Գիւտ օրոյ
 Ս. Աստուածածնի: — Հհց.
 Ե. զկնի Հոգեգ: Հարսանիք:
 — Յն՛ Եւրօտեւոյն Պետրոս:
 և Պօղոսի: — Հբ. Ծո՛ւ Էւն
 աւանն Երսուսագեփ:

13 30 ԲԵ. — Հց. Սրբոցն՝ Կալիսարա-
 տոսի, և քառասուն և ինն
 վկայիցն, և Ղուկիանոսի
 քահանային: — Հհց. Տրդա-
 տայ [Թագաւորին, և Աշխէն
 արկնոջ և Խորրովիդխտոյն]
 — Յն՛ Եւրօտեւոյն աւստեւոյն:

ՅՈՒԼԻՍ

ՕՐ 31

ՏՃ. ԹԻՒՆԱՂ

14 1 ԳԵ. — Հց. Սրբոյն Զաքարիայ
 մարգարեին: — Հհց. Որդւոց
 և [Թառանց սրբոյ] Լուսա-
 ւորչին՝ Արիստակեսի, Վըր-
 [Թանեսի, Յուսիանն, Գրիգո-
 րիոսի և Գանիելի] Տօմ. Հըս-
 տից, օր 30:

Տար. հաստատութեան Հանրա-
 պետութեան Գաղղիոյ եւ Բան-
 դումն հոչակաւոր բանսին
 Պարսիլի. 1789

15 2 ԳԵ. — Հց. Պա՛հք: — Հհց.
 Պա՛հք: Յայտ. քիւր քիւր:

30 17 ԵՇ. — Հո. և Հհո. Սրբոյն Ե-
սայեայ մարգարէին: — Յն.
Մարտիէն, ինչպէս: — ՏԳ.
Էլիէն էլէմ իւր պահար: Ս-
մէլէլ: Սիւրբն զնորոց շնորհ-
քնն:

Յ Առ. Գր. Ժ. 6, ր. 28
Պարզ եւ ջերմ

Տար. Գահ. վիքոր Էմմա-
նուէլ Գ. Թագ. Իսայիոյ. 1900

31 18 ԵՇ. — Հո. և Հհո. Պահք: Ղար-
ճի. Մարտիէն ինչպէս: — ՏԳ.
Մարտիէն Երանդակ. Գար-
պարտ:

4 19 ԵՇ. — Հոյ՛ Սրբոյն՝ Թագաւորի
առաքելոյն և Սանդիտայ
կուսին: Եւս Հհո. սրոց և
Նուշանայ դատեր ձեռնին
վարդանայ: Ա. Վամար,
օր 30: — Լր. Օգոստոս:

2 20 ՅԵՇ. — Հո. և Հհո. Բ. զկնի
վարդավառի: Հարսանիք:
— Յն՛ Եղեայ Տարգարէն:

3 21 ԵՇ. — Հո. և Հհո. Սրբոյն՝
Կիւրիանոսի եպիսկոպոսին,
և քառասուն և չորս վկա-
յիցն, և կուսանացն՝ Յուս-

Թիանայ, Եւփիմեայ և
Քրիստինեայ:

Տար. Ծննդ. Համոն Է.
Թագ. Նորվեկիոյ. 1872

Տար. ծննդ. Գոմսքանքին.
Թագ. Յունաստանի, 1868

4 22 ԵՇ. — Հո. Սրբոյն՝ Աթանա-
ղինեայ եպիսկոպոսին, և
տասն աշակերտացն, և չորս
վկայիցն: — Հհո. Սրբոց նա-
խահարցն՝ Ադամայ, Ա-
բելի, Սեթայ, Ենովայ, Ե-
նովքայ, Նոյի, Մելքիսեդե-
կի, Աբրահամու, Իսահա-
կայ, Յակովբայ, Յովսեփայ,
Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիս-
զարու, Յեռուայ, Սամուէլի,
Սամիտոնի, Յեթթայեայ,
Բարդայ, Գեղէտի, և այ-
լոց նախահարց: — Յն. Մ-
րտիմա Մարտիէնայոյն, և
գէտ Նուշարայ Փոստա-
րարտին: — Լր. Սրբոյն Գ-
րիգորի:

5 23 ԵՇ. — Հո. և Հհո. Պահք: —

6 24 ԵՇ. — Հո. Սրբոց նախահարցն՝
Ադամայ, Աբելի, Սեթայ,

Ենովայ, Ենովքայ, Նոյի,
 Միլքիսեդեկի, Աբրահամու,
 Իսահակայ, Յակոբայ, Յով-
 սեփայ, Մովսեսի, Ահարոնի,
 Եղիազարու, Յեսուայ, Սա-
 մուելի, Սամիսոնի, Յեփ-
 թայիայ, Բարակայ, Գե-
 դեոնի, և այլոց նախահարց-
 — Հհչ. Սահակայ և Յով-
 սեփայ, որք ի կարնոյ քա-
 ղաքն կասարեցան — ԼԻԴ
 Վարդապետ — ՏՃ. Ա. Երբ
 էյեթիւլուգուր. Կերլ --
 ---չ շէն արեղն:

⊙ Լր. Լս. ժ. 7, ր. 24
 Անճեւաբեր հոգմունք

7 25 ՈՒՐ. — Հչ. և Հհչ. Պահար — 17 91
 Յն. Աննայի Տօր Ա. Աննայի:

8 26 ՏՐ. — Հչ Սրբոց որդւոց և 17 90
 թոռանց Գրիգորի Լուսա-
 ւորչին՝ Արիստակէսի, Վրր-
 թանէսի, Յուսկանն, Գրի-
 գորիսի և Գանիելի — Հհչ.
 Սրբոց ժի. փոքր մար-
 գարեիցն՝ Ովսեայ, Ամով-
 սայ, Միլքիայ, Յովեղայ,
 Արգիու, Նաուամայ, Ամ-
 բակուամայ, Յովսանու, Սո-

փոնիայ, Անգեայ, Զաքա-
 րիայ և Մաղաքիայ, — Յն.
 Սրբուհոց Պարուգեւելայ:
 9 27 ✠ ԿՐԻ. — Հչ. և Հհչ. Գ. զկնի 18 97
 վարդապետի Հարսանիքի
 — Յն. Պարուգեւելայի
 40 28 ՔԵ. — Հչ. Սրբոց Մակարա- 19 98
 յեցւոցն՝ Եղիազարու քա-
 հանային, և Եամուկեայ, և
 եօթն որդւոց նորին — Հհչ.
 Աթանազիոսեայ եպիսկոպո-
 սին և տան աշակերտաց
 նորին, և Հինգ վկայիցն
 Եւ սրբոց վկայիցն՝ Անտո-
 նինոսի, Թէօփիլոսի, Անիկ-
 տոսի և Փոսինոսի — ԼԻ.
 Լուսեւորեւելայի:
 44 29 ՔԵ. — Հչ. Սրբոց երկուստան 15 98
 մարգարեիցն՝ Ովսեայ, Ա-
 մովայ, Միլքիայ, Յովեղ-
 եայ, Արգիու, Նաուամայ,
 Ամբակուամայ, Յովսանու,
 Սոփոնիայ, Անգեայ, Զա-
 քարիայ և Մաղաքիայ —
 Հհչ. Մակարայեցւոցն՝ Ե-
 ղիազարու քահանային և
 Եամուկեայ և եօթն որդ-
 ւոց նորին — ԼԻ. Տիւ-
 ղեայ խոսի:

12 30 ԳԾ. — Հո. և Հհո. Պահչբ. — ԳՂ ԳԳ
Յն. Շեղալի արտելալի:

13 31 ԵԾ. — Հո. Սրբոցն՝ Ստիկայ և ԿԵ ԿԵ
Երկոց դասերացն՝ Պիատսի,
Ելպիսի և Ա.գապեայ: Եւս
Հհո. սրոց և Քրիստափորի
վկային: Եւ Երկուց կանանցն
կալինիկեայ և Ակիւլինեայ:
Տոմ. Ա. Երեւոց. օր 5: — Յն.
Բարեկերպան Սարգիս Արար-
չալի:

ՕԳՈՍՏՈՍ

ՕՐ 31

ՏՃ. Աղուարու

14 1 ԳԾ. — Հո. և Հհո. Պահչբ. — ԿԵ ԿԵ
Յն. Սեղալի պահոց Ս. Արարչալի:

© Վր. Բն. Ժ. 7, ր. 46
Պարզ եւ հանգիստ

15 2 ԳԾ. — Հո. Սր. Գրեգորի Աստ- ԿԵ ԿԵ
ուածարանին: — Հհո. Ոնե- ԿԵ ԿԵ
սիմեայ աշակերտին Պօղո- ԿԵ ԿԵ
սի — Լր. Վերադարձնալի Ս.
Արարչալի:

16 3 ԳԾ. — Հո. և Հհո. Դ. Վկնի ԿԵ ԿԵ
Վարդապետի Հարսանիք: ԿԵ ԿԵ
— Լր. Ուստի Խաչատրուկին:

17 4 ԳԾ. — Հո. Սրբոցն՝ Եւգինէո- ԿԵ ԿԵ
սի, Մակարիոսի, Վաղերիո- ԿԵ ԿԵ
սի, Կանդիտոսի և Ակիւ- ԿԵ ԿԵ
ղասայ: — Հհո. Սեղբեստ- ԿԵ ԿԵ
րոսի Հասովմայ Հայրապետին ԿԵ ԿԵ
և Կատանդիանոսի Թագա- ԿԵ ԿԵ
ւորին: Եւ Մարութայի Ե- ԿԵ ԿԵ
պիսկոպոսին:

18 5 ԳԾ. — Հո. Սրբոցն՝ Անդրէի ԿԵ ԿԵ
զօրավարին և բանակի նո- ԿԵ ԿԵ
րին, Կալինիկոսի և Գիովի- ԿԵ ԿԵ
եայ վկայիցն: — Հհո. Եւ- ԿԵ ԿԵ
գինեայ կուսին, և Հօր նորա ԿԵ ԿԵ
Փրկիչպատի, և մօր նորա ԿԵ ԿԵ
Կղօզեայ, և Երկուց եղ- ԿԵ ԿԵ
բարցն Սերգեայ և Ապիստո- ԿԵ ԿԵ
նի, և Երկուց ներքինեացն: ԿԵ ԿԵ
Եւ սրբոց վկայիցն Եւգի- ԿԵ ԿԵ
նէոսի, Մակարիոսի, Վա- ԿԵ ԿԵ
ղերիոսի, Կանդիտոսի և Ա- ԿԵ ԿԵ
կիւղասայ: Տոմ. Եւսա-

L	O	ՕԳՈՍՏՈՍ	S	Խ
	60	տեսլեան սրբոյն Գրեգորի Լուսաւորչին: Նաւակոտիք: — Լր. Գլխարարն Յովնանն Միրչին:		
30	17	✠ ԿԻՐ. — Հց. և Հհց. Վե՛րԱ- Փոխո՛ւն Մ՛Ս Ս. ԱՄ. ԱՄ՛Նի: — Լր. Ռաւչի Կոտն:	9	117
31	18	ԲԵ. — Հց՛ք և Հհց՛ք Բ. օր Վե- րափոխման: Օր Մեռելոց: Ա. Նաղար, օր 30:	10	118
		Տար. Ծննդ. Վ. Խիկելիմա Թա- ղուհույն Հոլանտայի. 1880		
4	19	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գ. օր Վե- րափոխման: — Լր. Սեդ- րե՛ք:	11	119
2	20	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գ. օր Վե- րափոխման: Պահք:	15	150
3	21	ԵՇ. — Հց. և Հհց. Ե. օր Վե- րափոխման: — Յն. Թարեռե՛- տա՛ք էլ:	15	151
4	22	ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Չ. օր Վե- րափոխման: Պահք:	18	155
		Ⓜ Լր. Լու. Ժ. 21, ր. 13 Փոփոխական հոգմունք		
5	23	ՇՐ. — Հց. և Հհց. Է. օր Վե- րափոխման: — Յն՛ք Թ. օր Վե՛րա՛ք:	10	157

L	O	ՇԷՎՎԱԼ	61	S	Խ
6	24	✠ ԿԻՐ. — Հց. և Հհց. Ը. օր Վե՛րափոխման:		17	158
7	25	ԲԵ. — Հց. և Հհց. Թ. օր Վե- րափոխման:		17	150
8	26	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն՝ Յովակիմոյ և Աննայի ծնո- ղաց Ս. Աստուածածնի, և Կանանցն Իւղարերից: — Լր. Ժնարար Ս. Աստուած- ածնի:		18	157
9	27	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահք:		19	157
10	28	ԵՇ. — Հց. Սրբոյն Երեմիայ մարգարէին: — Հհց. Բարե- լայ հայրապետին, և երեց աշակերտաց նորին, և Գրե- գորի Ակրազանթացւոյն, և Պրոնի քահանային, և Սաե- փանոսի Ունեցւոյն, և Ար- ղլմանէ՛ք Վկային:	5	158	
11	29	ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Պահք: — Յն՛ք Գլխարարն Յովնանն Միրչին, և պահ:	5	159	
		Տարեդարձ Ծննդեան Օգոստիսի Սուլքան ՄԷՆՄԷՏ ԲԷՇԱՏ Ե. ԽԱՆ Կայսեր Թուրքիոյ. 20 Շեփեղ 1260			
12	30	ՇՐ. — Հց. Սրբոց առաքելոցն:	55	159	

Թովմայի, Յակորայ և Շմա-
ւոնի: — Հհչ. Թովմայի ա-
ռաքելոյն:

Ը Վր. Քն. Ժ. 24, ր. 00
Հարաւային հողմուցի

13 31 Ճ ԿՐԸ. — Հչ. և Հհչ. Գ. զհնի ԿԵՐԱՓՈԹՄԱՆՆԻ ԳԻՒՄ ԳՕՄ-
ՆՈՅ Ս. ԱՍՏՈՒԼԱԾԱԾՆԻ ԵՆԱ
ՅԻՒ, Հարամիք:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՕՐ 30

ՏՃ. Իղրղ

14 1 ՌԵ. — Հչ. Սրբոցն՝ Ստեփա-
նոսի Ունեցւոյն, և վկայեցն
Իոհնայիսայ, Ծամբասոսի,
Տուքիկոսի և Ռասիկոսի: —

Հհչ. Անդրէի զօրավարին,
և բանակի նորին, և Կալի-
նիկոսի վկային, և Դեմետ-
րեոյ բժշկին: Եւ Ադրիա-
նոսի և կնոջ նորա Անատո-
լայ, և Թէոդորոսի Սարա-
տեշատի Արակլացւոյ և
Թիւրասոսի վկային: — ՅԻ.
Սէֆուէի Սէնտիէյի. Էֆեզե-
ցիւն արեւոյն Է Զոյոս:
— Լոյք Խուչիւրոյ:

15 2 ՊԵ. — Հչ. Սրբոց մարգարէիցն՝ ԵՊԷԿԷԷԻԻ,
Եղբիկէի, Եղբի և Զարա-
րիայ հօրն Յովհաննու Մը-
կրային: — Հհչ. Մեսրոպայ
վարդապետին և Եղիշէի, և
Մովսէսի քերթողին. և
Դաւթի անյաղթ փիլիսո-
փային, և Գրիգորի Նարե-
կացւոյն և Ներսէսի Կա-
յեցւոյն, և Ներսէսի Լամբ-
րոնացւոյն:

16 3 ՊԵ. — Հչ. և Հհչ. Պահքի: — ԵՂ ԻՅԷ
Լո. ԵՕԸ ԶՈՅ ԻՍՈՒՆԻ:

17 4 ՍԵ. — Հչ. Սրբոցն՝ Յովհաննու
Կարապետին և Յորայ ար-
դարոյն: Եւս Հհչ. որոց և
Նրեմիայ մարգարէին: Եւ
Եղէկիկէի, Եղբի, և Զա-

քարիայ հօրն Յովհաննու
Սկրտչին: Տոմ. Հոսեի, օր 30:
18 5 ռԲ. — Հց. և Հհց. Պահչքոյ
19 6 ՅԲ. — Հց. և Հհց. Նիկիոյ Ս.
Ժողովոյն երեք հարիւր ութ
և տասն հայրապետաց: —
Յն՝ Մէրայեի հրեւրացի-
րէն: Ի գեղարեւոյն յոն լաւն
արտօրեից:

● Ծն. Լու. ժ. 4, ր. 00
Խառն հողմունց

- 20 7 ✠ ԿԲ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի
վերափոխման: Բարեկեն-
դան պահոց Ս. Խաչի: — Տհ.
Զիւլթարե, օր 30:
- 21 8 ՌԵ. — Հցո՛ր. և Հհցո՛ր. Ա. օր
պահոց Խաչի: Եւ Ծնունդ
Ս. Աստուածածնի յԱնու-
յէ: Եւս Յն՝ — Լր. Մար-
թիոսի աւերարանիցն: — Հր.
Թլրէ, օր 30, և դարեմար
5675 թաւախնի, և յօն, օր 2:
- 22 9 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Բ. օր պա-
հոց Խաչի
- 23 10 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գ. օր պա-
հոց Խաչի: Յոյսմ. Հոսեի,
օր 30: — Հր. Ծնվան ապան-
հան Գալստացի արքայ Ասի-

ԿՂ 137
ԿՂ 137

1 138

Կ 139

Ն 141

համայ:
24 11 ԵԵ. — Հց. և Հհց. Գ. օր պա-
հոց Խաչի: — Անանիանոս և
հասարակած. լինի տեւ և գէղե-
հասարակ. — Տհ. Իլիարաւ
հարէֆէ, արեւանայն ա-
փոք. օրիցն նապաթեան
Զարոյն Նեպոսի:

● Ի Կղիռն ժ. 5, ր. 4
ՏՏ. Պուրհի Միգուն

- 25 12 ՌԲ. — Հց. և Հհց. Ե. օր պա-
հոց Խաչի
- 26 13 ՅԲ. — Հց. և Հհց. Տօն ե-
կեղեցւոյ, Նաւակասիք Ս.
Խաչին:
- Առ. Բռ. ժ. 19, ր. 29
Խառնակ օր
- 27 14 ✠ ԿԲ. — Հց. և Հհց. ԽԱԶ.
ՎԵՐԱՅ, Եւս Յն:
- 28 15 ՌԵ. — Հցո՛ր և Հհցո՛ր Տօն Խաչի:
Օր մեռելոց:
- 29 16 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Տօն եկե-
ղեցւոյ: — Լր. Մէրայեի
Հրեւրացիարէն:
- 30 17 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Տօն եկե-
ղեցւոյ, Պահչքոյ Ա. Թիրոյ,
օր 30: — Լր. Տօն արքայն

0 135

7 138

7 133

8 130

9 137

10 137

11 138

Գրեթորի Լուսուարչին և
Հերանիմոսի Լարդարդիդին: —
Հր. Բեթաբար, րժն փառա-
բեան, որ է Չորսու պայրաճը,
և իսկ զի:

1 18 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Տօն եկե- 15 129
ղեցւոյ: — Լր. Հսիրիբեր:

2 19 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Տօն Խաչի 15 100
Պահքի — Լր. Պահապան
հրեշտակոց:

3 20 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Տօն Խաչի 15 101
Յն. Եսորոտեանի ճիւղաւորին:

4 21 * ԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Բ. զկնի 10 105
Խաչի Բարեկենդան վա-
րագայ Ս. Խաչին: — Լր. Տօն
վարդարանի: Եւ Փրանիսիսի
Աստղացոյն:

Ⓢ Լր. Լս. ժ 12, ր. 40
Անճրեւարքեր հոգմու ճի

5 22 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Պահքի Սըր- 17 105
բոցն՝ Մամասայ, Փիլիկաի-
մանի, և Սիմէոնի Սիւնակե-
ցին: — Հր. Սառիսի, րժն
րաղաւարարաց, Գաճը պայ-
րաճը, օր 9:

6 23 ԳՇ. — Հց. Պահքի Սըրբոց կու- 17 105
սանացն՝ Փեփրանեայ և Մա-
րիանեայ, և վկայուհւոցն

Շուշանայ դասեր Մեծին
վարդանայ: — Հհց. Պահքի
Սըրբոց կուսանացն Փեփրոն-
եայ և Մարիանեայ: — Յն.†
Յընթին Յովնանու կար-
դերին:

7 24 ԳՇ. — Հց. և Հհց. Պահքի — Յն. 18 100
Գիւրդարդի Ս. Անճրի:

8 25 ԵՇ. — Հց. Պահքի Սըրբոց հայ 19 107
բարեկտացն՝ Բարաղամու,
Անթիմոսի և Երանոսի —
Հհց. Պահքի Հարապեաացն
Անթիմոսի և Երանոսի:
Լր. Պիլիկեթայ Կոնստն:

9 26 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Պահքի — 5 108
Յն. Նիքոսի Յովն. սեթո-
րանին:

10 27 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Սըրբոցն Գե- 5 108
որգայ զօրավարին, Ադուկ-
տոսի և Ռոմանոսի երգե-
ցողին:

11 28 * ԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի 55 109
Խաչի վարագայ Ս. Խաչի
Ս. կիւրակէ եօթն շարա-
թուցի Հարսանիքի:

Ⓢ վր. Գն. ժ. 17, ր. 22
Պարզ օր

12 29 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Գուլթի 55 170

13 30

Դիմեցւոյն, և Ղամբէտսի
 և Ղամբէտուհւոյն,
 ԳԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Սրբոցն՝ ԸՆ 171
 Եւստաքէտի և կնոջն Թէո-
 փրատայ, և երկուց որդե-
 ւոցն, և կուսանացն՝ Երմոն-
 կայ և Նեքատրինեայ —
 Յն. Տոն. որքոյն Գրէկոսի Լս-
 ւորութիւն: — ԼԳ. Երբորքոյ
 Բաբարութիւն: — ՏՃ. Գուռ Կե-
 շէ՛ք ֆորթանանուց:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՕՐ 31

Տճ. Թըշրիևի կվվեղ

14

1 ԳԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Պահչբ. — ԸՕ 175
 Յն. Անանիա արտեւրն:

15

2 ԵՇ. — Հոյ. և Հհոյ. Սրբոց Իշ- ԸԶ 175
 Խանացն՝ Սահակայ և Հա-
 մաղասպայ — ԼԳ. Թեբե-

16

3 անբ. — Հոյ. և Հհոյ. Պահչբ. ԸԷ 172

17

4 ԵՐ. — Հոյ. և Հհոյ. Սրբոց Խո- ԸԸ 170
 թանասուև և երկու աշա-
 կերատոցն՝ Քրիստոսի Տոմ:
 Սահյի, օր 30:

18

5 ԽԵՐ. — Հոյ. և Հհոյ. Գ. զկնի ԸԹ 177
 Խաչի Բ. կիւրակէ Խոթն
 շարածուց: Հարանկը: —
 ԼԳ. Գուռ արտեւրն:

19

6 ԵՇ. — Հոյ. և Հհոյ. Սրբոցն՝ ԸՐ 177
 Փոկասու Հայրապետին, և
 Երանոսի Հեռեղոյն առա-
 քելոց: — Յն. Թովմայէ ար-
 տեւրն:

● Ծն. Լս. ժ. 14, ր. 00
 Խաւուսի օր

20

7 ԳԵ. — Հոյ. Սրբոց կուսանացն 1 178
 Թեկղեայ, Վառվառեայ և
 Պեղագեայ — Հհոյ. Սրբոց
 կուսանացն՝ Թեկղեայ և
 Վառվառեայ — ՏՃ. Զեւ
 հէճէէ, օր 29:

21

8 ԳԵ. — Հոյ. և Հհոյ. Պահչբ. — ԸՍ 179
 ԼԳ. Որսուլայ արտեւրն: — ՀԳ.
 Խոստան, օր 29:

22

9 ԵՇ. — Հոյ. և Հհոյ. Սրբոցն՝ ԸՎ 170
 Պանդալէտնի բժշկին, Եր-

մողեայ քահանային և Եւպրոստեայ կուսին : — Յ. Յովբայ Տեառնեղբօր

23 10

առբ. — Հց և Հհց. Պահքբ. — Յայսմ: Սահմի, օր 30.

է 111

© Ի Կարինն ժ. 18, ր. 30
ՏՏ. Պաւրգի Ագրեպ

24 11

ՏՏ. — Հց. Սըրոց թարգմանչաց վարդապետացն՝ Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսիսի քերթողին, Գաւթի անյաղթ փիլիսոփային, Գրեգորի Նարեկացւոյն, և Ներսիսի Կլայեցւոյն : — Հհց. Կալիստրատոսի և Խթ. վըկայիցն, և Ղուկիկանոսի քահանային : — Լ. Գ. Ռոմիսի Կրեկտիսի :

օ 115

25 12

✠ առբ. — Հց. և Հհց. Ե. զկնի խաչի: Գ. Կիւրակէ եօթն շաբաթ ուց շաբաանիք:

7 117

26 13

ՏՏ. — Հց. և Հհց. Գրեւս նըշխարաց սրբոյն Գրեգորիսի Աղուանից կաթողիկոսին, և սրբոց հարցն՝ Թովմայ, Վարոսի, Թովմասու, Անտոնի և Կրօնիդեայ, և եօթն խոտաճարակացն, որք յին-

Կ 118

նակնեան վանն կատարեցան :

© Առ. Քռ. ժ. 6, ր. 48
Անճեւաբէ հոգումն

27 14

Պ. Տ. — Հց. Սըրոց առաքելոցն՝ Անանիայ, Մատթիայ, Բառնարայ, Փրիլիպոսի, Յովհաննու, Երզայի և Սիդուանոսի: Եւս Հհց. որոց և ժ. վարդապետացն՝ Գրեգորի Արիստակացւոյ, Յուսէթիոսի, Աղբեատրոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսողիմացւոյն, Եփրեմի, Բարդղի Կեսարացւոյն, Գրեգորի Նազրեանգացւոյն, Գրեգորի Նիւսացւոյն, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ռիկեբերանին, և Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյն :

Ա 119

28 15

Պ. Տ. — Հց. և Հհց. Պահքբ. — Լ. Գ. Ռոմիսի: Սէմի և Յոգայի : — ՏՏ. Արեֆէ:

Գ 117

29 16

Ս. Տ. — Հց. և Հհց. Սըրոցն՝ Գրեգորի Արիստակացւոյն, և առաքելոցն Տիմոթէոսի և Տիտոսի, և այլոց աշակերտացն Պողոսի : — Յ. Ղու-

Կ 117

ի հանսէ հարեւրապետին: —

30 17 17 ՍԲ. — Հո. և Հնոյ Պահջք: Ա. 11 17A
Գամայ, որ 30:

31 18 ՏԲ. — Հոյ. Սրբոց աւետարանա- 12 17A
չացն՝ Մատթէոսի, Մար-
կոսի, Ղուկասու և Յովհանն-
նու: Եւս Հնոյ. սրբոց և
Ղունկիանոսի քահանային,
և սրբոց վկայիցն՝ Տարազո-
սի, Պրորոսի, Անդրոնիկոսի,
և Պեղազեայ կուսին: —
Յն. Ղաւթաւս աւետարանչին:
Փօլ Գաբէլէ քահանայն:

1 19 ՁԲԲ. — Հոյ. և Հնոյ Զ. զկնի 12 18
Խաչի: Գ. կիւրակէ եօթն
չարածուց: Հարսանիք: —
Յն. Յովէլեայ Ժորգորէին: —
Լոյ. Նոյեմբեր, և Դոն աշ-
նայ քրքոյ:

2 20 ՅԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Սրբոցն՝ 12 18A
Ղունկիանոսի հարիւրապե-
տին, և Յովսեփայ Աստուա-
ծահօրն, և Յովսեփայ Արե-
մաթացւոյն, և բարեկամին
Քրիստոսի Ղապարու: և
քերց նորա Մարթայի և
Մարիամու: — Յն. Մարտի-
նայ Կոստնի. Դոն և Սաբլոյոյ:

— Լոյ. Յէլարու հարեւր-
նչեցելոյ:

3 21 ԳԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Սրբոցն՝ 10 185
Թէոփիլոսոսի քահանային, և
Զենոնի զինաւորին, և Մա-
կարայ, Եւստորսեայ և Ռա-
մեղայ:

Ⓜ Լր. Լս. Ժ. 8, ր. 2
Խոնաւ օր

Տար. Գահ. Նիխոյա Բ.
Կայսեր Ռուսիոյ. 1894

4 22 ԳԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Պահջք: 17 185

5 23 ՅԵ. — Հոյ. Սրբոց Խարիթ- 17 185
եանց, և սրբոց վկայիցն՝ Ար-
տեմեայ և Քրիստափորի, և
Երկուց կանանցն Կալինիկ-
եայ և Ակիւլինեայ: — Հնոյ.
Խարիթեանց մարտիրոսաց
և Արտեմեայ կուսին:

6 24 ՈՒԲ. — Հոյ. և Հնոյ. Պահջք: 18 190

7 25 ՏԲ. — Հոյ. Սրբոց երկուսասն 19 187
վարդապետացն՝ Ռեթէոսի,
Քիսնեսիոսի, Սեղբեատրոսի,
Աթանասի, Կիւրղի Երու-
սողիմացոյն, Եգիբեթի Խու-
րին Ասորոյ, Բարսղի Կեսա-
րացւոյն, Գրիգորի Նիւսաց-

ւոյն, Գրեգորի Աստուածաբանին, Եպիփանուս Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկերերանին և Կիւրղի Աղեքսանդրացւոյն: — Հնչ. Գեմետրեսյ վկային, և Բարեխոկոսի քահանային: Եւ որ նահատակութեան Կոմիտասայ վկային:

8 26 ✠ ԿԻՐ. — Հչ. և Հնչ. Է. զկնի թաշի: Գիւտ թաշ: Ե. կիւրակէ եօթն շարաթուց: Հարսանիք: — Յե՛՛ր Գե՛՛ղբեայ վկային: — ՏՃ. Գառճ, Գառճ ֆորթաւանուր:

9 27 ՌԵ. — Հչ. և Հնչ. Սրբոցն՝ Անաստասայ քահանային, և Վարդուի, և Թէոդորիտեայ և որդւոց նորա և որոց ընդ նոսա կատարեցան:

40 28 ԳՇ. — Հչ. Սրբոց Հիպերիբեանց, որք ի Սամուսատ կատարեցան, և Սեւերիանոսի Սերաստացւոյն, և Բարեւոյ ծերոյն, և ութսուն և չորից աշակերտաց նորին: Հնչ. Հիպերիբեանց մարտիրոսաց:

Շ Վր. Գն. ժ. 7, ր. 59
Ամպամած եւ խոնաւ

11 29 ԳՇ. — Հչ. և Հնչ. Պահք: 55 2

Տար. Ծննդ. Վիքոր Էմմանուէլ Գ. Թագ. Իսալիոյ. 1869

12 30 ԵՇ. — Հչ. Սրբոյն Յովհաննու Ոսկերերանին: — Հնչ. Սեւերիանոսի Սերաստացւոյն, և Բարեւոյ ծերոյն, և ութսուն և չորից աշակերտաց նորին: 55 0

13 31 ՈՒՐ. — Հչ. և Հնչ. Պահք: 50 7

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՕՐ 30

Տճ. ԹՂՂՐԻՆԻ ասևի

- 44 1 ՇԲ. — Հո. Ամենայն սրբոց Տնոց և նորոց, յայտից և անյայտից: — Հնոց. Բարազամու Անտիոքացւոյն, և եօթն մանկանցն Եփեսոսի: — Յն. Կալմայի և Գափառնի:
- 45 2 ՃԳՐԲ. — Հո. և Հնոց. Ը. զինի Խաչի Զ. կիւրակէ եօթն շարձուց: Հարսանիք:
- 46 3 ՅՇ. — Հո. և Հնոց. Սրբոցն՝ Ստեփանոսի Հռովմայ չայրապետին, և քահանայից, և սարկաւառաց և ժողովրդոց, Տում. Տրէ, օր 30:

- 17 4 ՊՇ. — Հո. և Հնոց. Սրբոցն՝ Ակիփսիմեայ եղիսկոպոսին, և Յովսէփայ քահանային, Այիաթալայ սարկաւաղին և Պղատոնի վկային:
 - ☉ Են. Լս. Ժ. 24, ր 00: Խառնակ օր
- 18 5 ՊՇ. — Հո. և Հնոց. Պահքի — Տճ. Մահարբէժ, օր 30. և Դարբէժաբ 1333 Բնութանին Հիճրեբէ:
- 49 6 ԵՇ. — Հո. և Հնոց. Սրբոց Տայրապետացն՝ Մհարոփանոսի, Աղէքսանդրոսի, և Պօղոսի Խոստովանողին, և սրբոց նօտարացն՝ Մարկիանոսի և Մարտիրոնի: — Հր. Բասղև, օր 29:
- 20 7 ՈՐԲ. — Հո. և Հնոց. Պահքի:
- 24 8 ՇԲ. — Հո. և Հնոց. Սրբոց Տրէշտակապետացն՝ Գարբրիէլի և Միքայէլի. և ամենայն երկնային զօրաց: — Յն. Դ. Մէտայէլէ հրէշտակաւորին և անհայն երկնային զօրաց: — Լ. Դ. Բնայն երկնային զօրաց: — Լ. Դ.

22 9 Ընդայսմ Ս. Ա. արարածն էր յի
Քրիստոս. — Հո. և Հհո. Թ. զինի
Խաչի: Է. կիւրակէ եօթն
շարաթուց: Հարսանիք:
Յայսմ. Տրէ. օր 30: — Լ. ր.
Չիլիէայ խաչն:

23 10 ԲՇ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն՝ Մե-
լիտոսի Անտիոքայ հայրա-
պետին, և Մինասայ Եզրպ-
տացւոյն, և միւս Մելիտոսի
եպիսկոպոսին, Բուբայ քա-
հանային, և Նինու սարկա-
ւազին:

© յԱղեղնաւորն ժ. 11, ր. 57
ՏՃ. Պուրցի Գալս

Տար. Գահ. Վիլիելմիւս Թա-
գուոյն Հոլանտայի. 1889

24 11 ԳՇ. — Հո. Սրբոցն՝ Գեմետր-
եայ վկային, և Բասիլիսկոսի
քահանային: — Հհո. Յովհ.
Ոսկերեքանին:

Յ Առ. Բռ. ժ. 22, ր. 18
Ամպամած եւ անճեւ

25 12 ԳՇ. — Հո. և Հհո. ՊաՏք. —
Յն. Յովհաննաս սղարմաշին: Տօ-
ւ է թե՛րթնայ: — Լ. ր. Կարա-
բինէայ խաչն:

A 1A

26 13 ԲՇ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն՝
Գուրիասայ, Սամուէլասայ,
Աբիբայ սարկաւազին, Ռո-
մանոսի միայնակեցին, Ման-
կանն խոստովանողի, և Հիւ
սիքոսի զինաւորին: — Յն.
Յովհաննաս Ուլիէբերմին: Ե-
րարելիէրան քահանօրեայ
յահոյ Մնթրեանն Քրիստոսի:

27 14 ԲՇ. — Հո. և Հհո. ՊաՏք.: —
Յն. Փիլիպպոսի աւստելան,

28 15 ԵՐ. — Հո. Սրբոց աւստքելացն՝
Անդրէի և Փիլիպպոսի —
Հհո. Փիլիպպոսի աւստքե-
լոյն: — Յն. Սիլվիէն քահա-
նօրեայ, յահոյ Մնթրեանն Քրիս-
տոսի:

29 16 Քրիստ. — Հո. և Հհո. Թ. զինի
Խաչի: Բարեկենդան Յիս-
նակաց: Ա. Համիլոյ, օր 30
— Յն. Մարթիէսի աւստքե-
լին: — Լ. ր. Ա. Կարաբի Գա-
լստեան, ր է սիլվիէն խա-
սար յահոյ Մնթրեանն Քրիս-
տոսի:

30 17 ԲՇ. — Հո. և Հհո. Ա. օր պա-
հոց Յիմակաց: — Լ. ր. Անդ-
րէի աւստելան,

1 18 ԳՇ. — Հո. և Հհո. Բ. օր պա-

1A 1A

13 30

սիւ — ՀԳ. Անդրէի առաքելայն,
 *ԱՌՐ. — ՀԳ. և ՀԳ. Բ. Յիւնակաց, Հարսանիք: — Յն. Անդրբէ առաքելայն: — Լ. Դ. Լաւրէայ, Կոստն: — Հ. Դ. Խանախայ, Գանդէ Եպարտբ:

ԿԴ ԿԴ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՕՐ 31

ՏՃ. Քեանուռնի եղիկոյ

14 1

ՁԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. Սրբոցն՝ Գեւորիոսի եղիսկոպոսին, և Մերկերիոսի զինաւորին, և Յակովկայ և Իրաւափառայ: — Յն. Կոստայ Ժորճարեի: — Լ. Դ. Կոստայ Կոստանիոսի Հարիւրապետին, և Շմաւոնիսոզգականին Քրիստոսի, և Պողիկարպոսի Հայ:

ԿԵ ԿԵ

15 2

ԳԵ. — ՀԳ. Սրբոցն՝ Կոստանիոսի Հարիւրապետին, և Շմաւոնիսոզգականին Քրիստոսի, և Պողիկարպոսի Հայ:

ԿԶ ԿԶ

16 3

րապետին Զմիւռնիոյ, և վկայեցն՝ որք յարեւելս կատարեցան: — ՀԳ. Սրբոց Հարցն Եգիպտացւոց՝ Պողոսի, Պողայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու Գլեցւոյն, Յովհաննու Կարճահասակին, Եւգրոսի, Արսէնի, Սիսիանու, Գանիելի, Սրապիոնի, Մակարիոսի, Պիմէնի, և այլոց որքոց Հարց: — Յն. Աճախայ Ժորճարեի:

ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԳ. Պահք, Տոմ. Քաղոց, օր 30: — Յն. Աճախայ Ժորճարեի:

● Ծն. Լու. Ժ. 11, Ե. 40
 Զիւնբեր հողմունք

Տար. Գան. Ալպէր Ա.
 Թագ. Պէլիքիայի. 1909

ԿԶ ԿԶ

17 4

ԵՇ. — ՀԳ. Սրբոց Հարցն Եգիպտացւոց՝ Պողոսի, Պողայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու գրեցւոյն. Յովհաննու կարճահասակին, Եւգրոսի, Արսէնի, Սիսիանու, Գանիելի, Սրապիոնի,

ԿԷ ԿԷ

Մակարիոսի, Պիմենի և այլոց սրբոց հարց : — Հնչ. Սրբոցն Մինասայ, Երմոնդինեայ և Գրարոսի, և կամուռո աղքատացն Յովհաննու և Ալեքսիանոսի : — Յն. Վարաբեայ Կաթնի : — 18 5 ռե. — Հո. և Հնչ. Պահ. — Յն. Սրբոց հոգն Ստեփանի : — Տճ. Սեֆեր, օր 30 :

19 6 ռե. — Հո. և Հնչ. Սրբոցն Նիկողայոսի Չմիւռնացւոյ արանչելագործ հայրապետին : — Յն. Նիկողայոսի հայրապետին, պաշտպանին նաւաւարաց : — Հր. Թեբեի, օր 29 :

Տօն անուան Նիխոլա Բ. Կայսեր Ռուսիոյ

20 7

Քաեր. — Հո. և Հնչ. Գ. Յիւնակաց, Բարեկենդան Ս. Յակոբայ :

21 8

Յե. — Հո Պահ. Սրբոցն՝ Մինասայ, Երմոնդինեայ և Գրարոսի, և կամուռո աղքատացն Յովհաննու և Ալեքսիանոսի : — Հնչ. Պահ. Սրբոց առաքելոցն Բարթոլոմէոսի և Յուդայի : —

1 21

5 25

5 27

2 22

Լր. Թաժայե առաքելոյն

22 9 Պե. — Հոյ և Հնչոյ Պահ. Եւ Յղութիւն Ս. Աստուածածնի յԱննայէ : Եւ Յն. Յայմ. օր 30 :

23 10 Պե. — Հո. և Հնչ. Պահ. — 2 Ձերանատար և արեւո. դարչ Աթեղեր. ցերեզ Լուսի երբեք և գիւրեզ Կարճանուլ : — Տճ. Լնգլուղը լիբելի. Կալեիլի արդտին. սիլգի Կրասնաւ սասարց առաջնայ Կաթն յերան, Գորա գել : Կիւնրեմիւթի ֆարբանաւ :

© յԱյծեղյուրն ժ. 1, ր. 23
Տճ. Պաւրճի ձեկի

24 11

Սե. — Հո. և Հնչ. Պահ. Սրբոց վկայիցն Եւստուասիոսի, Օգոստինոսի, Եւգինէոսի, Ոգրեստոսի և Մարգարիոսի :

Յ Առ. Բռ. ժ. 11, ր. 44
Յրսաւուցն հոգումնց

25 12

Ռե. — Հո. և Հնչ. Պահ. — Յն. Սպիտեբոսի եպիսկոպոսի : — Լր. Դմաւնդ Քերտար :

0 20

7 27

5 29

1 28

- 26 13 ՇԲ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն՝ Յակորայ Մժճնայ հայրապետին, Մարուգէի ճգնաւորին և Մելիսասի եպիսկոպոսին Լրդ՝ Սրբփանսի նախաւորութիւն:
- 27 14 ՃԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Գ. Յիւնակաց, Հարանիք — Լր. Յովհաննէս աւերաբանի:
- 28 15 ՔԵ. — Հց. Սրբոց հայրապետացն՝ Իգնատիոսի և Ագգէի, և Մարութայի եպիսկոպոսին — Հհց. Իգնատիոսի Աստուածազգեսաց հայրապետին — Լր. Մաննայն Բեբլեհէփ:
- 29 16 Գ.Շ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն՝ Թէոպոմպայ եպիսկոպոսին, և Թէոփնայ վկային, և չորից զինուորացն Բասի, Եւսերի, Եւտիքի և Բասիլիդեայ: Ա. Ագամ, օր 30:
- 30 17 ԴՇ. — Հց. և Հհց. Պահջբ: — Յն. Դանիելի Տարբարի:
- 31 18 ԵՇ. — Հց. Սրբոց կուսանացն՝ Ինգոսի և Դոմնայի, և Գղերիկոսի քահանային, և երկուց բիւրուցն, որք այրեցան յեկեղեցին Նիկոմիդացուց:

- Հհց. Ագգէի հայրապետին և Արգարու թագաւորին: Բարեկէրան Ծնընդեանն Քրիստոսի: — Լր. Սեղբարոսի Հուլայ հայրապետին:
- 1 19 ՈՐ. — Հց. Պահջբ: — Հհց. Ա. օր պահոց Ծնընդեանն: — Լրդ՝ Յանաւար և դարեժար 4915 Բասիլիանի Քրիստոսի, շար Նոր Տաճարի. և դոն դոբրեւն-Բեան Տեան:
- Ⓜ Լր. Լու. Ժ. 21, ր. 39
Պարզ եւ ցուր
- 2 20 ՇԲ. — Հց. ՆախաՎկայ և Ի Քրիստոս հաւատացեալ անդրանիկ թագաւորին օրորն Աբգարու: — Հհց. Բ. օր պահոց Ծնընդեանն և Ինգոսի և Դոմնայի և Գղերիկոսի քահանային և երկուց բիւրուց:
- 3 21 ՃԿԵՐ. — Հց. Գ. Յիւն — Հհց. Գ. օր պահոց Ծնընդեանն:
- 4 22 ՔԵ. — Հց. Սրբոց քահանայիցն Աբրահամու և Խօրենայ, և անարծաթ բժշկացն Կոզ:

մայի և Դամիանոսի, և Առաւածատարոյ վկային: — Հէց. Դ. օր պէջց. Ծննդ:

5 23 ԳԵ. — Հց. Սրբոցն Դաւթի մարգարէին և Յակոբայ առաքելոյն: Եւս Հէց. որոց և Ե. օր պահոց Ծննդեան:

6 24 ԳԵ. — Հց. Պահք: — Հէց. Զ. օր պահոց Ծննդեան Եւ ձրագալոյց Ծննդեանն Քրիստոսի: — Լրդ՝ Յայրուսէան Տեառն:

7 25 ԵԵ. — Հց. Սրբոցն Սահեմանոսի նախասարկաւազին և առաջին մարտիրոսին: — Հէց. Ժ. Ծնունդ Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի. առաջ է նոցա սննդէս 8 օր: — Զնդ՝ Ծնունդ Տեառն: Որդիք Բն լն Յանսար 4:

© Վր. Բն. Ժ. 6, ր. 33
Խառնակ օր

8 26 ՈՒՐ. — Հց. Պահք: — Հէց. Բ. օր Ծննդեան, Եւ Սահեմանոսի նախավկային:

9 27 ԵՈ. — Հց. և Հէց. Սրբոց առաքելոցն Պետրոսի և Պո

ղոսի: — Զն. Սրեգանսի և Իւլիայն:

40 28 ԶԳՐ. — Հց. Ե. Յինակաց: — Հէց. Դ. օր Ծննդեան:

41 29 ԲԵ. — Հց. Սրբոց Որդւոցն Որոտման՝ Յակոբայ առաքելոյն և Յովհաննու աւետարանին: Եւ Բարեկենդան պահոց Ծննդեանն Քրիստոսի: — Հէց. Ե. օր Ծնդ. Եւ Որդւոցն Որոտման Յակոբայ առաքելոյն, և Յովհաննու աւետարանին:

42 30 ԳԵ. — Հց. Ա. օր պէջց. Ծնդ: — Հէց. Զ. օր Ծննդեան:

43 34 ԳԵ. — Հց. Բ. օր պէջց. Ծնդ: — Հէց. Ե. օր Ծննդեան:

Կ. Ա. ՊԵՐՈՆԵՍԵ

ԱՂԻՒՍԱԿ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՑ

Ա Ի Ո Ի Ր Ց

ՅՈՒՆՈՒՍՐ			ԱՊՐԷԼ				
Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
1	14.23	7.47	9.37	1	10.39	5.27	13.21
7	14.44	7.43	9.46	7	10.24	5.20	13.36
13	14. 3	7. 7	9.57	13	10. 8	5.12	13.52
19	13.54	7. 0	10. 9	19	9.54	5. 3	14 6
25	13.38	6.53	10.22	25	9.40	4.56	14.20

ՓԵՏՐՎԱՐ			ՄԱՅԻՍ				
Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
1	13.21	6.44	10.39	1	9.28	4.50	14.32
7	13. 6	6.36	10.54	7	9.16	4.43	14.44
13	12.50	6.28	11 10	13	9. 6	4.39	14 54
19	12.35	6 49	11.25	19	8.58	4.35	15 2
25	12.19	6.42	11.44	25	8.51	4.31	15. 9

ՄԱՐՏ			ՅՈՒՆԻՍ				
Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
1	12 8	6. 7	11 52	1	8.46	4.29	15.14
7	11 51	5.58	12. 9	7	8.44	4.27	15.16
13	11 30	5 54	12.30	13	8.44	4.27	15.16
19	11 14	5 44	12 46	19	8.47	4.30	15.13
25	10.58	5.36	13. 2	25	8.51	4.32	15. 9

ԱՂԻՒՍԱԿ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՑ

Ա Ի Ո Ի Ր Ց

ՅՈՒԼԻՍ			ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ				
Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
1	8 58	4.33	15. 2	1	12.37	6.23	11.23
7	9 6	4.38	14.54	7	12.53	6.30	11. 7
13	9.16	4.43	14.44	13	13. 9	6.38	10.51
19	9 28	4.49	14.32	19	13.24	6.46	10.36
25	9.40	4.55	14.20	25	13.38	6.54	10.22

ՕԿՏՈՍՈՍ			ՆՈՅԵՄԲԵՐ				
Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
1	9.56	5. 3	14. 4	1	13.53	7. 4	10. 7
7	10.11	5.12	13.49	7	14 5	7. 8	9.55
13	10 26	5.18	13.34	13	14.16	7.13	9.44
19	10 42	5.36	13 48	19	14.25	7.17	9.35
25	10 58	5.33	13. 2	25	14.32	7.21	9.28

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ			ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ				
Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
1	11 17	5.43	12.43	1	14.39	7.23	9.21
7	11.33	5 51	12.27	7	14 39	7.25	9 21
13	11.49	5 59	12.11	13	14.39	7 25	9 21
19	12. 5	6. 7	11 55	19	14 36	7.24	9.24
25	12 21	6 45	11.39	25	14.32	7 20	9.28

ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Ե Ա Յ Ս Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՍՈՒՂԹԱՆԻ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՐԱՏՈՒԹԵԱՆ

Թ-Վ-Ի-Ն-Ի 4-4-1-1
Հ-Գ-Ե-Ե-Ե Գ-Ե-Ե-Ե-Ե

1. Սուլբան Օսման Ա. Ղազի 699 4299
2. Սուլբան Օրխան Ա. Ղազի 726 4325
3. Սուլբան ՄուրաՍ Ա. Ղազի 764 4359
4. Սուլբան ՊայազիՍ Ա. Երլսրբւմ 794 4388
5. Սուլբան ՄէհէմմէՍ Ա. Չէլէպի 846 4413
6. Սուլբան ՄուրաՍ Բ. Ղազի 824 4424
7. Սուլբան ՄէհէմմէՍ Բ. Ֆաթիհ 855 4454
8. Սուլբան ՊայազիՍ Բ. Ղազի 886 4484
9. Սուլբան Սէլիմ Ա. Եավուզ 918 4512
10. Սուլբան Սիւլէյման Ա. Գանուցի 925 4520
11. Սուլբան Սէլիմ Բ. Ղազի 974 4566
12. Սուլբան ՄուրաՍ Գ. Ղազի 983 4574
13. Սուլբան ՄէհէմմէՍ Գ. Ղազի 1003 4594
14. Սուլբան ԱհմէՍ Ա. Ղազի 1042 4603
15. Սուլբան Մուսթաճա Ա. 4026 4647

ՀԱՅՈՑ	ՀՐՈՎՄԱՅ.	ՏԱՀԿԱՅ	ԱԶԱՐԻԱՅԻ	ՀՐԷԻՑ
Նաւասարդ	30 Յունուար	34 Քէան, ամի	30 Թերի	30
Հոռի	30 Փէսր.	28, 29 Շուպար	30 Խէսու	29, 30
Սանմի	30 Մար	34 Մար	30 Քաղեւ	29, 30
Տէ	30 Ապրիլ	30 Նիսան	30 Փէլէք	29
Քաղց	30 Մայիս	34 Մայիս	30 Մէքար	30
Արաց	30 Յունիս	30 Հագիրան	30 Աղար	29, 30
Մենեկան	30 Յուլիս	34 Փէլմուզ	30 Վէ աղար	29
Արեգ	30 Օգոստ	34 Աղոսթոս	30 Նիսան	30
Անեկան	30 Սեպտեմբեր	30 Իսուլ	30 Եսու	29
Մարերի	30 Հոկտեմբեր	34 Թերիի էլվէլ	30 Սիլան	30
Մարգաց	30 Նոյեմբեր	34 Թերիի ամի	30 Քամուզ	29
Հրոսից	30 Դեկտեմբեր	34 Քէան, էլվէլ	30, 31 Աք	30
Աւելեաց	5, 6		5 Իսուլ	29

16. Սուրբան Օսման Բ. Կէնն	4028	4618
17. Սուրբան Մուրաս Դ. Ղազի	4032	4622
18. Սուրբան Իպրահիմ Ա.	4049	4639
19. Սուրբան Մէնէմմէս Դ. Ղազի	4058	4648
20. Սուրբան Սիւլէյման Բ.	4099	4687
21. Սուրբան Ահմէս Բ.	4102	4690
22. Սուրբան Մուսքաժա Բ.	4106	4694
23. Սուրբան Ահմէս Գ. Ղազի	4145	4703
24. Սուրբան Մահմուտ Ա. Ղազի	4143	4730
25. Սուրբան Օսման Գ.	4168	4754
26. Սուրբան Մուսքաժա Գ. Ղազի	4172	4758
27. Սուրբան Ապս-իւլ-Համիտ Ա. Ղազի	4187	4773
28. Սուրբան Սէլիմ Գ. Ղազի	4203	4788*
29. Սուրբան Մուսքաժա Դ.	4222	4807
30. Սուրբան Մահմուտ Բ. Ասիլ	4223	4808
31. Սուրբան Ապս-իւլ-Մէնիտ Ա. Ղազի	4255	4839
32. Սուրբան Ապս-իւլ-Ազիզ Ա.	4277	4860
33. Սուրբան Մուրաս Ե.	4293	4876
34. Սուրբան Համիտ Բ.	4293	4876

ՎԵՅԱՓԱՌ՝ ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԵՀՄԵՏ ԲԵՇԱՏ Ե.

ԲԱՐԵԽՆԱՄ ԿԱՅՄ

Առաջին Կայսր Օսմանեան Սահմադրեալեան Պետութեան, 35^{րդ} Սուրբան ի սկզբնաւորութենէ Օսմանեան Հարսութեան եւ 29^{րդ} Կայսր յառմանէ Կոստանդնուպոլսոյ : Որդի է Սուրբան Ապս-իւլ-Մէնիտ Խանի, եւ ծնեալ 21 Շեվվալ 1260 : Գահակալեց ի 14 Ապրիլ 1909 :

ՅՈՒՐՔԻՈՅ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ
ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՊԵՏԵՐԸ

1. Հ Ա Յ Ե Կ Ե Ղ Ե Յ Ի

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ե. ԱՐՔԵՊԻՍԿ.
ԿԱՅՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Կիլիկիոյ Կաթողիկոս

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Բ. ԱՐՔԵՊ.

Պատրիարքաւորին Կ. Պոլսոյ

ՏԵՂԱՊԱՀ

Տ. ԳԱՅՐԻԷԼ ԵՊԻՍԿ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

Պատրիարքաւորին Ս. Մուսաղէմի

Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿ.

Տ Ե Ղ Ա Պ Ա Հ

2. ՀՈՈՎՄԷԱԿԱՆ ՀԱՅԲ

ԿԱՅՈՂԻԿՈՍ-ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

հրաժարեցուցուած է, Պատրիարքարանի գործերը կը վարէ վարչական ժողովը:

3. ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅԲ

Ա. Ա. Զ. Գ. Ա. Պ. Ե. Տ. Ա. Բ. Ն.

(ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԼԻ)

Բ. ՄԻՈՒԹԻՒՆՔ (ՍԵՆՈՂՆԵՐ)

1. Բիւրանական Միութիւն

Վեր. Յ. Ճէմիզեան Նախագահ
Վեր. Կ. Ատանայեան Քարտուղար

2. Կիլիկիան Միութիւն

Վեր. Հ. Աշենեան Նախագահ
Վեր. Տ. Յ. Գունտազեան Քարտուղար

3. Թարերդի Միութիւն

Վեր. Պ. Կարապետեան Նախագահ
Վեր. Կ. Յովհանն Յ. Սինանեան Քարտուղար

4. Կեդրոնական Միութիւն

Վեր. Մ. Մնչեքեան Նախագահ
Վեր. Ա. Ս. Տարազեան Քարտուղար

4. ՅՈՅՆ ՕՐԹՈՏՈՒԲՍ ԵԿԵՂԵՅԻ

Տիեզերական Պատրիարք

Տ. Տ. ԿԵՐՄԱՆՈՍ Ե. ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

5. ՊՈՒԼԿԱՐ ԵԿԵՂԵՅԻ

Տ. ՅՈՎՍԷՓ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

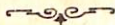
Էկզարք Պուլկարաց

Բաբունապետ Հրէից

ԽԱՅԻՄ ՆԱԽՈՒՄ

 Ծան. — Կը խնդրուի վիճակագրաւ
կան տեղեկութիւնները մինչև Յունիս 30 մեր
ձեռքը հասցնել, որպէս զի կարող ըլլանք հրա՛
տարակել:

Խմբագրուրքիւն «Օրացոյց»ի

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Նամակ 15 կրամ 1 զրշ:

Փօսթ-Քարգ պարզ 20 փարա:

Փօսթ-Քարգ պատասխանով 1 զրշ:

Լրագիր 50 կրամը 2 փր. 5000 կրամէ աւելի
չընդունուիր:

Տպագրեալք և գործի թուղթ ծովով 75
կրամ 10 փր. ցամաքով 50 կրամ 10 փր:

2000 կրամէ աւելի չընդունուիր:

Նմոյշ մինչև 250 կրամ կ'ընդունուի, ա-
մէն 50 կրամի 10 փր:

Ապահովագրին 1 զշ. ընկալագիր 1 զշ. ևս:

Մ Ի Զ Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

Նամակ 20 կրամ 1 զրշ:

Փօսթ-Քարգ պարզ 20 փր:

Փօսթ-Քարգ պատասխանով 1 զրշ:

Տպագրութեալք և գործի թուղթ 50 կրամ
10 փարս:

Մինչև 2000 կրամ կ'ընդունուի:

Նմայշ մինչև 350 կրամ կ'ընդունուի և
50 կրամի համար 10 փր:

Ապահովագրութիւն 1 զրշ: ընկալագիր 1
զրշ. ևս թղթատարական Միութենէ գուրս
միշտ կրկին կը վճարուի:

Մ Ա Ն Տ Ա Փ Օ Ս Թ

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

2000 զրուշէ աւելի չընդունուիր
100—500 զրշ. 20 փր. առ 100 զրշ:
501—2000 զրշ. 20 փր. առ 200 զրշ:

Ա Ր Տ Ա Ք Ի Ն

2000 զրուշէ աւելի չընդունուիր
1—100 զրշ. 1 զրշ:
101—500 զրշ. 1 զրշ. առ 100 զրշ:
501—2000 զրշ. 1 զրշ. առ 200 զրշ:
Օսմ. ոսկին հաւասար է 22 ֆր. 65 սան-
թիմ, 18 մարգ 40 ֆէնիկ, և 21 գուրսն 60
հէլլէր:

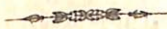
Ք Օ Լ Ի Բ Օ Ս Թ Ա Լ

Ա. շրջանակ 5 քիւ 4 զրշ
Բ. շրջանակ 5 քիւ 5 զրշ:
Գ. շրջանակ 5 քիւ 8 զրշ:
40 քիւէ աւելի չընդունուիր:
Ապահովագիրն 1000 զրշ: 2 զրշ:

Հ Ն Ռ Ա Գ Ի Բ Բ

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Պոլսոյ և Խղճիտի գաւառակի համար բառը
10 փր: Պոլսոյ ու շրջակայից համար 20 բառէ
բողկացեալ պարզ հեռագրի իւրաքանչիւր
բառի համար 20 փր և 2¹/₂ զրշ. եւս Գա-
ւառաց համար իւրաքանչիւր բառ 1 զրշ. և 5
զրշ. եւս Իօլի Փօսթայի և հեռագրի արտա-
քին ցուցակը հարկ չէ հոս գնել քանի որ
հեռագրիբը յանձնողը պաշտօնատունէն կրնայ
իմանալ իւրաքանչիւր երկրի սակագինը:

Մ Ա Ն Ո Ւ Ց Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Արեւելեան Որբանոցի Գրադարանի
նուիրեայ հրատարակութիւններու և թերթ-
թերու ծանուցումները ձրխապիս կը կտասար-
ուին Օրացոյցիս մէջ:

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Ո Ս Կ Ե Ղ Է Ն Բ Ա Ն Ա Լ Ի

ԱՆԳԼ. ԼԵԶՈՒԻ

Դ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻԻՆ

ԳԻՆ 10 ԴՀԿ.

Գնէ՛ այս իր տեսակին մէջ մի միայն
եզական ուսուցիչն Անգլ. լեզուի և իւրա-
ցուր քեզի այս լեզուն, վատահ բլլալով ո՞ր
քեզի պիտի ժպտի մօտաւորագոյն ապա-

զան. որ մի միայն Անգլիագէտինն է:
Խւրաֆանչիւր Ամերիկա գաղթող պեճֆ
է հաս մը ունենայ գրպանին մէջ սոյն եզա-
կան գրիկն:

Կեդրոն վահառման Մասքիտեան սպարան,
Կ. Պոլիս

ՓՐՕՑ. Յ. Ք. ԳԱՅԱԵԱՆ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մ Ի Մ Ո Ռ Ն Ա Ր Զ Ի Ս

Ընտանեկան, գաղթական, բարեկամա-
կան, Հայկական

ՅՈՒՇԱՐԱՆԸ

366 սիրուն, ինքնատիպ բառեակներով, Եւ-
րոպական գեղեցիկ, երկգոյն տիպով հեղինա-
կին պատկերովը,

ԳԻՆ 10 ԴՀԿ.

Կեդրոն Արեւելեան Որբանոց. բոլոր գրա-
վաճառաց քով կը գտնուի:

Փ Ր Օ Ֆ. Յ. Թ. Գ Ա Յ Ա Ե Ա Ն

(ՄԽԻԹԱՐ ՊՈՆՏՍՍՅԵՒ)

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ — Ա. Տարի Գ. Տիպ 3 ԴՏԿ
 » » Բ. » Գ. » 5 ԴՏԿ
 » » Գ. » Բ. » 5 ԴՏԿ
 » » Դ. » Ա. » 5 ԴՏԿ

Մասնագէտ դաստիարակ - Հեղինակին
 այն դասագիրքերուն նշմարիտ մանկավար-
 ժական արժանիքն և զարմանալիորէն գիւր-
 ուսոյց եղանակն անոնց խիստ ընդարձակ
 ծաւալում ապահոված են թէ հայրենիքին
 և թէ սրտասանմանի մէջ:

Ամէն գրավանաւաց քով կը գտնուի:

Ա. Կ. ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ

Ա Ր Ձ Ա Գ Ա Ն Գ

Գեղեցիկ քերթուածներու փունջ մը
 որոյ ընթերցում միտք կը սրէ ու երեւակա-
 յութիւն կ'ողեւորէ:

Գրմել Հեղինակին,

Միջազգային Գովէն Զմիւռնիա

ՕՐ. ՄԱԹԻԼՏ Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Շ Է Յ Գ Ս Բ Ի Ր

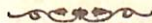
Յ Ո Ի Լ Ի Ո Ս Կ Ե Ս Ա Ր

ԹԱՐԳՄ. ԱՆԳԼ.

ԳՐԵ 3 ԴՂԿ.

Անգլ. լեզուն ուսանողներու համար ամե-
 նակարեւոր գիրք մ'է, այս պատմական, յու-
 ղիչ տաւամբ, որ կը ծախուի ամէն գրավա-
 ճառի քով:

Կեդրոն Արեւելեան Որբանոց:

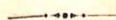
Փ Ր Օ Ֆ. Մ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Բ Ա Ս Տ Ի Լ Ի Ա Ռ Ո Ի Մ Ը

ԹԱՐԳՄ. ՖՐԱՆՍ.

ԳՐԵ 10 ԴՂԿ.

Կեդրոն Արեւելեան Որբանոց

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Բ Ե Թ Ր Ս Ը Ն Ղ Ե Կ Ա Վ Ա Ր

ԱՍՈՐ ԹՐԻԲԵՐԻՆԸ

Տ Ի Ի Մ Է Ն Ճ Ի Բ Ե Թ Ր Ս Ը Ն

ԹԱՐԳՄ. Ա. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԻՐԱՔԱՆՁԻՐԸ Յ ԳԱՀԵԿԱՆ

Բոլոր գրավանառներ կը ծախեն :

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Ա Շ Ն Ա Ն Տ Ե Ր Ե Ի Ն Ե Ր

Բ. Տ Ի Պ

ԳԻՆ 5 ԴՀԿ.

Շատ գեռափիներու կեանք ապահովուած է, սոյն գրքոյի միջոցով, կանխահաս մահուանէ :

Գրավանառաց ԲՈՎ ՖԻՏՆԵԼ :

Մ. Յ. ԳՆԱՃԵԱՆ

Վ Տ Ա Ն Գ Ը

Նուիրուած Հայ երիտասարդներուն, որոնք անկեղծօրէն կը բողոքան ապրիլ մարտի թեմբ :

ԳԻՆ 7 1/2 ԴՀԿ. ԹՈՐԻԲԻՈՅ ԵՒ Չ ԿՐԱՆՔ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ամէն Գրավանառ կը ծախէ :

Կ. Գ. ԳՕՃԱԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՌԱՋՆԵՐ

ԳԻՆ 2 1/2 ԴՀԿ.

Սոյն «Հառաջներու» հաւաքածոն Հայուն սրտին խորերէն ժայթքած իտուր խորհուրդներ են. յուսանք ասոնց կը յաջորդեն գուարթ խոկումներ :

Կ. Պ. ԱՏԱՆԱԼԵԱՆ
Դ Ա Ր Մ Ա Ն Ը

ՀՈԳԵԻՈՐ ԿԵԱՆՔԻ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ

ԵՒ

ԱՐԳԻ ԷԱԿԱԿՐՕՆ ՇԱՐԺՄԱՆ

ԳԻՆ 4 Դ24.

Մանաւանդ երիտասարդաց կը յանձնա-
բարութի սոյն օգտաշատ գրքին ընթերցումը:

Կը ծախուի բոլոր գրավանաւաց ֆով:

Ա. Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Մ Է Ճ Մ Ո Ւ Ա

ԳԻՆ 5 Դ24.

Թըբախտ Հայոց համար շինիչ և օգտա-
շատ շարք մը յօդուածներու և պատմա-
թեանց հաւաքածոյ:

Բոլոր գրավանաւաց ֆով կը գտնուի:

Կ. ՅՈՎՀԱՆ Յ. ՍԻՆԱՆԵԱՆ
ԱՐԳԻ ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ք Ա Ր Ո Ձ Ն Ե Ր

ԱՆՀԱՒԱՏՆԵՐՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐ

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԳԷՄ

ԳԻՆ 4 Դ24.

Ներկայիս անհաւատութիւնը կ'ստանայ
չափջախիչ հարուածներ սոյն քարոզներով.
Եկեղեցականաց մանաւանդ կը յանձնարար-
ուի օգտուիլ սոյն գրքէն:

Կը գտնուի գրավանաւաց ֆով:

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԻ ԳԱՍՏԳԻՐՔ ՄԸ

Հրատարակ ելած են Պ. Գէորգ-Մեսրոպի
Հայոց Պատմութեան դասագիրքերը, Տար.
Ա. և Բ. Միջին Ա. և Բ. և Բարձրագոյն:
Տարրական երկու հատորներուն մէջ ամփոփ-
ուած են Հայոց Պատմութեան աւաւոյել-
ները, հէքեթները և աւանդական պատ-
մուածքները: Միջիններուն մէջ պատմուած

են Հայոց աւանդական պատմութիւնը՝ ամբողջ
և քննական հայ պատմութեան դիւրամատ,
չելի ծանօթութիւնները: Իսկ բարձրագոյնը
սառուար հատոր մը, նուիրուած է բոլորովին
քննական ստոյգ պատմութեան:

Մատչելի՝ դիւրըմբռնելի լեզու, գրեթէ
բոլորովին նոր ու բազմաթիւ պատկերներ,
օգտաշատ ու իրեն տեսակին մէջ անգը-
գական հրատարակութիւն մը: Որբանոցի՞ն
Հիմնադիր Տնօրինութիւնը կը յանձնարարէ
զայն:

Փափաքողները կրնան դիմել Պարոս
հրատ. ընկերութեան, Պարխ, Չաքմաքճըլար,
Յակոբեան խան:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՇՈՒԿԵՆԱԻԱՅԻՆ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Թիւ 19-20, Խիւսալիւնսիկիւտ խան-Ղալաքիւս

Գործակալութիւնս նոր եւ մասնաւոր
կարգադրութեան մը համաձայն կ'Ա.Ն.Խիւ
և Ա.Պ.Ա.Ռ.Ի կ'իքէթններ կուտայ դիւրամատ-
չելի գրիներով, թէ՛ Հիւս. Ամերիկայի և թէ՛
Հարաւ. Ամերիկայի համար, հեռակեալ տիե-

զերահաւալ շոգեհաւային ընկերութեանց
կրայ:

Թրիէսթէէն և Լիվրփուէն մեկնող
"CUNARD LINE" ով, Նափօլէն մեկնող
"WHITE STAR" և "ANCHOR LINE" ով,
Մառսէյէն և Հալլէն մեկնող "FRENCH
LINE" և "FABRE LINE" ով, Իսկ Թրիէսթէ-
Անվէրս "RED STAR LINE" ով: Գանատա
ճամբորդողներու մեծ դիւրութիւններ և
գործի հայթայթում ապահովուած:

Գործակալութիւնս կուտայ նաև Միաց-
եալ Նահանգներու և Գանատաի երկա-
թուղիի օտիժինալ տոմսակներ զեղչեալ գի-
ներով:

Պուէն մեկնումներ կ'ըլլան Հինգշաբթի
և Ուրբաթ օրեր:

Ճամբորդներու ջերմուկն կը յանձնա-
բարուի տոմսակ գնելէ առաջ դիմել մեզ և
իմանալ մեր պայմանները: — Ընտանիքով
ճամբորդողներուն մասնաւոր հոգատարու-
թիւն:

Յ. Գ. Նամակով դիմողներ պէտք է 40
փարանոց գրոշմ՝ ներփակեն. թղթակցու-
թիւնը՝ ամէն լեզուով:

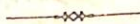

ԲՐՕՅ. Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ Բառարան

ՀԱՄԱՆՈՒՆ ԲԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԼԱԻԱԳՈՅՆ,
ՃՈՒՍԱԳՈՅՆ ԵՒ ՄԻԱԿ ՎՍՏԱՇԷԼԻՆ

Այս բառարանը էր բաղժանցան առաւել-
լաթիւններով կրնայ վստահելի առաջնորդ
ըլլալ Անգլիերէնի ուսանողներուն, ինչպէս և
օգտակարապէս գործածելի զայն քաջ գիտ-
ցողներուն: Հետեւաբար այս գործը Անգլիե-
րէն լեզուի ուսուցման հանրացումին եւ դիւ-
րացումին մեծ ապէս նպաստած է եւ ասոր մէկ
պայտցոյցը այն է որ վերջէն հրապարակ ելած-
ներէն շատը կամ ասոր մէկ կրկնուածն են եւ
կամ ասկէ օգտուած, որով իրաւամբ արժա-
նի է Standard տիպոգրֆին:

Գին 40 դահ. թղթատարի ծախքով
45 (2 տոլար)

Կեդրոնատեղի Ե. ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ

ՊԱՅՊՊԵԼ-ՀԱՌԻՋ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱԻԵՏԱԲԵՐ, շարաթաթերթ. խմբագիր՝
Վ. Եր. Տր. Յ. Ու. Մէքայլամ, Պոլսոյ Հաս-
կ. Պոլիս, Թուրքիոյ Տարեկան բաժնեգրին 40
դահեկան, Ամերիկոյի համար 2 տոլար, Անգ-
ղիոյ համար 8 շիլլին, Ուրիշ երկիրներու հա-
մար 10 Ֆրանք, ձեռքէ՝ հատը 40 փարա. ծա-
նուցման գիները չափաւոր:

ԲԱՀՆԻԻՄԱ, Կրօնական, բարոյական,
գիտական և քաղաքական, Հոյտատու Տաճ-
կերէն շարաթաթերթ. Տարեկանը՝ Թուրքիոյ
2 մէճ. արատասման 2 տոլար, 8 շիլլին, 40
Ֆրանք: Հասցէ՝ Վ. Եր. Յ. Գ. Գրիգորեան,
Պոլսոյ Հասուղ, Կ. Պոլիս:

ՊԱՐՏԻԶՍԿ. Պարսիզակի Բարձր. Վար-
ժարանի Ընթացաւարտից ընկերակցութեան
օւկանը պատկերազարդ և ճոխ պարունա-
կութեամբ: Էջ՝ 48, գին 400 փարա: Կեդրո-
նատեղի՝ Ս. Մարտիկեան Որդիք վաճառա-
տուն, Մահմուտ փաշա, Կ. Պոլիս:

ԵՓՐԱՏ. Հանդէս կիսամենայ աղգային,
գրական, գիտական և քաղաքական Տարե-

կանը՝ Թուրքիա 20 դահ., Արտասահման 5
Ֆրանք, Ամերիկա 1 տոլար, Հասցէ՝ Խմբագ-
րութիւն «Եփրատ»ի, Եփրատ Գոլէճ, Խար-
բերդ:

ՏԱՃԱՐ. Ժողովրդական շարաթաթերթ
կրօնական, ազգային, գրական: Տարեկանը՝
Տահ. 40 դրշ. Արտասահման 10 Ֆրանք. M.
l'Abbe Zarmair Guezurian, Redacteur de la
revue «Dadjar», Bechiktaeche, Eglise Arme-
nienne, Constantinople.

ԲՈՂԲՈՋ, Գրական ամսաթերթ և սկըս-
նակներու մարզարան. տարեկանը 15 դահ.,
5 Ֆրանք, 2 բուլլի, 1 տոլար, Հասցէ՝ M. Ma-
migon Varjabediau, Merzifoun:

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՋ. Պատկերազարդ կի-
սամեսայ Հանդէս, Տարեկանը՝ 25 դահեկան 8
Ֆրանք. Վեցամեսայ՝ 15 դահեկան, Հասցէ
«Մարմնամարդ» Եէնի վ. օլթօ Խան Թիւ 19
Պահճէ-Գարու, Կ. Պոլիս:

ԲԱԶՄԱՎԷՊ. Ամառգիր ազգային, բա-
նասիրանան, գրական, Տարեկանը՝ 15 Ֆրանք:

Հասցէ՝ Rédaction de la Revue, «Pazmavep»
Venise, (Italie), St. Lazare.

ՄԻՈՒԹԻԻՆ. Պաշտօնաթերթ Հայկական
Բարեգործական Ընդհ. Միութեան, Տարե-
կանը 6 Ֆրանք, Rédaction «Mioutioun», 2,
Rue Cherif La Caire.

ԻԿՈՒՆԻՈՆ. Ամսաթերթ ձէնանեան Գո-
լէճի, Գոնեա Տարեկանը՝ Թուրքիա 20 դահ.
կամ 1 տոլար, Հասցէ՝ Խմբագրութիւն «Իկո-
նիոն»ի, ձէնանեան Գոլէճ, Գոնեա:

ԳԻԻՂ ԱՏՆՏԵՍ. Պատկերազարդ ամսա-
թերթ. կրթարդ գիւղատնտեսական հարցե-
րով. Տարեկանը՝ 40 դահ. (60 սէնթ, 3 Ֆր.,
1 բուլլի), Հասցէ՝ Rédaction «Kughadendes»
125 B. P Centrale, Cons/ple.

ԲԺԻՇԿ. Բժշկական և Առողջապահա-
կան ամսաթերթ, Տարեկանը Թուրքիա՝ 30
դահ. Արտասահման՝ 8 Ֆրանք, 1,50 տոլար,
3 բուլլի, Հասցէ՝ Տր. Վահան Ղաղարեան,
Միակ Փողոց, Թիւ 6, Բերա, Կ. Պոլիս:

ԿՈՉՆԱԿ. Շարաթաթերթ: Տարեկանը՝
2 տալար: Rédaction de la Revue "Goth-
nag," 110 Lexington Avenue, New-York City.

ՆՈՐ ԱՅԳ. Հանդէս գրական, գիտական
և քաղաքական: Հրատ. Անաթոլիա Գոլէճի
Տարեկանը Թուրքիա՝ 20 դասեկան, Արատ-
սահման 4.25 Քրանը, Ամերիկա՝ 80 սենթ:
Հասցէ՝ Խմբագրութիւն «Նոր Այգ»ի, Անա-
թոլիա Գոլէճ, Մարզուան:

ARMENIA, a monthly magazine. Տա-
րեկանը՝ 4:50 տալար. New York, P. O. Box.
209 Madison Square Station.

THE ORIENT, Անգղիերէն շարաթա-
Տարեկանը՝ Թուրքիա՝ 27 դաս., Արատ. 4 50
տալ. 6 շիլին. 7½ Քր.: Հասցէ՝ Editor of "The
Orient", Bible House, No. 16, Const/ople.

ԴԷՏ. Կրօնական ամսաթերթ: Տարեկան
բաժանորդագին 10 դասեկան, 50 սենթ.
Թիւր 4 դաս: Հասցէ՝ «Դէտ»ի Խմբագրու-
թեան, Rev. H. H. Riggs, Editor of the "Ted"
Harpout, Turkey.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Ի ՊՐՈՒՍՍ.

(Գ. ՊԱՂՏԱՍՍԵՐԵԱՆ)

Սոյն հաստատութիւնաւ բացուեցաւ 1875ի
մեծ սովին — դասիժը քէպիր — առթիւ, երբ
Արեւելեան նահանգներն, Նախախնամութեան
սոյն խարազանին ներքեւ, ահաւելի վիճակի
մասնուած էին: Հաղարարք, բիւրաւորք
անսթուլեան զոհ կ'երթային, պլք արմատ-
ներով, տերեւներով իրենց քաղցն յագեցնել
կը փորձէին ու կմտխրէրու վերածեալ
ուրուակոններու նման հոս հոն կը թափա-
ռէին: Պրոստա ալ լեցուած էր այսպիսի մե-
ռելաման արարածներով, արք կանայք և
մանաւանդ երկսեռ մանկաիք, որդ գունէ
դուռ գիմելով պատառ մը շորարեկ հաց կը
խնդրէին, իրենց կենաց սպառած հիւթին
սնունդ ու մարիլու մօտ եղող կենաց ճրագին
ձէթի կաթիլ մը տալու համար, որ պահ

Մ'ալ շարունակէր պլպլալ մինչև մարեր վերջագէտ Նոյն տարին Պրուսա եկած ու հաստատուած ըլլալով, աղեխարշ տեսարանին ամէն օր ականատես ըլլալ ստիպուած էի, և ականջներս կը լսէին անոնց սրտաշարժ զգայացունց աղաղակն, երբ «հաց», «հաց» կը գոչէին: Կեռատի երկսեռ մանկանց ցնցոտիներու մէջ պարուբուած կիսամերկ մարմիններն, դալկահար գէմքն և աղերսական նուաղկոտ ձայնը միշտ աչաց և ականջներու միջոցով վեր ի վայր կը յուզէր զգոյուն սրբտեր, մանաւանդ անոնց սպառնացող բարոյական անկման ահուելի վտանգը մտահոգութեան կը մտտներ զիտողին զբացու մտերն: Օր մը բարեկամի մը հասկցնել ուզեցի թէ այս ահուելի վիճակին հանդէպ անտարբեր կենալ անհնար է ու մեղադրելի, պէտք է ճար, ճարակ ընել և գոնէ դեռատիներն մտամբ մը պատասխարել և պաշտպանել: Նոյն զգացում կը կրէր նաեւ մեր բարեկամը եւ իրաւացի էր ըրած դիտողութիւնը և տուած պատասխանը: Նա բաւ. լաւ. պէտք է բան մը ընել, սակայն գրամով կ'ըլլայ այդ, ոչ դու և ոչ ես ունինք գրամ: Պատասխանեցի թէ շիտակ է որ արծաթ և ոսկի չունինք, բայց զար ինչ ու-

ՀԱՅԻ ԹԱԳԻՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Հանգուցեալ գործակատար Արեւելեան Որբանոցին

նինք, ի բաց առեալ գրամէ, զայն պարտինք
տալ, յօգուտ և ի փրկութիւն անկեալ և
տառապեալ մարդկութեան: Անմիջապէս
գրաւոր գիմնւմ մ'ըրի արտասահմանի մէկ
ծանօթ անձնաւորութեան և մի քանի շաբա-
թէն ընդունեցի 1500 Քրանքի փոխ-գիր և
նամակ մը. — «Բա՛ց Որբանոց մը և մենք ըստ
կարի պիտի օգնենք»: Նայն տարւոյն — 1875 —
Յուլիս Աին բացինք Արեւելեան Որբանոցն եր-
կու փոքր սենեակ ունեցող խարխուլ անակի
մը մէջ Դէ՛ հաս փոքրիկ Հայ որբուհիով մը,
«Լուսիկ» անունով, սոյն «փոքրիկ լոյսը», հե-
տըզհետէ ընդունելով պէտք եղած ձէթը, օր
քան զօր զօրացաւ, մեծցաւ, պայծառացաւ
և այսօր 40 տարի է սր դեռ կայ և մնայ և իր
լոյս կ'արձակէ աջ ու ձախ, հեռուն և մօտ:

Օրացոյցիս անցուկ էջերը չեն թոյլատրեր
Արեւելեան Որբանոցին ընդարձակ պատմու-
թիւնը ընել, գուցէ օր մը, երբ այս նպատակի
յատուկ գրամ ունենանք, հրատարակենք
այսպիսի մի պատմութիւն պատկերազարդ-
առ այժմ կը բաւէ գիտնալ թէ սոյն տարի-
ներուն մէջ 4000ի մօտ երկսեռ մանկունք
պատսպարուած, խնամուած, կրթուած և
դաստիարակուած են հաստատութեանս մէջ

և քիչ շատ բարեկեցիկ ապագայ մը տպա-
 չոված են իրենց, Որբանոցէն ելլելէ ետեւ
 Առանձ աղբուծեան, յարանուանութեան և
 կրօնի խտիր դնելու միշտ ընդունած ենք ա-
 նորն, կարօտն և թշուառն, Օսմ. Հայրենեաց
 35է աւելի քաղաքներէ և գիւղերէ, որքան որ
 ներած է մեր գրամահան վիճակի Չունինք և
 չենք ունեցած սեւէ ընկերութիւն որ մեզի
 օգնէ, ո՛չ ալ կանոնաւոր, որոշ հասոյթ կամ
 եկամուտ մը տրամագրելի. ոչ, ոչ երբէք՝
 Մեր գրամագրուին է եղած նախ և առաջ
 հասարակ առ Ամենակարող Հայրն համայն
 տարգրութեան, ապա ջանք և անձնուէր աշ-
 խատութիւն և երբորք անվիճեր, անվախ յա-
 բարեհաւատիւն, միշտ կուրծ տալով դժուարու-
 թեանց, հալածանաց, թ շնամութեանց և նա-
 խանձու: Ո և է ձեռնարկի ալ յաջողութիւնը
 ասոնցմով միայն ապահովուած է:

Անցեալ տարիներուն մէջ միջին հաշուով
 ամէն տարի իբր 1000 Օսմ. սօկի հաւաքուած
 է, ընկի ու արատքին օգնութիւններով, մեր
 20է աւելի հրատարակութեանց, մանաւանդ
 Հանրագիտական Օրացոյցի հասոյթներով,
 շերամարուծութեամբ, ձեռագործներու վա-
 ճառուսով և երբեմն նուագահանդէսներով

և ներկայացուցներով: Ունինք ընդարձակ
 պարտեզներ քաղաքիս ամենապատուական,
 օգտաւն և առողջարար մասին մէջ, Ողիմ-
 բոսի ստորաօր, պէտք եղած շէնքերովը, որոնք
 կայսերական Պէրսութիւլ արքայ Վաթիս
 հուշակուած, ուստի կրնան իրան ընդունել
 առանց սեւէ կատակոծի Արդէն Ակնցի հան-
 դուցեալ Տիկին Եագութ արքային իրան
 բրած է տասն սօկի, սոկոսարեր: Կը յուսանք
 որ սոյն բարի տիկինը իր բարի օրինակին հե-
 տեղներ կ'ունենայ: Արտասահմանէ փաքը
 կտակներ միշտ եղած են և կ'ըլլան Ռ'վ
 Ղիտի ըլլայ իրկորդ բնիկ կտակարարը Չմո-
 նանք յիշել որ Հայկական ջարդերէն, առա-
 ջինէն մինչև վերջինը Կիլիկիայինը — Աստ-
 ուած տայ որ յերթի վերջինը, ըլլայ —
 Առանայի և Անտիոքի 30 որբերը ի միասին,
 իբր 200 անխնայ ջարդուած ու նահատակեալ
 Հայաց որբերն ընդունած ենք:

Վստահ ենք որ Օրացոյցիս ընթերցողք կը
 նպաստեն սոյն բարեգործական հաստատու-
 թեան հետեւեալ կերպերուն մին կամ միւսն
 դործադրելով. —

1. Կրթիւ և անմահացնել իր անուն և
 միշտակ:

2. Մանովներու մեկ օրացոյց բնել րաւ:

3. Տարածել յեր հրատարակութեանն եւ ըստ կարելոյն:

4. Փոքրիկ, ընտանեկան, ընկերական հանրեանն եւ սարգել ի նպաստ Արեւելեան Որբատնոցին:

5. Հաստատան արտեր ունինք արամադրելի, ուղել մեզմէ և կը խրկենք ձրիապէս:

ԱՅՆ ՏԱՐԻՆ ՈՐ ԱՌԱՆՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԵԼՈՒ
ԿԱՆՅՆԻ ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՏԱՐԻ ՄԻ՛Է.
ՄԻՇՏ ՅԻՇԵԼ, ԶԱՅՍ

Նուիրատունը իրէ և խրկէ մեր հասցէին՝
հինգ դահեկանի նամակադրօ՞ւմ ներփակելով՝

Անտուած յօժարակամ ատողը կը սիրէ. Բ. Կորն. Գ, Ծ:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՄ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ
1913

Նեղայ Տարուն Նուէրս Հինգ դանեկան հանեցէրնդունի
ի նպաստ Արեւելեան Որբանոցի պատասխանեց, զոր կը խրկեմ ներ-
փակ նամակադրօսով:

Նուիրատու
Հասցի
Կարապետ Կարապետյան
Երևան

1916 July 20

Ն Օ Թ Ե Ր

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՅԻ

1914

Գ. ՊԱՂՏԱՍՐԵԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԽՕՍԱԿԱՆ

Սողոմոն Սարայի լծագուհիէն շքեղ սրուակ մը ընդունեց, որոյ մէջ հեղուկ մը կար, որոյ մէկ կաթիլը կը բաւէր կեանքը երկարելու: Մահամերձ ոճրագործ մը խնդրեց այս կենսապահ հեղուկէն մէկ կաթիլ, բայց Սողոմոն չտուաւ, աւարկելով թէ չ'արժեր երկարել ոճրագործի մը կեանքը: Բարի մարդիկ ալ մահուան անկողնոյ վրայ խնդրեցին նոյն հեղուկէն, բայց չարակամը չտուաւ զանազան պատճառներով: Ուստի հասաւ ժամը երբ Սողոմոն ինք մահուան անկողին ինկաւ, եւ հրաման ըրաւ որ բերեն շիշը կենսական հեղուկով, բայց աւաղ, ամբողջ պարունակով թիւնը չբրցած փճացած էր: — Բարիք գործենք չարին և բարիին և մենք ալ կը վայելենք անոնց օրհնութիւնը:

Անգլիացի մը գիմեց նշանաւոր ազնուական մարդու մը որ օգնէ իրեն իր բարեգործական հաստատութեանը համար: Ազնուականը մէկ ոսկի աուաւ խոժոռ գէմքով:

Անդրիացիին հարցուց, այս նուէրը ձեր սրտէն
կը բղբի թէ ոչ : — Ինչո՞ւ գ պէտք, ըսաւ ալ
նուականը, առ դրամը և գնա : — Ոչ, ըսաւ
միւսը, այդ ինծի համար խիտ կարեւոր է
դիտնալ : Տուր դրամս, գոչեց աղնուականը,
ատիկայ սրտէս չէր բղխած, և առ ասիկայ որ
սրտիս խորերէն կը բղբի : զայս ըսելով 20
ոսկի դրաւ զուարթօրէն մարդուն ձեռքը :

Անտառապահ մը անտառին մէջ գըն-
դակահար եղաւ, ոճրագործին հետքն իսկ
չգտնուեցաւ : 12 տարիէն սպանեալին որդին
հօրը յաջորդ կարգուեցաւ. այս առթիւ մի
քանի բարեկամներ որսի հրաւիրեց զուար-
ճութեան համար, շն կարծեց թէ թուփերու
մէջ եղջերու մը կը շարժեր, ուստի կրակեց :
Սոսկալի աղաղակ մը կը լսուի եւ անտառ
պահը յուզուած կը վազէ ձայնը եկած տեղը,
ուր կը գտնէ ծերունի մը իր արեանք մէջ :
Վերադարեալին առջին ծուռը կը գնէ և ար-
տասուածոր աչքերով ներուժ կը խնդրէ :
Սակայն ծերունին իր քով հաւաքեալ մար-
դոց ներկայութեան հեծեծելով կ'ըսէ. ինձմէ
ներսզուծիւն մի խնդրեր, 12 տարի առաջ
թուփերուն մէջ հայրդ գնդակահար բրի՛

ճունչը կը փչէ հառաջելով : — Այո՛ Աստ-
ուած արդար է :

Սաճուելի Մորս, հեռագրին գաիչը,
ճարտար եւ ճշմարիտ քրիստոնեայ մ'էր :
Մովու վրայ ճանապարհորդութեան մը պա-
հուն ահաւելի փոթորիկի մը հանդիպեցաւ :
Խորը դիշերը արթուն մնալով՝ կայծակներուն
պլացած տան մի՛ միայն ելէք տարականութեան
զբուծեանը վրայ կը խորհէր : Անմիջապէս
գծեց գործիքներուն պատկերը որ իրեն պէտք
պիտի ըլլային, եւ առաւօտուն իր սենեկա-
կեցներուն ըսաւ, թէ Աստուած զինքը այն-
պիտի գիւտի մը առաջնորդած է, որ բոլոր
աշխարհը պիտի հիացնէ : Մի քանի տարի
վերջը շինեց առաջին մեքենան եւ իր ա-
ռաջին հեռագրին էր. «Ո՛վ Աստուած ինչ
փառաւոր են քու գործքերդ» :

Փաստարան մը 16 տարեկան մէկ հա-
սիկ աղջիկ մը ունէր : մայրը քրիստոնէական
կրթութիւն կուտար աղջկանը, մինչ հայրը,
անհաւատ ըլլալով, կը պատուիրէր աղջկանը
մօրը եւ Սուրբ Գրոց խօսքերուն կարեւորու-
թիւն չտալ : Աղջիկը հիւանդացաւ և երբ

մեռնելու մօտ էր, ըստ է հօրը. «Հա՛յր, մեռնելու վրայ եմ, կ'ուզեմ որ հոգիս փրկուի, ի՞նչ ընեմ որ փրկուիմ». քու՞ ըսածներուդ թէ մօրս ըսածներուն հետեւիմ»։ Հայրը խորապէս զգածուեցաւ եւ երեսը ծածկելով սկսաւ խորհիլ։ Քիչ մը յետոյ աղջկան դեղնած ձեռքը համբուրելով արտասուածով որ աչքերով ըսաւ. «Սիրելի աղջիկս, մօրդ ճամբան ձեռք առ և անոր ըսածները կատարէ»։

Ժամանակաւ մի քանի հարուստ դժուար ջիւղիներ Փարիզ այցելեցին. անոնցմէ մին հոն հիւանդացաւ. երեւելի բժիշկ մը կանչեցին։ Բժիշկը հիւանդապահուհի մը յանձնարարեցւոյ կառք մը վարձելով մին անմիջապէս զնաց հիւանդապահուհին բերելու։ Հիւանդապահուհին ըսաւ. «Ներեցէք պարոն ճամբայ չելած գիտնալ կուզեմ, թէ հիւանդը քրիստոնեայ է»։ «Այո՛», պատասխանեց մարդը, «չստ բարեպաշտ անձ մ'է, սակայն հաճեցէք ըսել թէ հիւանդի մը քրիստոնեայ ըլլալը կամ չըլլալը ի՞նչ տարբերութիւն կընէ հիւանդապահուհիին»։ Հիւանդապահուհին պատասխանեց. «Այո՛ թէրի հիւանդութեան ատեն անոր հիւան-

դապահն էի. եթէ բոլոր եւրոպայի հարստութիւնը ինձ տան, չեմ ուզեր անգամ մը ևս տեսնել անհաւատի մը մեռնելը»։

«Որովհետեւ ասոնց ամենէն պղտիկներէն մէկուն չըրիք, ինծի ալ չըրիք»։

Մարտի. Ին 45։

Հարուստ Ռուս մը մահուան դուռն էր հասած. ագահ մարդ մ'էր սա և բոլոր կեանքը անցուցած էր առանց բարիք մը ընելու։ Գրամագաշտ մ'էր, եւ կը կարծեր թէ միւս աշխարհն ալ դրամը ամէն բան կը կատարէր. ուստի իր որդուցը հրամայեց որ գերեզմանին մէջ քսակ մը ոսկի դնեն երբ զինքը թաղեն։ Կատարեցին իրենց հօրը փափաքը։ Միւս աշխարհը հասնելով ձեւակերպութիւններն կատարուելէ ետքն յոգնեցաւ։ Յանկարծ ճաշարտն մը տեսաւ, ուր ամէն տեսակ ուտելիք եւ ըմպելիք կար. հասկցայ կ'ըսէր ինքնիրեն, հոս ալ գրեթէ աշխարհի մէջ եղածին նման ըլլալու է, լաւեղաւ որ հետո դրամ առի։ Գրամին քսակը բերկրութեամբ շօշափելով ճաշարտնին մօտեցաւ, ի՞նչ է ասոր գինը հարցուց՝ ձուկ մը

ցոյց տալով: Մէկ քօփէկ միայն, ըսաւ ճաշարանապետը: Ինչ աժան կը խորհէր հարուստը ինքնիբերէն: Եւ ասոր գինը ինչ է, հարցուց անուշահոտ կարկանդակ մը մշտնանիշ ընելով. մէկ քօփէկ, պատասխանեց մարդը ծիծաղելով: Հարուստը զարմացաւ եւ ըսաւ, ուրեմն 40 հաա ձուկ և 5 կարկանդակ գրէք պնակին վրայ: Մարդը տեղէն չշարժեցաւ և չոր կերպով ըսաւ. հոս ամէն բանի համար կանխիկ կը վճարեն: Եսա լաւ, ըսաւ հարուստը, և հինգ բուպիոնոց ոսկի մը տուաւ մարդուն, որ ձեռքին մէջ դարձը նկէ և քննելէ ետքն հարուստին վերադարձնելով ըսաւ ծիծաղելով. կը ցաւիմ որ, հոն վարը դուք շատ քիչ բան սովորէք էք, հոս, ձեր քօպէկները չեն անցնիր, այլ միայն այն քօպէկները զորս դուք կարօտեային տուած էք անոր հանդիպած ատեն: Լաւ խորհեցէք անգամ մը, երբ վարը աշխարհը կ'ապրէիք, աղքատի մը ողորմութիւն տուի՞ք երբէք, կարօտեալ մարդու մը օգնեցի՞ք: Հարուստը աչքերը գետինը ուղեց, խորհեցաւ, բայց ոչինչ գտաւ: Բնաւ քօփէկ մը կարօտին տուած չէր, եւ երկու հոսժկու մարդիկ նորէն բռնեցին մեր մեծահարուստը և երկինքէն դուրս նետեցին:

Սպանիոյ մէջ տեղ մը շատ մը մարդիկ պանդոկը միասին նստած էին, երբ յանկարծ լլլոր մարեցաւ: Մտաւն գնաց նորէն վառելու. բայց նոյն միջոցին մարդոցմէ մին սպաննուած էր: Հետեւեալ օրը բոլոր հիւրերը դատաւորին առջին հանուեցան, սակայն բոլորն ալ իրենց անմեղութիւնը կը հաւատէին, եւ ոչ ոք ուրիշի մը գէմ վկայութիւն կրնար տալ, քանզի ոճիրը յանկարծ և խաւարին մէջ գործուած էր: Գատաւորը ըսաւ, քանի որ արդարութիւնը չէ կարող ոճրագործը գտնել, խղճին թողունք այդ գործը: Բաճկոններնուդ կոճակները քակեցէք, կուրծքերնիդ բացէք, որ խղճին վկայութիւն առնեմ: Այս հրամանը գործադրուելէն ետեւ գատաւորը սկսաւ մէկիկ մէկիկ իւրաքանչիւրը քննել, նախ կուրծքը, ապա աչքը, մեղուտը մէկու մը քով կեցաւ որոյ սիրտը անսովոր կերպով կը բարբխէր: Խիղճքեղ կ'ամբաստանէ, դու ես սպանիչը, ըսաւ գատաւորը: Այո՛ ես եմ պատասխանեց մ'արդը, բրէք ինձ ինչ բանի որ արժանի եմ:

—
Աբարաացի տղայ մը աղուէս մէր գողցած եւ կ'ամառէր խոտովանիլ իր գողու-

Թիւնը, ուստի աղուէսը հանդերձին տակ պահեց. աղուէսը փարատեց անոր կուրծքը և աղան շնչասպառ ինկաւ. Սփրըճըն, որ քարոզիչներուն իշխանը կը կոչուէի, այս պատմութենէն լաւ մի դատ կը հանէ. ոմանք, կ'ըսէ նա, մեղք մը իրենց մէջ կը պահեն, եւ չեն համարձակիր խոստովանիլ, ուստի ընտխաղաղութիւն չեն ունենար, մինչ եթէ խոստովանէին եւ փոխարինութիւն ընէին, շուտ խաղաղութիւն պիտի գտնէին: Շատերը կը կարծեն թէ իրենց մեղքերը Աստուծոյ աչքէն կը ծածկեն, բայց այդ մեղքերը ղերենք կը սպաննեն . . . :

Սառելու մօտ էր ճանապարհորդ մը, երբ ձիւնին մէջ սաքը կարծր բանի մը զարնուելով գետինը ինկաւ. ի մեծ զարմացում իւր գտաւ որ կիսամեռ ճանապարհորդ մ'էր այն: Գլծաց անոր վրայ եւ բոլոր ուժովը շփեց անոր մարմինը ձիւնով. մարդը տաքնալով սթափեցաւ, ինքն ալ սակայն շփելու գործողութիւնը կատարած միջոցին բուռն շարժում ընելով տաքցաւ: Այսպէս երկուքն ալ մահուանէ ազատուելով ընկերացան եւ քիչ ատենէն պանդոկը հասան:

Բարեգործողը նախ ինքը կ'օգտուէ եւ սպա ուրիշը:

Ալեօնսո վինչի Սուրբ Հաղորդութեան պատկերը պիտի նկարեր. առաքելոց դէմքերը նկարելու համար բարի, առաքինի մարդոց զիմագծերն ուսումնասիրեց, երբ սակայն կարգը եկաւ Քրիստոսի պատկերը նկարելու, ոչինչ գտաւ որ իրեն դահացում տար: Տարիներ փնտռելէ ետեւ նկարիչը Փիէթրօ Պանտինէլլի անուն պատանիի մը պատահեցաւ, որ մտքը եկեղեցիին դպրաց գանին կը վերաբերէր ու հիանալի ձայն ունէր: Ձայնին հետ միասին հրեշտականման դէմք մը եւ գրաւիչ զօրութիւններ ունէր պատանին, ուստի համոզեց զնա, Փրկչին զիմագծին օրինակն առնելու համար, իր արուեստանոցը յաճախել: Նկարը կատարելագործելու համար, Յուդայի պատկերը պէտք էր. նկարիչը դարձեալ փնտռելու սկսաւ յարմարագոյն օրինակը. տարիներ անցան, մինչեւ որ յաջողեցաւ գտնել մէկը որ Յուդան պիտի ներկայացնէր: Նկարը աւարտեցաւ, և նկարիչը Յուդան ներկայացնող ամենախղճարի և զապրատեսիլ պարունը ճամբելու վրայ էր:

երբ սանկարչին երեսը նայելով բաւ. դուք զիս անգամ մ'այ նկարեցիք: Սարսափելով եւ յուզմամբ նկարիչը իմացաւ որ Յուդան ներկայացնողը Փիէթրո Պանտէնէլլին էր: Առաջին և վերջին անգամ նկարուելու միջոցին նա Հոսով՝ էր գացած երաժշտութիւնն ուսանելու համար. հոն չար ընկերներու հետեւելով արեւոյթիւնն, խաղամոլութիւնն եւ ամօթալի գործերու և ոճիրներու սուսջնորդուելով այդ անկման հասած էր:

—

Կուռնէլիա Հոսովմայեցի կին մը, որ մը ուրիշ մի տիկինի այցելութիւնը ընդունեց. սա սկսաւ ցուցնել կուռնէլիայի իր սկիւի եւ արծաթ զարդերը, մարգարտներն, աղամանքներն, գոհարներն, մասնիներն, օղերն, ապարանջանները ևն. ևն: Յետոյ փափաք յայտնեց տեսնելու կուռնէլիայի գոհարները:

Կուռնէլիա զիտմամբ երկարեց խօսակցութիւնը մինչև որ իր երկու որդիքը Տիբերիոս և Գայետոյ դպրոցէն վերադարձան: Այն ատեն զանաք ներկայացնելով իր հիւրին կուռնէլիա գոչեց. — Ահաւասիկ ասոնք են իմ գոհարներս: — Գոհարներ և անոնց սիրտհարներ անհետ կըլլան, սակայն կըթեալ:

առաքինի մարդը գոհար մ'է որ բնաւ չկորսուիր. մեր հարստութիւնը ազգին մարդ հասցնելու գործածենք:

—

Նաւուէն մէջ հրդեհ է ծագած. ծովեղերքը գտնուողները կ'ըսէին թէ միայն մէկ յոյս կայ փրկութեան, այն է նաւը ցամաքը խրել: Տասն ըրպէ ևս կրնա՞ս տակալ: գոչեց նաւապետը քաջասիրտ, բարեպաշտ ղեկավար ձօն Մէյնարտի Պիտի ջանամ, տէր իմ, գոչեց ղեկավարը և աւելի ուժգին բռնեց ղէկին անիւը, մինչդեռ բոցերը զինքը շրջապատած էին: Նաւը կայծակի արագութեամբ գէպի ցամաք կը օլանար. հինգ ըրպէ եւս եւ բոլոր նաւին մէջ գտնուողներն պիտի ուղատէին: Կրնա՞ս միայն հինգ ըրպէ ևս տակալ, գոչեց նաւապետը ձօնի: Պիտի ջանամ, տէր իմ, պատասխանեց ղեկավարը անվեհեր, բայց նուազ կոս ձայնով: Նաւը ցամաք ինկաւ, բոլոր մէջը գտնուողներն աղատեցան, բայց ինչ կ'ըսեմ, ոչ թէ ամէնքը, ի բաց աւեալ ձօն Մէյնարտ, որոյ ամխացած մարմինը գտնուեցաւ և որուն սակրուտ ձեռքերը ղէկին անիւին կառչած էին:

Այո՛, ջանք ընել, նորէն եւ նորէն երբ

առաջին ջանք անյաջող ըլլայ, որով բազմաց
փրկութեան եւ ազատութեան պատճառ-
կրնանք ըլլալ :

Քօրթեզ Մէքսիկայի յաղթեց սա կեր-
պով. երբ Մէքսիկայ ցամաք ելաւ, իր զին-
ուորներն ու հետեւորդներն սկսան իրենց
տան, ընտանեաց եւ զաւակաց սիրովը տոչո-
րիլ, եւ կ'ուզէին Սպանիա վերադառնալ :
Քօրթէզ տեսաւ որ այս վիճակին վախճան
մը արուիլու էր, ուստի իր հաւատարիմ հե-
տեւորդներէն մի քանին հետն առած ծովե-
զերք գնաց. հոն կործանեցին, այրեցին, փճա-
ցուցին նաւերն եւ վերադառնալով բանակը
ըսաւ. Հայրենիք վերադառնալու համար ա՛լ
յոյս չկայ, քանզի ըստը նաւերն փճացուցինք,
ուստի պէտք է յաղթէք այս երկրին և անոր
սիրտնաք: Եւ յիրաւի բանակին գլուխն ան-
ցած Մէքսիկան գրաւեց: « Ձեռքը մաճին
վրայ դնել ու ետին նայիլ » անյարմար կ'ընէ
զմարդ ո՛ւնէ յաջողութեան :

ԱՄԲԱՐԻՇՏՆԵՐԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

ՊԻՏԻ ԶՈՒՆԵՆԱՆ

Խոստանցիկն Հռովմայեցի կայսրը եղ-

կայրը սպաննել տուաւ. այն ժամէն սկսեալ
կորսնցուց իր ներքին խաղաղութիւնը, հակա-
ռակ իր զօրութեան եւ փառաց, այլ եւս ու-
րախ ժամ՝ մը չուներ, մինչեւ իսկ գիշերը չէր
կարող հանդիստ քնանալ : Երազին մէջ
սպանեալին պատկերը իրեն կերեւէր, և ցուրտ
սառած ձեռքով, մատուցանելով անոր արեան
բաժակ մը, կ'ըսէր. Խմէ, եղբայր, խմէ : Այս
տառապանքէն ազատելու համար կայսրը՝
տունը եւ բնակարանը այլուր փոխադրեց,
այո՛, ծովէն իսկ անցաւ, ամայի կղզի մը
վրայ խաղաղութիւն գտնելու համար : Սա-
կայն ամէնն ալ ի զուր, իր խիղճը ամէն տեղ
զինքը կը տանջէր, և ամէն տեղ այն սար-
սաղագեցիկ պատկերը կը ներկայանար իրեն
երազի մէջ :

Կարալոս Թ. Ֆրանսոյի թագաւորը
Ս. Բարթուղիմէասի գիշերուան կոտորածէն
ետեւ իր թագաւորութեան ամենաթշուառ
մարդն էր : Կոտորածին յաջորդ առտուն
Փարիզի փողոցներէն ձիով կանցնէր, իբր թէ
գովելի գործ մը քրած ըլլար մէկ գիշերուան
մէջ 70,000 բարի քրիստոնեաներ ջարդուած
ըլլալով : Սակայն դիակներուն տեսարանը

այլ ևս իր մտքէն չհեռացաւ Ոչ մի բան իրեն ուրախութիւն կուտար, եւ երբ յետոյ հիւանդացաւ, իր խիղճը այն գիշերուան ահագնի տրարքները միշտ աչացը առջին կը բերէր, և երբ իր շուրջը լուսութիւն կը տիրէր, կը կարծէր թէ մեռեալներուն և վիրաւորներուն հառաջանքն ու աղաղակը կը լսէր: Այս խռով վիճակը մինչեւ մահուան օրը տևեց:

—

Մեծն Ս. Դէֆասնոյ աշխարհակալը պատուիրեց մեռած ատեն, որ երբ զինքը թողեն, ձեռքերն պատանքին մէջ չծածկեն, ինչպէս սովորութիւն էր, այլ դադարէն դուրս ձգեն որ մարդիկ տեսնեն թէ անոնք ՊԱՐՍՊԱՊ են:

—

Ս. Գեաւառ մը Աւետարանը ամբողջ շաբաթ մը կարդալէ ետեւ կնոջը բաւաւ. Նիթէ այս գիրքը ճշմարիտ է, մենք սուտ ենք: Շարունակեց կարգալ և երկրորդ շաբաթը բաւաւ կնոջը. Նիթէ այս գիրքը ճշմարիտ է, մենք մեղաւոր ենք: Ընթերցումը յաւաջ տարաւ եւ երրորդ շաբաթուան վախճանին բաւաւ կնոջը. Կին, եթէ այս գիրքը ճշմարիտ է, մենք

գրկուած ենք:— Այս քաղաք, իցիւ թէ, բոլոր Ս. Գիրքը ընթերցողներուն վկայութիւնը:

—

ԱՆԿԵ՞ ՎԵՐՋԸ

Քարի ծերունիի մը սենեակն վաղէց երկտասարգը գոչելով, ուրախ լեր, հայրիկ, վերջ ի վերջոյ հօրեղբայրս իր հաւանութիւնը տուաւ որ համալսարան մանեմ ու օրէնագրութիւն ուսանիմ: Բաղդոս յաջող է: Լաւ որդեակ իմ, պատասխանեց ծերունին. այժմ պիտի սկսիս աշխուժիւ ուսանելու, բայց անկէ՞ վերջը: Երեք տարիէն քննութիւն պիտի տամ, և վստահ եմ որ փառօք պիտի թողում համալսարանը եւ գործի ձեռք զարնեմ: — Անկէ վերջը:

Չանք եւ աշխատանք չպիտի զլանամ, կոչմանս մէջ մեշտ յառաջանալու, այնպէս որ հեռու եւ մօտ իմ վրաս պիտի խօսին թէ հասարակ եւ թէ մեծահարուստ մարդիկ. եւ ինծի պիտի դիմեն եւ իրենց վստահութիւնը իմ վրաս դնեն: — Անկէ՞ վերջը:

Խնայողութիւն ընելով հարստութիւն պիտի դիզեմ, առաքինի կին մը առնեմ եւ իմ սեփական ընտանիքս կազմեմ: — Անկէ՞ վերջը:

Չաւակներս պիտի կրթեմ որ բան մը ըլ-
լան, իւրաքանչիւր ըստ իւր ձիրքի, և անոնք
պիտի յաջողին, եւ իրենց հօր շառուարիչնե-
րուն հետեւին: — Անկէ՞ վե՛րջը:

Ես հանդատեան պիտի յանձնեմ անձս և
զաւակացս յաջողութեանը վրայ ուրախա-
նամ, անոնց սէրն վայելեմ և երջանիկ ծե-
րութեան հասնիմ:

Անկէ՞ վերջը — Անկէ վե՛րջը — Է՛հ—
մարդս շարունակ աշխարհիս վրայ չկրնար
կենալ, ապրիլ, մինչեւ իսկ եթէ հնար ալ
ըլլայ, լաւ չպիտի ըլլար — ան ատեն անշուշտ
ես ալ պիտի մեռնիմ: — Անկէ՞ վե՛րջը,
գոչեց հայրը նորէն եւ որդւոյն երկու-
ձեռքէն բռնեց եւ աչացը մէջ նայեցաւ եւ
ըսաւ, ս'վ իմ որդեակս, անկէ վե՛րջը . . . :

Ուրախ զուարթ երիտասարդը գունաթա-
փեցաւ, և սկսաւ դողալ և աչքերէն արտաս-
ուաց կաթիլներ ինկան, սահեցան սյտերն ի
վար: Ենորհակալ եմ, հայր իմ, կակազեց
երիտասարդը. ես բուն, գլխաւոր եւ էական
բանը անտեսած եմ ու մոռացած, թէ մտը
դուս սահմանուած է մի անգամ մեռնիլ ու
անկէ վերջը գոտաստան: Այս օրուքնէ սկսե-
լով իրերն փոխուած պիտի ըլլան ինձ համար:

ԶԵՄ ՃԱՆՉՆԱՐ

Պարի մի կին իր հինգ զաւակներն տունը
թողլով շուկան գնաց գնուեցեր ընելու. իր
վերադարձին կը յուսար հինգ ուրախ զուարթ
գլուխներ տեսնել ասնը պատուհանը. ստ-
կայն ինչ մեծ եղաւ իր սարսափը, երբ ասնը
փողցը մտնելուն տունը բոցերու մէջ տեսաւ:
Նոյն վայրկեանին դրացի կին մը չորս մեծ
աղաքն առջին ձգած դիմուարեց այրին:

Փառք Աստուծոյ, գոչեց մայրը, զաւակ-
ներս աղատած են, բայց ս'բ է կրտսերագոյնը:

Աւա՛ղ, ահա ելի խուճապին մէջ փոքրիկը
մոռցուած էր: Ո՛հ, որդեակս, որդեակս, գո-
չեց ու նետի նման հրկիզեալ տունը վազեց,
չորս մեծերը դրացիին յանձնելով: Բոցավառ
դուռէն ներս վազեց. բռուն կերպով ջանա-
ցին արգիլել զայն, բայց սէրը հզորագոյն է
քան զմահ, բոցերուն մէջ անյայտ եղաւ,
բայց մի քանի վայրկեան յետոյ դուրս սլա-
ցաւ մանուկը թանձր գորգի մը մէջ ծրարած
ըլլալով անմասն աղատած էր, ինք սակայն
ահա ելի կերպով այրած էր: Ծրարեալ մա-
նուկը գետինը դրաւ, բարեկամի մը յանձնե-
լով ու ինք նուազելով գետին ինկաւ: Իսկոյն

հիւանդանոց փոխադրեցին անձնուէր մայրը՝
ուր ամիսներով դարմանուելէ ետեւ ապաքի-
նեցաւ, սակայն բոլոր մարմինը, մանաւանդ
ամբողջ երեսը սոսկալի սպիներով ծածկուած
էր:

Անցան տարիներ, եւ այս հրաշալի կեր-
պով հուրէն աղատուած մանկիկը մեծցած
ու շնորհալի մի օրիորդ դարձած էր: Օր մը
օտար քաղաքի մը մէջ իրեն հասակակից օրի-
որդաց խումբին մէջ կը գտնուէր, որոնք երբ
դարձելի սպիներով ծածկուած կիներ տե-
սան ծաղրել սկսան եւ հարցուցին թէ
արդեօք կը ճանչնայ անոր ո՞վ ըլլալը:
Աղջիկը շիկնեցաւ, կարծես որդիական սէր՝
ուռայնատիրութիւն, երախտագիտութիւն, և
ամօթխածութիւն կը պայքարէին: Յիւստիս
նով պատասխանեց — Չեմ ճանչնար: —
ինչ ցաւ պիտի պատճառէր մայրական սրբ-
տին եթէ լսած ըլլար աղջկան պատասխանը,
որ իր մօր անձնագոհութեան կը պարտէր իւր
կեանք: Եւ ո՞րքան ցաւ կը պատճառենք
Անոր որ մեզ փրկելու համար իր անձը զոհ
տուաւ երբ լսելով, վարքով, այո՛, և խօս-
քով կ'ըսենք. Չեմ մտնչնար զնա:

ԱՅՍՕՐ, Ո՞Չ, ՎԱՂՇ

Պեռասի օրիորդ մը արթննալով ալ
ևս չէր կրնար քնանալ, քանզի յանկարծ իր
հոգւոյն փրկութեան համար ներքին անձկու-
թիւն մը կը զգար. ճրագը վառեց ու գրեց.
«յո օրէն մինչեւ մէկ տարի ետքը Յիսուսի
պիտի յանձնուիմ: Սակայն սիրար դեռ խա-
ղաղութիւն չգտաւ: Ուստի գրեց. մէկ
ամիսէն Յիսուսի պիտի յանձնուիմ. նորէն
չգտաւ հանգիստ: Այս անգամ մէկ շարաթի
իջեցուց պայմանաժամը ու քնացաւ: Հետեւ-
եալ օրը դիշերուան բոլոր եղածը մոռցած էր:
Նոյն երեկոյ դարձեալ աշխարհի զուարճու-
թեանց մէջ թաղուեցաւ, ու խղճին ձայնը
խեղդեց: Նոյն շարաթը պաղատութեան մը
հետեւանքով հիւանդացաւ ու մեռաւ: Իր
վերջին խօսքերն էին. Աւսող, շատ ուշ մնացի:

ՓՈՔՐԻԿ ԲԱՆԵՐ ԱՆՆՇԱՆ

ՆՇՈՒՆԱՍՏ մեքենագէտն Սամուէլ
Պրէյվ թուրք գետին վրայ կամուրջ մը պի-
տի կառուցանէր. շարաթներ անցան խորհրէթով
առանց հնար մը գտնելու: Առաւօտ մը պար-

տէզը պաղոյտ ըրած աստենը դիտեց որ ճամբւան գոցուած էր նուրբ թելով մը, զոր սարդ մը շինած էր: Իսկոյն հասկցաւ թէ ի՞նչպէս շինելու էր իր կամուրջը եւ այսպէս առկաթ՝ եալ կամուրջը ծնունդ գտաւ:

Հովանապի Վերտէնդպուրկ քաղաքին ակնոցալաճառւի մը երկու աղաքը, հօրը խա՛նութին մէջ ակնոցի ապակիներով կը խա՛ղային. երկու հաս ապակի դրին խողովակի մը մէջ եւ անոր մէջէն դիտեցին եկեղեցիին աշտարակը. զարմոցան երբ տեսան որ շատ մեծ կ'երևէր, իրենց հօրը իմաց տուին որ հե՛ռադիտակը հնարեց այս կերպով:

Ճէյմս Վարք դիտեց որ երբ մայրը թէ՛վ կը պատրաստէր թէ՛յամանին խուրը կը շար՛ժէր, վեր վար ելլելով եւ իջնելով, այ՞ առաջնորդեց զինքը շագեկառաքի գիւտին:

Պալիլէի մայր եկեղեցիէն կախուած լամբարին շարժումներն դիտելով ժամացոյցին ճօճանակի օրէնքներն գտաւ:

Իսահակ Նեւսոն ընկոյղի մը գետին

էյնայը դիտելով ձգողական զօրութեան օրէնքներն ի լոյս բերաւ:

Պիգմարֆի վրայ մահափորձեր եղան, անգամ մը ազատեցաւ մահացու գնդակէն, միայն կողմնակի բարեւ տալու համար փոքր ինչ մէկ կողմ՝ հակելուն համար:

Նախօլեօն 1899 ին երբ Եգիպտոսէ Քաղղիա կը վերադառնար, իր թշնամիին, Անդլիոյ, նաւատորմը բոլոր Միջերկրականի մէջ կը հետապնդէր զնա, անանկ որ ազատիլ անհնար էր. սակայն վճռական մի օր մասախուղ ծածկած էր ծովը եւ Նախօլեոն պրծաւ:

Օրիորդ մը լերան վրայ ճամբան կորուսած կը քայլէր. խաւարն հասաւ և գահա՛վէժի մը եզերքն էր, երբ կայծոռիկ մը իր լոյսն արձակեց, օրիորդը տեսնելով որ քայլ մ'ալ եթէ առձե՛ վար պիտի լինոյ, հոն անցուց գիշերը, մենչև լոյս ծագելով ազատեցին զինքը անցորդներ:

Ընթերցողներն կրնան իրենց փորձառութեամբ թուել աննշան պարագաներ, որոցմով իրենք մահէ իսկ ազատած են:

Դիպուած չեն տանք, այլ Նախախնամութեան ձեռաց մէջ մարդիկ առաջնորդող միջոցներ:

ԱՆՁՆԱԶՍՊՈՒԹԻՒՆ

1. Ամենամեծ մարդը, «անձ», «ես» կոչուած կայսրութեան վրայ տիրողն կամ անձը զսպողն է:

2. Իսահակ Նեւտոնի շնիկը դրասեղանին վրայ ցատկելով լամպարը շրջած, եւ տարիներէ իվեր ի զիր սուած հաշիւներն այրած էր: Առանց բարկանայու, Նեւտոնը բաւ, ո՛վ Տայմինա (շնիկին անուանք) չես գիտեր թէ որքան մեծ վնաս տուիր ինծի:

3. Սոկրատես երբ զգար թէ բարկութեան պիտի գրգռուի, իսկոյն ցած ձայնիւ խօսիլ կը սկսէր: Գոցէ բերանդ, որ բարկութիւնդ չսաստկանայ: Մարդիկ բուռն բարկութեան մէջ յանկարծամահ են եղած:

4. Ի՛նչպէս կրնաս տանիլ ուրիշին նախատինքը, հարցուցին մէկուն: « Ես բաւ

մարդը, ի բնէ ձեզ նման դիւրագրգիւր եւ բարկացող եմ. գիտեցի որ մարդիկ երբ բարկանան բարձրաձայն կը խօսին, ուստի կանոն ըրի ինծի որ ձայնս չբարձրացնեմ, ձայնս զսպեմ որ կիրքիս յողթեմ և յաջողեցայ:

5. Միհայել Անճէլօ յարձակուեմ կրեց մարդէ մը որ զարնելով քիթը վիրաւորեց: Անչարհաճազակ նկատեալն սակայն քիթին արիւնը բռնելով բաւ մարդուն. « Քու անունդ պատմութեան մէջ միայն իմ քիթս արիւնոդ պիտի մնայ »:

6. Ռարկուրիւնը զսպելն է քաջութիւն. նա՛ որ չէ կարող չբարկանալ իմար մէջ, իսկ ա՛յն է իմաստուն որ չբարկանար կ'ըսէ մատենագիր մը:

7. Ռերիկլէտի մօտ մարդ մը եկաւ ա՛յնքան բարկացած, որ իսկոյն սկսաւ ճչել, աղաղակել, յանդիմանել, հայհոյել: Վերջապէս յոգնելով լռեց: Տուն վերադառնալու, ճամբայ ելլելով տեսաւ որ դուրսը միջներ էր: Լապտերը վռտէ եւ այս մարդը տունը տար բաւ Բերիկլէս ծառային որ կատարեալ

լուծութեամբ մարդուն նախատանաց տարափին
համբերած էր Աթէնքի իշխան ըլլալով
հանդերձ:

8. **Մեհեղի** զինուորականի մը տա-
պանաբարին վրայ այսպէս գրուած է. Այս
տեղ կը հանգչի մեծ զինուոր մը քաջ, որ
չընկրկեցաւ թշնամւոյն առաջ. բայց էն մեծ
մարտը այն տան մղեց, երբ քարկոշքեան մեջ
իր անձին յարկեց:

9. **Պղատուն** կ'ըսէ, առաջին և ամենա-
մեծ յաղթութիւնն է իր անձն նուաճել,
իսկ իր անձէն յաղթութիւնը ամենէն ամօթալի
և խայտառակ բանն է:

10. **Իմաստունը** կ'ըսէ. Այն որ, զօ-
րաւոր կիրքի տէր ըլլալով հանդերձ անարատ
եւ պարկեշտ կը մնայ, եւ յետին ծայր զգա-
յուն ըլլալով հանդերձ, գրգռուած տան
կրնայ ենք զինքը զսպել զօրաւոր է նա, հե-
րոս մը, գիւցազուն մ'է նա:

Ա. Կ. Ս.

ԱՌՂԶԱԿԱՆ

Պիճօն կը պնդէր թէ, եթէ լու զնէին
մարդիկ, պիտի տեսնէին թէ շատեր վիշտե կը
մեռնին. և Գերման իմաստասէր մը կը յաւե-
լու թէ, «շատ աւելի մարդիկ կը մեռնին մտքի
պղտեցութեամբ քան թէ մարմնի»: Ասով
հանդերձ, եթէ ուզէին յիշել այն հրաշալի
Դարմանները ծիծաղին ազդեցութեան մասին,
վերջը պիտի չգար անոնց թուարկութեան:

Տօգ. Լստան Ժուպէս հիւանդ մը ունէր,
որմէ յոյսը այլևս կտրած էր, և իրը գեղա-
ման մը խաւարծիլ տուած էր, միայն բան մը
տուած ըլլալու համար: Այս գեղը հիւանդին
մտքի սեղանին վրայ գրուած էր: Հոգեվարքին
սերական կապիկը մագլցելով յանկարծ սե-
ղանին վրայ ելլելով կ'սկսի ամանին պարու-
նակութեան ճաշակել: Ականջները կը ցնցէ,
քիթը, բերանը կը ծաւալուի, բայց ամբողջ
դեղը կը կլլէ: Բնականաբար դեղին արդիւնքը
երանալու չուշանար: Կապիկը վշտալի կերպով
փորը կը շփէ, կը տապալարկի, չորս գին կը դառ-
նայ այնպիսի ծաղրաշարժ մեջկատակութեամբ

մըր Տիւանդը կը մարի խնդարէն: Զուարթ ու-
 թեան այս թափը կը հազարցնէ, թքնել կու-
 տայ, ինչէլ կուտայ աճոր, աղիքը և աւուշաք
 կը ցնցէ այնպիսի կերպով մը որ շուտով կը զգայ
 ան, ընդհանուր թեթեւացում մը իր ցաւե-
 րուն: Եւ ահա այսպէս մեր մարդու կը կ'ազատի
 մահուանէ, իր կապիկը մաքրողական մը ա-
 սած ըլլալուն . . .

Ուկրաինա. — Գինեմոլին սիրքը մեկ
 վայրկեանի մէջ 70 կծկոււմ ունի: Որովհետեւ
 իւրաքանչիւր կծկում 200 կրամ արիւն կը
 մղէ շնչերակներուն մէջ, և արեան ամբողջ
 կշիւն 6000 կրամ, կես վայրկեան կը բաւէ որ
 արիւնը կատարէ մարմինին ամբողջ շրջանը:
 Շնչերակներու բարախումը սրտին ներսն հա-
 մապատասխանելով, լատիսական երուկ ֆովկա-
 նոնաւոր քաղկեսակը 70 զարկ կուսեցայ մեկ
 վայրկեանի մէջ: Բաղկերակին զարկը՝ մինչե-
 քսաներորդ տարին հետզհետէ կը նուազի:
 Մինչդի տակն 130 զարկ կը հաշուուին: Եր-
 րորդ տարուան մէջ՝ 100, իսկ տասներորդին
 մէջ 90: — Եթէ սնունդը կամ օդն անբա-
 ւական ըլլան, սիրտնու երակները շատ նիւստ
 կըլլան, հետեւորար քիչ դիւստցկուս:

Խիտ աւատ սնունդը կը բերէ հոս, ինչ-
 պէս ամէն կողմ, չափազանց անոպ: Շուսակե-
 ներու շնչերակները կը քանձարանան, կը կարծ-
 րանան, գրեթէ ֆարոս կըլլան: Այս պատճա-
 սաւ արդեօք աւելի՞ դիմացկուն կըլլան: Բո-
 ւրովին հակառակը, որովհետեւ մկանային
 նեարգներուն տեղը բռնած է շատ քիչ հաս-
 տատուն հիւսուած մը: Այլոքը, արիւնին այս
 բոյնը, յաճախ եւ խիտ արագօրէն կը պատ-
 ճառե նմանօրինակ վնասներ: Այս խանգա-
 բումները, որ շնչերակներուն՝ սրտին պարտա-
 կան եղող օգնութիւնը կը նուազեցնեն, այս
 արդիւնքը կունենան, որ սիրտը կը ստիպուի
 աւելի աշխատել, աւելի ուժով կծկուի, որով
 էր միջնամանակները նախ ծաւալնին կ'աւելցնեն
 սրտի ընդարձակում, իր բարխումները (տրո-
 փում) աւելի ուժգին, աւելի արագ և դժ-
 ուար կ'ըլլան, յաճախ նոյն իսկ ցաւազինս —
 Ժամանակէ մը յետոյ, սիրտը չկրնար այլևս
 կայնանալու կերպով գործել, աշխատութեան
 ինկնադասուած է, հետեւապէս կը ծկարանայ
 նիհարնալով, սրտի ընդարձակումը, այն տակն
 արեան շրջանը գէշ կը կատարուի ամէն ու-
 ըրէք: Այլ երջապէս ընդարձակումը, փոխանակ
 ընդհանուր ըլլալու կրնայ կատարուիլ պզտիկ

քտակներու ձեւով որ պատուելով յանկար-
 ծական մահ առաջ կը ըրտեն: Ենչերակներու
 տոկունութեան նուազումը շատակներնեքու
 եւ մանաւանդ ալքոլամոլներու մօտ, նոյնպէս
 շնչերակներու վրայ պատուում կընայ պատ-
 ճառել յանկարծական մահ:

Գլուխը զով, իսկ սաքը տաք,
 Գլուխը բաց, սաքը մուճակ,
 Ոչ թէ գլուխը փոթթոց, գդակ,
 Ֆէս ու գալփագ եւ կամ մուշակ.
 Այս ոսկեղէն և պարզ կանոն
 Պահէ ճշգրիւ և օրն ի բուն,
 Ի ու կուենեսա առողջութիւն:

Սևողջապահական շատ կարեւոր
 խնդիր մ'է թէ մարդ անկողնոյ մէջ ինչ
 դիրքով պէտք է պառկի Բժշկական հանդէ-
 սի մէջ վերջերս հրատարակուած է թէ, ան-
 կողնոյ մէջ պէտք է հօրիզոնական դիրքով
 պառկի: Գլուխը մարմնոյն դիրքէն քիչ մը
 բարձր դիրքով: Հետևարար պէտք չէ մէկ
 դանի գլխու բարձր դիրքել, վասնզի գլուխն
 այդչափ բարձր բռնելը կը խանգարէ արեան
 շրջանը, կը նեղէ սիրտը և կը ճնշէ թոքերը:

կուրծքի տկարութիւնն ունեցողներուն միայն
 ներելի է գլուխը բարձր դիրքի մէջ պահել
 միշտ: Ոտքերն ու բազուկները պէտք է տա-
 րածել, շատ կարեւոր է այս բանը՝ արեան
 շրջանին դիւրնթացութեանը համար: Բա-
 զուկները պէտք չեն կուրծքին վրայ կամ
 գլխուն ետին դնել, այս վերջինը շատ վնաս-
 սակար է, զանազան հիւանդութեանց ու
 չարեաց պատճառ կ'ըլլայ: Լաւագոյն է միշտ
 աջ կողմին, և մերթ կանակի վրայ պառկիլ,
 (բնաւ չպառկիլ ձախ կողմին վրայ) այդպէս
 սիրտը ազատ կը մնայ: Եարունակ կանակի
 վրայ պառկելն ալ խորդալու պատճառ կ'ըլ-
 Լայ — Բարձրը բամպակէ կամ ձիու մա-
 զերով լեցուած ըլլալու են. բնաւ փետուր
 կամ բուրդ գործածելու չէ բարձի համար.
 վասնզի ասոնք տաքութիւն յառաջ կը բերեն
 և արիւնը գլուխը կը հանեն, եւ այս է պատ-
 ճառը որ առաւօտուն գլխու ցաւով կ'ար-
 թնան մարդիկ: Մարմինը չափազանց կեր-
 պով ծածկելու չէ: Վերմակն ալ բաւական
 լայն ըլլալու է, որպէսզի կարելի ըլլայ մար-
 մինը ծածկել պատշաճօրէն: Անկողինը պէտք
 չէ պատուհանին շատ մօտ կամ պատին կից
 դնել:

ԼԱՒԻ ԳՕՐԿԱՍՕ անուամբ Խառաջի մը որ 400 տարեկան մեռաւ 1566 ին՝ գիրք մը ձգած է Սակաւակեր կիսակ անուամբ, որուն մէջ երկար խրատներ տուած է ամէն անոնց՝ որք կուզեն իրեն չտի ապրիլ : Ինքն՝ մինչև 35 տարեկան եղած ատեն՝ այնչափ ցոփ կեանք մը վարած էր որ բժիշկները կ'ըսէին թէ ալ երկու տարիէն աւելի չկրնար ապրիլ : ԳՕՐ- նասո վախցաւ եւ բոլոր սովորյալները փոխե- լով՝ սկսաւ ժուժկալ ապրիլ : Մինչեւ կե- նացը վերջին օրերը 360 կրամ անհեղուկ սը- նունդ կ'առնուր եւ 400 կրամ ալ գինի կը խմէր, չորս անգամուան մէջ, որպէսզի ստա- մնքը չծանրանայ : Իր կերակուրները միշտ կը փոխէր, միս ալ կուտէր : Միայն վերջին տարիներն հաւկիթին դեղնուցը սկսաւ ուտել եւ աւելի վերջն ալ դեղնուցին միայն կէսը կուտէր : Սա խրատն ալ աւելցուցած է . «կ'աշխատիմ թէ՛ շատ ցուրտէ եւ թէ շատ տաքէ ինքզինքս պահել . բուռն մարդանքներ չեմ՝ ըներ, անքուն չեմ՝ մտար ... չեմ՝ կենար նաեւ այն տեղերն ուր օդն ապականուած է, եւ միշտ հոգ կը տանիմ՝ օ՛չ սաստիկ հովին դէմ՝ կենալ եւ օջ արեւուն դէմ» :

ՇԵՆԵՐԱԿՆԵՐՈՎ կ'ապրի մարդս, ուստի պէտք է շնչերակներն արգիլել որ չծերանան : Արդէն գիտենք որ սրտի շնչերակներու մէջ կրային աղեր կը գոյանան, որք արեան շըր- ջանը եւ հետեւաբար սնունդն ալ կը դադրի . ուստի մարդս՝ որչափ տարիքն առնէ այնչափ ալ պէտք է աշխատի որ իր կազմութեան մէջ մտած կրային աղերը նուազեցնէ : Ասոր համար պէտք է քիչ հաց ուտել, կովու կամ՝ ոչխարի միս չուտել ընաւ, այլ առատ պտուղ, ձուկ, հաւ, որթի եւ գառնուկի միս ուտել : Զտուած ջուր խմել մէն մի գուլթին 10— 15 կաթիլ ֆոսֆորային թթու խառնելով, սովորներու կրային դէպերն արգիլելու համար : Ընթերցողն ազատ է այս կտորէն ուզածին հետեւելու : Բայց բուն հիմը սակաւակեաց Ըլլալն է :

ԱՄՐԱՆԻ սկզբնաւորութեան հետ շատե- ռուն ալ ոտքերը մտնաւանդ մտնները քըր- տինքէ յառաջ եկած սպիգամման այտուց- ներով կը լեցուին, եւ մաքրութեան պակասու- թեան պատճառաւ ոտքի քրտինքի դարչելի- հոտ մը կ'ընկերանայ ատոնց : Տեսակ մը ախ- է այդ, որուն դարմանն է ամէն օր ոտքերը

լուալ, և այնպիսի գուլպաներ կրել, որոնց
հիւսուածքը ցանցառ ըլլան և լաւ ծծեն: Ու-
քերն առատ քրտնող անձեր կարելի եղածին
չափ, մանուական տան մէջ թեթեւ ու ծա-
կտակէն կիսակօշիկներ հագնելու են:

Թոքախտի նոր դարմանն կը կոչուի
Սաւօզիկ, որ հազն ու տենդը կը կասեցնէ,
քրտինքը կը կարէ, և մարմնոյն ծանրութիւնը
կ'աւելցնէ: Քանի մը հիւանդներ այս դեղին
չորհիւ ոյժ առած ըլլալով, կարող կ'ըլլան
նորէն աշխատիլ առաջուան պէս, և իրենց
օրապահիկը շահիր: Նոյն իսկ յառաջացած
վիճակի մէջ գտնուող թոքախտաւորները
կ'օգտուին այս դեղէն, կ'ըսեն երկու գերման
գիտունք:

Տոքթօր Եվարց վիճակագրութեամբ
ապացուցած է թէ երկար ապրելու համար
անպատճառ կարգուիլ պէտք է: 40 տարե-
կան 200 հոգիէ 125 հոգին կարգուած են, և
75 ը ամուրի. 60 տարեկաններուն մէջ 48
կարգուած կայ և 22 ամուրի. 90 տարեկան
12 հոգիէն 9 կարգուած են: Ուրեմն ամուրի
մը 100 տարեկան ըլլալու թող չյուսայ բնաւ:

100 տարեկան 50 հոգիէն 49 կարգուած են
կամ այրիացած: Եթէ երկար ապրիլ կուղէք,
պէտք էք կարգուիլ. եթէ կարգուած չէք
չուտով ճարը նայեցէք:

Կանոններ

ԱՌՈՂՋ, ԵՐՋԱՆԻԿ ԵՒ ԵՐԿԱՐ ԿԵԱՆՔԻ

«Մարմնամարգէ» Քաղուած

1. Արթնցածիդ պէս անկողնէդ ելիր.
2. Ճաշերէ ետև բերանդ ցօղուէ.
3. Օրը գոնէ երկու ժամ բաց օդի մէջ
անցուր.
4. Առանց ճաշի մի' պառկիր.
5. Աշխատութիւն, ժուժկալութիւն և հան-
գիստ երեք լուազոյն բժիշկներ են:
6. Փափուկ անկողինները վնասակար են.
7. Շատ մի' ծածկուիր.
8. Բարձր շատ բարձր չըլլայ.
9. Զեռքերդ վերմակին տակ մի' պահեր.
10. Ննջարանին օդը մաքուր ըլլայ.
11. Օդ և լոյս՝ հիւանդութիւններն կը վանեն.
12. Սեղմող հագուստ չհագնիլ.
13. Կօշիկներն ճիշտ ոտքին յարմարելու են.

- 14. Գլուխ և վիղ միշտ զով պահել:
- 15. Ամառ չեկած անմիջապէս հագուստներդ մի՛ թեթեցնէր:
- 16. Ոտքերը միշտ տաք պահել:
- 17. Չափազանց մի՛ ուտեր, լուս ծամէ:
- 18. Որոշեալ ժամերուն միայն ճաշէ:
- 20. Շատ տաք եւ շատ պաղ ըմպելիք վստսակար են:
- 20. Հում կերակուր, ահաս պտուղ վստսակար են:
- 21. Պտուղները լուս ստըկէ:
- 22. Պտուղներուն կուտերը մի՛ կլիեր:
- 23. Ատեղ, կոճակ, գամ ևն. բերանդ մի՛ դնէր:
- 24. Ձմելիդ, դանակիդ շեղքը բերնիդ մի՛ դպցնէր:
- 25. Ուրիշին գործածած գաւաթէն մի՛ խմեր լուս մը չլուացած:
- 26. Ապականած ջուրերէն զգուշացիր:
- 27. Գօլէրոյի եւ ժանտախտի ժամանակ եռացած ջուրի մէջ լեմնի հիւթ դիր:
- 28. Մարմինդ տաք եղած ատեն պաղ ջուր մի՛ խմեր:
- 29. Ճաշի ատեն քիչ խմէ:
- 30. Թէյ և սուրճ զօրուսը չըլլան:

- 31. Միայն ըժեշկին պատուերով գործածէ դինի, քօնեաք ևն. ոգելից բմպելեաց մէջ մտրդիկ աւելի կը խեղդուին քան ծովու մէջ:
- 32. Կեր և խմէ չափաւորութեամբ, սուողջ կը մնաս և խոր ծերութեան կը հասնիս:
- 33. Օղին և ծխախոտը կը յիմարացնէ զմտրդ:
- 34. Կակուղ վրձինով ակռաներդ խնամով լուս:
- 35. Կարծր բաներ կտորելու եւ պատուելու համար ակռաներդ չարաչար մի՛ գործածէր:
- 36. Քիթովդ շնչէ և ոչ բերանովդ:
- 37. Խորունկ շնչէ կուրծքը լայցնելու համար:
- 38. Ապականած օդ և փոշի բնաւ մի՛ շնչեր:
- 39. Տախտակամածին վրայ մի՛ թքնէր:
- 40. Տուն մտած ատենդ կօշիկներդ մաքրէ:
- 41. Քրտնոծ ատենդ օդի հոսանքին մէջ կամ զով տեղ մի՛ նստիր:
- 42. Ճաշէն գտնէ երկու ժամ ետքը լոգանք ըրէ, 18 աստիճան ջրով 10—15 վայրկեան միայն:
- 43. Լոգանքէ ետև քալէ որ տաքնաս:
- 44. Փորհարութիւն, հազ և այլն ունեցած ատենդ մի՛ լոգանար:

- 45. Պատկերէ և սուտ զտղջ ըրոյ և աճառով
ձեռքերդ, վիզդ և երեսդ լուսու:
- 46. Հոգ տար աչքերուդ, մի կարդար կամ
մի գործեր արևին մէջ, վերջայոյսին
պղտոր կամ գողրոչուն արուեստական
լոյսով, նաև ճաշերու միջոցին, խօսք
մէջ և անկողինին մէջ:
- 47. Երբ աչքիդ մէջ բան մը մտնէ, աչքդ
մի շփեր, սպասէ որ աչքիդ անկիւնը քշէ
դայն. հակառակ պարագային բժշկին
գիմէ:
- 48. Առանց ակնարուժին ակնոց մի՛ գոր
ծածեր:
- 49. Փոքր մատիդ վրայ մաքուր թաց լաթ
մը անցնելով ակռաներդ մաքրէ. երբէք
սրածայր բան չգործածես:
- 50. Երբ ողջ միջատ մը մտնէ ականջդ քանի
մը կաթիլ ձէթ գիր մէջը:
- 51. Եթէ ականջդ ուրիշ առարկայ մը մտնէ,
իսկոյն բժշկին գիմէ:
- 52. Տարափոխիկ հիւանդութիւն եղած
տուն մը սաք մի՛ կոխեր:
- 53. Գիւրք կամ ակտր թղթատած ատենդ
մատդ մի՛ թքոտեր:
- 54. Ուրիշին թաշկինակը մի՛ գործածեր:

- 55. Անծանօթները մի համբուրեր:
- 56. Հաղացողներէն հեռու կեցիր:
- 57. Անասունները մի՛ շոյեր:
- 58. Մատերդ վէրքիդ մէջ մի՛ խոթեր:
- 59. Եղոսնեղներդ կարճ պահէ և բնաւ մի՛
խածներ:

ԱՄԱՌՈՒԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԷ
ՁԵՐԾ ՄՆԱԼՈՒ 10 ԿԱՆՈՆՆԵՐ

ՏՈՒՅԹ. Մ. Ա. ԳԱՐԻԷԼԵԱՆ

1. Կերակուր եւ պտուղ թարմ ըլլալու
են. սառնարան գնելու է ամէն տուն:
2. Պաղ չառնելու պայմանաւ թեթեւ
ղգեսա գործածել. տաք օդերը երբ ընդհատ
ուին, հազուատը փոքր ինչ թանձր ըլլալու է
կամ հագնիլ վերարկու մը:
3. Կերակուրի քանակը պակսեցնել
հարկ է, տեսակն ալ պէտք է կարդադրիլ:
4. Ոչ միայն նուազ ուտելու ենք ամա
ռը, այլ միս, ձուկ, հաւկիթ քիչ ուտելու է.
Խոկ կանանչեղէն եւ պտուղ աւելի ուտելու
ենք:
5. Տորեկը հնար եղածին չափ զով օդի

մէջ անցնել պէտք է: Բանալ պատու հանները որ օգ շրջագայէ. գիշերնէրը թեթեւ վերամակ գործածել պող չառնելու պոյմանաւ:

6. Զուրի միջոցով մարմինը զովացել և կազդուրել:

7. Երեսը եւ անդամները յաճախ պող ջրով լուալ, նաև մարմինը պող ջրով սրբել թե կրնաք:

8. Զուրի լոգանքը կարճատև ըլլալու է փափուկներու, նիհարներու եւ մանկիկներու համար:

9. Մտելու աստիճան ջուրին մէջ մալու չենք, դողալ չսկսած ջուրէն դուրս ել:

10. Ոմանք առտուն, իսկ ոմանք երեկոյին կը յանձնարարին լոգանք, երկուքէն մին ընտրէ, բայց ոչ երբէք կերակուրէ վերջ:

Առողջ քնոյ համար պէտք են. նախ նընջարանի ջերմութիւնը 15 աստիճանէ աւելի ըլլալու չէ: 2. ննջարանը լաւ օդաւորեալ ըլլալու է: 3. Անկողնոյ ծածկոցը թեթեւ բայց բաւական տաքութիւն տուող ըլլալու է, և պէտք չէ քնացողին վրայ ճնշէ: 4. Գըլ լուխը փոքր ինչ բարձր պէտք է ըլլայ, եւ 5. շատ լոյս պէտք չէ ներս թափանձէ:

1. խոնգասք կարևորութիւն կ'ըստանայ մօտերս Տօք. Ռիկըլ հաստատեց որ լիար մը ջուրի մէջ 6 կրամ լիմոնի աղ (ասիտ սիթրիք, լիմոն բաւալ) դրուելով շինուած լիմոնատի մէջ քօլէրայի պատիլը կէս ժամէն կը սատկի, և թիֆօինը 24 ժամէն: Երբ այդ լիմոնատը տրեւն ճառագայթներուն ենթարկուի, քօլէրային միքրօպը 5 վայրկեանէն եւ թիֆօինը երկու ժամէն կը սատկին:

ՏՕՔ. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

1. Մարդոց կենաց միջին տևողութիւնը 40 տարի է:

2. Երկրի բնակչաց երկամակեցութիւնը կախեալ է դաստիարակութեան ծաւալումէն, բարոյականի բարձրացումէն եւ դիւրակեցութեան:

3. Փոքր հասակի մէջ մեռնողները 7 տարեկանէ վար 1/10 ն է բոլոր ապրողներուն, մինչ կէսը կը մեռնի 17 տարեկան չեղած:

4. Հիւանդութիւնները կրնան բանակի մը 1/4ը ջնջել, մինչ պատերազմի մէջ հազար 40 էն մէկ:

5. Աւելի այրեր կը մեռնին քան կիներ:

քանզի անոնք չարքաշ կենաց մատնուած են:

6. Յուրտ երկիրներու բնակիչք աւելի երկայնակեաց են. հոն շատ հիւանդութիւններ անծանօթ են, բնակիչներն ալ պաղարբիւն են և քչ այնքան զգայուն:

7. Քաղաքացիք գիւղացիներէ կանուխ կը մեռնին, քանզի քաղաքը նուազ առողջապահիկ վիճակ ունի եւ բարոյականն ալ շատ առարկելի է:

8. Աղքատներն աւելի երկայնակեաց են քան հարուստները, քանզի անոնք միշտ աշխատիլ ստիպուած են, որ առողջութեան պայմաններէն մին է. մինչ հարուստք դատարկակեաց են որ չարեաց աղբիւրն է:

9. Արհեստ եւ զբաղում ալ մեծ դեր կը խաղան երկայնակեցութեան մէջ. հանգիստ եւ կանոնաւոր կեանք անցնողներն աւելի երկար կ'ապրին, հակառակ վիճակ ունեցողներն կարճ կ'ապրին:

10. Եկեղեցականք կըլլան 65 տարեկան (միջին ակողութիւն), վաճառականք 64¹/₂, պաշտօնայք 64⁷/₁₀, երկրագործք 64¹/₂, զինուորականք 59¹/₂, փաստափանք 59, արհեստաւորք 57³/₁₀, ուսուցիչք 56⁹/₁₀, և բժիշկք 56¹/₂:

ԵՐԿԱՅՆԱԿԵՑՈՒՅԵԱՆ 10 ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Առողջ ծնողքէ ծնանիլ.
2. Սակաւագիտ ըլլալ.
3. Մաքուր օդ և լոյս վայելիլ.
4. Մարմնով, մտքով, մաքուր.
6. Միշտ ուրախ, զուարթ.
7. Կանուխ և յարմար ամուսնութիւն.
8. Ոյժերն խնայել յերիտասարգութեան.
9. Նախանձ, վիշտ, ձանձրոյթ, փառասիրութիւն մերժել.
10. Բարեպաշտ և կրօնասէր ըլլալ:

ՔՐՈՒՆԻ — գուլագ թօղու — բնու հարուած մի տար. հոն սոկրը նուրբ է, եւ կրնայ կոտորիլ և մահ պատճառել:

ՆՐՈՒՆԿԻ ՎՐՈՅ մի ցածկեր. սղնասիւնը կրնայ գանկին մէջ մտնել, եւ անմիջական մահ պատճառել, ոտից մատներուն վրայ զատկէ:

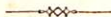
ՈՒՄՈՒՆ տղաքը գլուխէն կը կախն. փաստակար է, և մերթ մահառիթ:

Մեր սովորները կտարին կամ խախտին,
մինչև գայ բժիշկի, պաղ ջուրի մէջ թաթ-
խուած թաց լաթ գիր կտարածին վրան:

Ո՛ւր որ մտնէ օդ և լոյս,
Անկէ կուտան իսկոյն խոյս,
Բժի՛շկ և և հիւանդութիւն,
Հոն տիրէ առողջութիւն:

Հ Ա Ր Յ Ա Ր Ա Ն

Հաւկիթ պահելու էն պարզ կերպը ո՞րն է՝
Պահուելիք հաւկիթներն եթէ թարմ
են բաւ է ձէթով, ճարպով կամ քօլտօրինով,
օձ եւ, չորցնել և սնտուկի մէջ զետեղել:

Դաստիարակութեան վսեմագոյնը ո՞րն է՝
Մտաւոր դաստիարակութենէ զառ աւել-
ի բարոյական դաստիարակութիւն, այսինքն,
մարդու սիրտը կրթել, աշխու, վեհ զգա-
ցողցեր, նպատակներ, բաղձանքներ արթըն-

ցնել: Սրտի մշակութիւնը մտքինէն շատ գե-
րազանց է, և ևս ուստի նախամեծար պէտք է
համարել: Ապացոյցը կարօտ չէ. մտքերնին
լեցուն բայց սրտերնին դատարկ մարդկանց
կենցաղը որո՞ւ զզուանք չը պատճառեր:

Արդուզարդի պարզ կանոն մը յանձ-
նարարեցէք:

Հանդերձներն իրդաշնակ ըլլալու են, ահա
պարզ կանոն. ալ գնա՛ և և ընտրութիւնը
գուն ըրէ. բաց գոյնով շրջազգեստ, սև գըլ-
խարի, գոյնզգոյն փետուրներ, վրան գեղձանիկ
կարմիր հովանոց, ճերմակ ձեռնոց, սասնկ
հազուած կին մը ճաշակի տէր եղողներուն
ծաղու առարկայ կ'ըլլայ:

Աւանց գործիքի առարկայի մը բարձրու-
թիւնը ի՞նչպէս կրնաք չափել:

Առարկային քովէն կը հեռանան այնքան
մինչև որ անոր գաղաթը տեսնեն. երբ ծռին
և երկու ծունգին մեջէն նային գիտած տե-
ղերնին նշան կը գնեն, և անկից առարկային
մինչև խարիթքը կը չտիկն, որ է անոր բարձ-
րութիւնը: Եթէ կ'ուզես, երկրաչափ բարե-
կամիք փորձն ընել տուր:

Դիցուք թէ ախոռս պրի, հոն դանուող ձիերս ի՞նչպէս ազատեմ:

Միշտ աչքերնին կապելով չես յաջողիք զանոնք դուրս հանել. կազմածնին վրանին դիր, և իբրև թէ սովորական աշխատութեան կ'երթան վարէ զանոնք ախոռէն դուրս:

Կ'ըսեն թէ երբ հրացանէ կապար դունտ մը ջրոյ մէջ արձակուի, կարծր նիւթի մը զարնուածի պէս հարթ հաւասար կ'ըլլայ. մինչ երբ ճարպէ մոմը հրացանի մէջ դուռելով գրան մը վրայ արձակուի, դուռը կըծակէ կ'անցնի, առանց ինք ո'ւէ վնաս կրելու: Իրա՞ւ է այս:

Կենացս մէջ ձեռքս հրացան չեմ առած, հաճէ որսորդներուն հարցնել, և շնորհակալ կ'ըլլամ եթէ տրուած պատասխանն ինձ եւս հաղորդես ի հրատարակութիւն, իրաւ որ իմ եւս հետաքրքրութիւնն արթնցուց, պարզ բեմ. ես ատոր չեմ հաւատար:

Ընտանի անասուններուն ոջիւն ինչօ՞վ կը մաքրուի:

Քարիւղով. լաւ մը օձէ զանոնք բայց չըլլայ որ կրակի քով երթան, ան ատեն

զիտես ի՞նչ կը պատահի, ոչ թէ անասունդ պլլ նաև աունը կայրի, մոխիր կը դառնայ: Սամիսոն Փղշտացուց արտերը բռնկցուց, աղուէներ անոնց մէջ արձակելով որոնց պոչերնուն ջահեր կապած էր: Այս միտքդ ըլլայ և գգոյշ եղիր, վերջը աղէտին պատճառը օրացոյցս եղած չըլլայ, որոյ միակ նպատակ օգուտ և սէ թէ վնաս ընել է:

Սանտրերս մաքրելը շատ դժուար կուգայ ինձ, գիւրին կերպ մը կը յանձնարարէ՞ք:

Վսխնամ շատ քիչ բաղնիք կ'երթաք. երբ ամիսն մի անգամ գոնէ երթաք, սանտրեր պնքան չեն աղտոտիր: — Գլուխդ չսանարած սանտրին մեծութեամբ ֆանէլայի կտոր մը առ և սանտրին ակռաներն անոր մէկուն անցնելով անոնց տակը քաշէ. սանտրէ հիմակ գլուխդ. երբ լիննայ յայնժամ ֆանէլան կամաց մը հանէ, որով սանտրին ակռաներուն մէջ տեղ մնացած աղտոն ալ դուրս կ'ելլէ: Սանտրը սյուպէս միշտ մաքուր կը մնայ:

Սոխ ուտելէ կ'ախորժիմ, եթէ հոտը չըլլար, ինչ պէտք է ընել այս հոտէն ազատելու համար:

Բարեկամ, սոխը սոխ է, և սոխը հոտ պի՛ տի ունենայ, առանց հոտի սոխ չ'ըլլար: Եթէ սակայն այդ հոտը քեզ է փոխանցուեր, առ քիչ մը մնաղսսնոս — հայերէնը մամնք ազատքեղ կ'ըսեն, այլք չեմ գիտեր ինչ կ'ըսեն — վրան լեցուր քացախ և երբ այնքան սիրած սոխդ կերար, լմնցաւ, այս մտադասնոսէն կեր և սոխին գարշահոտութիւնը կ'անցնի: Եթէ սակայն քացախով մտադասնոս ուտեն քու փախիռնէ ճաշակի՞ր չ'արմարեր, կը շաւի՞մ ըսել, որ այն սիրելի ախիւրդ հրաժարելու ես:

Փոխանցիկ հիւանդութեամբ ապականեալ սենեակ մը, ի՞նչպէս կրնամ անպտանդ մտնել:

Փայտի ածուխի փոշին քսակի մը մէջ լից և բերնիք վրայ և քիթիդ սակը բռն: Թու նուոր օգը աս ածուխի փոշիէն անցած ատեն կը մաքրուի փստ չաար:

Տան գարշահոտ տեղերն ի՞նչպիս չեղո՞ք քսցնենք:

Աւելի աղէկ է գարշահոտութիւլ բնու չունենալ, քան թէ դայն չեզոքացնեալ միջոցներ գտնել, պարզ գարմանն է մարած

կիր. անօթներով դիր տակէ գարշահոտ տեղ ուանք, շատ ալ աժան է:

Շաքարը կրնա՞յ իբր դեղ գործածուիլ: Եթէ շաքար լինքնին իբր դեղ չ'գործածուի ալ, նա շատ դեղերու կը խառնեն: Փտտած վէրքերու համար, սակայն, լաւ դեղ է, վրանին փոշիացած շաքար ցանէ եւ փտութիւնը կ'անցնի եւ շարուալից վէրքերն իսկ կը բուժին, մանաւանդ երբ կայնի թերեւե՛րն շաքարով եփենք և վէրքը անով լուաննք:

Տղայոց սրդ. — սողը՞ճան — ունենալու՞ն ստոյգ նշաններ կա՞ն:

Այո՛, երեսի աժգուճութիւն, մարած աչք, շարունակ քիթին հետ զբաղիլ, լեզուի պղտորութիւն, գարշահոտ շնջառութիւն, քիթէն արիւնահոտութիւն, ախորժակի պակասութիւն, կամ նաև շատակերութիւն, քնանալու մեծ հակում, անհանգիստ քուն, քնոյ մէջ աղաւթի կըճտում, մարմնոյ ընդհանուր ծիւրութիւն: Ինչ ստոյգ նշանը սակայն սրդ մը տեսնելն է, ասոր պէտք է զգայ՛ջ ըլլալ եւ տեսնելէ ետեւ գարմանել:

Ստամբուլի անդորութիւնն ունիմ, կրնա՞ք պարզ դարման մը յանձնարարել, քանզի, դեղ չեմ ուզեր առնել:

Ամէն առաւօտ 10—12 հատ սև պղպեղ կլլէ, նախաճաշէդ առաջ, եթէ օգուտ տեսնես, հաճէ իմաց սալ:

Հնար կա՞յ ծաղիկ հիւանդութեան սպիւններէն ազատիլ:

Ո՛չ, անհնար է այդ, բայց կրնանք սպիւներ գոյանալէ արգելել: Մեր հին օրացոյցներուն մէջ խօսած ենք այս մասին: Հոս ուրիշ կիրպ մ'ալ յիշենք: Առ 3 մտ ձէթ, հետը խառնէ 4 մտ ճերմակ մեղրամամ, եւ դիր կրակին վրայ որ հայր, դեռ բաւական տաք եղած տեսն, փափուկ վրձինով մը ծաղկախտի իւրաքանչիւր վէրքին վրայ քսէ, օգը արտաբուտելով քերտիւն կ'արգիլուի, քանզի քերելով այն սպիւներ կը գոյանան: Իժիշկիդ եթէ դիմես, այսպիսի պարագայի մէջ, նա եւս ունի միջոցներ արգելելու ծաղկախտի սպիւներն:

կրնա՞մ կանխաւ գիտնալ թէ հիւանդութիւնն մը մտաւալուտ է:

Այո՛, կրնաս զգալ, երբ վրագ թուլութիւն մը կը ախրէ, եւ երեսդ կը տաքնայ ու սխորժակդ կը պակսի, ժամ է որ բժիշկդ կանչես. նախադգուշութիւն լաւ եւ անկի սփան է քան դարմանում:

Տիկ. Փերուզ. — Մայօնէզ սապէս կը շինեն. հաւկիթի երկու դեղինի, հետը աղ շարկ պնակին մէջ պղպեղ եւ դգալ մը քաջախ դնելով, երբ լաւ մը զարնուի, գաւաթ մը ձէթ քնչ քիչ վրան աւելցուր եւ յետոյ Քամէ:

Ա. Պ. — Սառը բրդէ նիւթի մէջ պէտք է փաթթել որպէսզի շուտով ջուրի չփոխուի:

Մայր. — Երբ փոքր աղայք քրտի բախտում կ'ունենան, պատճառը պնդութիւնն է. կտաւատի սերմը թեթեւ կիրպով եռացուր եւ ջրովք գրեթ ըրէ:

Պերիզոր. — Փոքրիկ արձաններ ձուլելու համար սոսինձի լուծոյթի հետ խառնէ աղիւնի, կաւիճի, գաճի փոշի կամ ատաղձի սղոցուկ:

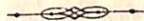

Գաւարք. — Բժիշկները կ'ըսեն թէ սիրտը ամէն երկու բարաթուով միջև, շատ կարճ գաղտը մը կ'ընէ, այդ գաղտարին կամ հանգստեան շնորհիւ կարող կ'ըլլայ այն իր գործը այնքան տարիներ շարունակել:

Գարշահատ սոքեր անբուժելի չեն. գաւաթ մը կաթի մէջ դիր դգալ մը փոշիացած ծըծումը, եւ անկողին երթալէ առաջ սոքերը կարելի եղածին չափ տաք ջրով լուտլ, եւ յետոյ վրան պարաքսի փոշի ցանել — այս ալ օգտակար է. գարշահատ սոքեր ունեցողները պէտք է ամէն պարագայի մէջ զանոնք մտքուր պահեն, և տան մէջ բոկոտն քալելու են. մաքրութիւնը ամենէն ազդու դեղն է գարշահատութեան դէմ:

Մուկերէ ազատելու համար ինչ միջոց կայ: Առ բարակ, խիստ ճերմակ դաճ (մէրմէրի փոշի) և խառնէ քիչ մը ալիւրի հետ, լից խոր սկաւառակի մէջ և դիր մուկերուն անցած անդէր, բովն ալ ջրով լեցուն աման մը դիր: Մուկը կուտէ ալիւրը, կը խմէ ջուրը եւ — կը ստատակի:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ

Մարդկային կենաց բաժանումներն են, մանկութիւն 1—10 տարին, պատանեկուլութիւն 10—20, առաջին երիտասարդութիւն 20—30, երկրորդ երիտասարդութիւն 30—40, առաջին այրութիւն 40—55, երկրորդ այրութիւն 55—70, առաջին ծերութիւն 70—95, վերջին ծերութիւն 95 է ետև:

Նստողական կեանքը թէ արանց և թէ կանանց համար խիստ վնասակար է. մանաւանդ ստամոքսի սկարութիւն կը պատճառէ: Շարժումը, ընդհակառակը, կը կազդուրէ մարմինը, հոգիին նոր կենդանութիւն կուտայ, և շատ հիւանդութիւններէ զերծ եւ ազատ կը կացուցանէ զմարդ:

Ոսկիէ զարդ և շղթաները մաքրելու համար, պէտք է քիչ մը սճառախառն գաղջ ջուր լեցնել սրուակի մը մէջ, և շղթան անոր մէջ ձգելով ուժով մը շարժել սրուակը:

Ապա շղթան դուրս հանելով կտաւով չոր-
ցնելու և փափուկ մտրծով մը շփելու է վայն:
Մաքրութեան համար յանձնարարուած փո-
շիտա, իւզոտ, կամ հեղուկ ո՛րէէ նիւթով
շփուած տոեն թէ այդ նիւթէն մաս մը և թէ
շղթային աղտը անոր բարակ հիւտուած քնե-
րուն մէջ կը տեղաւորուին, և շղթան հարե-
ւանցի կերպով մաքրուած կ'ըլլայ:

Քուրդէ գուլպաները լուալէ ետք պաղ
ջուրէ անցնելու չէ երբէք, այլ ձեռք դիմա-
նալու աստիճան տաք ջուրէ մը անցնելու է
զանոնք: Գուլպաներու համար օգտակար է
քիչ մը անուշադրի ոգի աւելցնել ջուրին մէջ:
Իսլ մը ջուրին դգալ մը անուշադր կը բաւէ:

Երկրագնդիս ուրիշ եւ ոչ մէկ մտտին
մէջ կին արարածը այնքան անարգ նկատուած
է որչափ Ձինու մէջ: Այս մտտին լաւ գողա-
փար մը կրնայ ընծայել չինական սա առածը
«Լաւադայն է գէշ մանչը խելացի աղջիկէն»:
Այս մտածումով է որ չինացիները աղջկան
մը ծնունդը ընտանեկան աղէտ կը համարին:

Շատ նշանակալից է չինէն վերագործող
Ռուս ծովային սպայի մը կողմէ վերջերս Ռուս

լրագրի մը մէջ հրատարակած յօդուած մը,
որուն մէջ կ'ըսէ — «Օր մը պառլամենտի ելած էի
Ֆու-Չաու-Ֆու հարուային Ձինու մեծ քաղա-
քին շուրջը, երբ մեծ լիճի մը մօտէն անցած
ստեենս տեսայ որ չինարէն արձանագրու-
թեամբ տախտակ մը կանգնուած էր. չէի գի-
տեր թէ ինչ գրուած է. չինացի առաջնորդա-
բացատրեց ինձ ասոր նշանակութիւնը որ էր.

— «Արգիլուած է աղջիկ խեղդել այս լիճին
մէջ»: Առաջնորդես իմացայ նաև թէ չինու
հարուային այդ մտտին մէջ իգական սեռէ
սղաքը ձեռքէ հանելու համար ուրիշ զանա-
զան միջոցներ ալ կը գործադրուէին: Ընդ-
հանրացած սովորութիւն մ'է հոն, փոքրիկ
աղջիկները ծախել: Իմացայ թէ չափահաս
աղջիկներ ալ խմբովին կը ծախուէին, ման-
կամարդներուն համար քիչ մը սուղ գին
կայ: Առաջնորդես պատմած էն իմացայ թէ
այդ գժբախտ արարածները ո՞րպի ի թշուա-
ռութեանց կը մտանուէին, եթէ անգամ մը
այդ շարժուն ապրանքը ծախու տանողը
անոր օրինաւոր տէրը ըլլար եւ ուզածին
զէս վարուելու ինքզինքը իրաւունքի տէր
ճանչնար»:

Քորեայի կիները անուն չունին, միայն
 լարձրադոյն ակնուականները, ինչպէս նաեւ
 Քանկիներն (երգչուհիք) եւ Ծօկիները (ցնծու-
 ճիք) անուն ունին: Քորեացի ընտանիքներու
 մէջ ծնողքն ու մանչ զաւակները թուանը-
 շանով կը կոչեն իրենց աղջիկներն ու քոյրերը:
 Ամուսնացեալ կիներն ալ իրենց ընտանեկան
 անունները կը կրեն, եւ ոչ միայն այրերէն
 այլև կիներէն ալ անձառ կ'ապրին: Քորեայի
 մէջ ազու մը ծնունդն իբր ուրախառիթ
 դէպք չհամարուիր եւ չծանուցուիր: Հետե-
 ւապէս մարդահամարը շատ անվստահելի ար-
 դիւնք մը կուտայ:

Հանգստուիլը աւելի տաքութիւն կու-
 տայ, եթէ վառարանին մէջ նոր ածուխ գըր-
 ուելլու ատեն, նորը՝ փոխանակ վառարանին
 արդէն գտնուածին վրայ դնելու, ինչպէս ս-
 վորութիւն է ընել, սպասել որ ատոնք լու-
 մը բոցավառին ետին քշելով, նոր ածուխը
 սովելը դնելու է վառ ածուխին քովը, այն-
 պէս որ նորը քովընտի սկսի վառել:

Նաճանգեղեցները եփելու կամ սեղան
 հանելու վայրկեանին պէտք է լուալ:

Փաթաթէսը, շողգամը, ստեպղինը, կա-
 ըսը և այլն երբ լուացուին կը կորնցնեն իրենց
 համն ու հոտը: Զուրը ալ աւելի կը վնասէ
 աղցանին (սալաթա), Աղցանը՝ ուտելէ անմի-
 ջապէս առաջ լուալով, վրայի ջուրն ալ
 թօթուելով, պարզուածի մը կամ անձեռացի
 մը մէջ գնելով վրայի ջուրը ցամքեցնելէ
 ետքը պատրաստելու է: Աղցանը ս'ըջափ
 թարմ ըլլայ, այսինքն հողէն նոր հանուած
 ըլլայ, այնչափ համեղ է: Աղցանը շատ կ'ան-
 համնայ երբ վրան ջուր գտնուի: Եթէ աղ-
 ցանը մաքուր ըլլայ, լաւագոյն է առանց
 լուալու պատրաստել գոյն. բայց լուալ հարկ
 եղած ատեն ալ պէտք է արագապէս լուալ
 զայն եւ մաքուր ու սպիտակ լաթով
 մը չորցնել անմիջապէս անոր թերթերը: Աղ-
 ցանը մի քանի վայրկեանէ աւելի ձգելու չէ
 ջուրին մէջ:

Նասարեկապէս սխալ է այն կարծիքը
 թէ վառարանով տաքցուած սենեակէն պա-
 տու հան բանալը կը պաղեցնէ սենեակը եւ վա-
 ուելանիւթն ալ աւելի կը սպառի: Անեակին
 օդը եթէ ապակնած է, եւ ծանրացած ած-
 խային կազով, եւ կամ սենեակը շարունակ

փակ պահելով, վառարանին ջերմութիւնը փոխանակ սենեակին մէջ տարածուելու ծիւնելուդէն կը թռի կ'երթայ, Օգը մաքրուած սենեակն աւելի շուտ կը տաքնայ, քան թէ ապականուած օգով սենեակը: Հետեւաբար տաքցուած սենեակէ մը օրուան մէջ մէկ քանի անդամներ պատուհան բանալով (1. 2. վայրկեան) մաքուր օդ ներս առնելը թէ առողջարար է և թէ խնայողական:

Գիգակոցի Տիկին փողեֆին Ռըսէլ ամուսնալուծում կը պահանջէր, որովհետեւ իր ամուսինը ծեծած է զինքը: Գեղանի տիկինը, որուն յայտարարութիւնները խնդալէն կը ճաթէցնէին բաղմամբիւ ունկնդիրները, վկայեց թէ իր սոքերը երբեմն պաղ կ'ըլլային: Եւ ասիկայ էր գլխուսը պատճառը երկանք հետ ունեցած կռիւներուն: Էրկանը փաստաբանը ջանաց ցոյց տալ թէ տիկնոջ սոքերը ո՛չ թէ երբեմն, այլ միշտ պաղ էին, բայց տիկինը պնդեց իր ըսածին վրայ թէ երբեմն միայն պաղ էին, երբ անոնց բնական ջերմութիւնը կը նուազէր պաղ աստատկամածին վրայ քալելով: Կինը երկարօրէն եւ լրջութեամբ յայտարարեց որ այն գիշերը երբ իր

ամուսինը առաջին անգամ իր վրայ յարձակեցաւ՝ իր պաղ սոքերը բնաւ դպցուցած չէր, այսու հանդերձ, ըսաւ, անբուն կենդանին զիս անկողնէն դուրս նետեց եւ ծեծեց: Ամէն անգամ որ կը ծեծէր զինքը, սոքերուն պաղութիւնը փաստ կը բռներ: Այս պաղ սոքի կագերը քրոնիկ եղան: Ուստի կը խնդրէ դատարանէն որ զինքը բաժնեն իր ամուսինէն, որպէսզի, սա վերջինը տաք սոքով կնիկ մը դանէ:

Հանդերձիդ վրայ երբ մեկան թափի, դաւաթ մը կաթի մէջ փոքր դալ մը աղ դիր, և այն լուծոյժով շփէ բիծը լաթով մը: Երբ բիծը չարցեր է, 1—2 ժամ հանդերձին այն մասը այս լուծոյժին մէջ դիր:

Սաւառը ջրով մի մաքրեք կը փետտուի, կարծր վրձինով մը մաքրէ:

Սեկողիցի մէջ ճանճերէն աղատ ըլլալու համար՝ սպունգը հոտաւէտ ջուրի, լալանտաի մէջ թաթխէ և անկողնիդ վրայ կախէ:

Շեղ կօփիկը կը լայննայ երբ լաթ մը

եռացած ջուրի մէջ թաթխելով և քամելով կօշիկին ճնշող մատին վրայ դնես. կրկնէ քանի մը անգամ՝

Օրք կաթն այրի, կաթմտան շուտով պաղ ջուրի մէջ նստեցուր, և կաթին մէջ աղ նետելով խառնէ, այրածի համը կ'անհետանայ՝

Մրջիւններն ջնջելու համար. էն աղ-դեցիկ միջոցն է փոշիացեալ մեխակ ցանել մըջիւններուն հողակոյտերուն վրայ:

Ձուկ եփած ատենդ դիր ջուրին մէջը դգալ մը աղ, 3 դգալ քացախ, փոքր սոխ մը և քիչ մը աղաաքեղ, այս՝ ձուկին համը խիստ կը բարւոքէ:

Թարմ բնկուղի բիծերը մատներէն հանելու համար, պէտք է ընկուղի ներքին բարակ կեղևները գաւաթ մը ջուրի մէջ դնել, եւ այդ ջրով մատները լուալ:

Ճագնեռու աղտը սոկեղծ շրջանակներէ կը մաքրուի, կէս սօխ սփրթօյնի մէջ թաթխելով և բիծերուն քսելով:

Տախսակի մելանի բիծեր կը հանուին ջրախառն թուղ բուհի քսելով, ատեն մը թող մնայ, յետոյ տաք օճառ ջրով լուալ: Չգոյշ ըլլալ, քանզի թուղ բուհին թոյն է:

Պիւնիի բիծերը լավ ի վրայէն հանելու համար, պէտք է անմիջապէս պաղ ջրով թրջել, ու վրան պարզ աղ ցանել, և լավը դալարեաց վրայ փռել, կամ պարզապէս հովի տալ:

Միւրգի բիծերը ճերմակ լավ ի վրայէն ամբան մէջ կարելի է հանել տաք ջուրի մէջ լուալով: Իսկ ձմրան մէջ սառած ջուրի մէջ թողուլ կը բաւէ: Բիծերուն տեղերը ստով ամբապէս շփել և 5 6 ժամ ետքը լուալ. սպա բիծերը աճառտուել և դարձեալ շուալ:

Փայտակեր ցնիներ. — Փայտէ կարտախներու մէջ դանտած եղծանող որդերը ջնջելու աղդեցիկ միջոցն է 100 կրամ ջուրի մէջ 5 կրամ ափա ֆէնիք, կամ՝ սախ գարպօնիք լուծելով, բարակ վրձինով մը մէկ քանի անգամներ այդ հեղուկէն քսել ծակերուն:

Գորգերը մաքրելու ամենագործնական միջոցն է, ասուեալի կտոր մը վարսակի տլուրի մէջ թաթխելով շփել, մաքրել: Եթէ տաք ջուրն մէջ քիչ մը պտղեղ լուծելով սենեակի գորգերուն շուրջը քսուի, ցեցերը կ'անհետանան, վասնզի այս հեղուկը ցեցին դպչելուն պէս կ'ոչնչացնէ զայն: Այս հեղուկը աղքեցիկ է նաեւ մըջիւններու եւ ուրիշ միջատներու ջնջման դէմ: Եթէ վրձինով մը պատերուն և կարասիներու ճեղքերու քսուի, միայն թէ այդ կարասիները արծաթէ զարդ ունենալու չեն, վասնզի այդ հեղուկը կը կտրուի չնչնէ արծաթը:

Մեղանի բիծերը մաքրել. — Գորգերէ եւ բամպակեայ ճերմակեղէններու վրայէն մեղանի բիծը հանելու համար պէտք է բիծին վրայ քիչ մը թաթ կաթ կաթեցնել, եւ ուրիշ բամպակեղէն կտորով մը շփել: Ասիկայ քանի մը անգամ կրկնելու է: Ամենէն ետք՝ արատը մաքուր ածառաջուրով պէտք է լուալ, և լաթով մը լաւ մը չորցնել: Եթէ բիծը հին է, այն ստեն կաթը երկար ժամանակ մնալու է բիծին վրայ:

Ճերմակեղինաց վրայէն ժանգի բիծերը հանելու համար, պէտք է տաք ջուրն մէջ 5 առ 100 մազը լուծելով բիծերուն տեղերը ատով ամրապէս շփել և 5 — 6 ժամ ետքը լուալ. ապա բիծերը ածառասեղ և դարձեալ լուալ:

Սեղանի այն սպասները զորս տարին մէկ քանի անգամ գործածել հաղիւ պէտք կ'ըլլայ, ժանգէ զերծ պահելու համար պէտք է թեթեւ մը իւղտեղ, և ֆանէլայի մը մէջ փաթ թելով պահել:

Պանակի վրայ դոյացած ժանգերը հանելու համար, պէտք է քարիւղով թրջել, և շփել զանոնք տաք, բարակ ու ճերմակ աւազով, կամ հոնքածուխի տաք միսիրով:

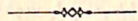
Փայտոդները ջնջելու համար միակ միջոցն է՝ քսուչուէ գնդակաձև գրեխով մը փայտեղէնին վրայ որդին բացած ծակին մէջ փչել մինչև որ այդ ծակին մէջ գտնուած փոշին ամբողջապէս դուրս ելլէ. ապա փոքր վրձինով մը պէնդին ներարկելու է:

կամ եղնելու է ծակին մէջ : Եթէ փոշին դուրս
հանուած չըլլայ , որդերը չեն ջնջուիր :

**Մուսցած ջրոյ մէջ տասը վայրկեանի
չափ ափսէնթի (փէլին) տերեւներ եփելով ,
վրձննով մը սոյգ հեղուկէն քսելու է , անկող-
նոյ երկամթին կամ փայտին և պատերուն ա՛յն
տեղը անքքը , ուր մլուկներու նշաններ կը դըտ-
նուին : Այս գործողութիւնը մէկ երկու ան-
գամ կրկնելով մլուկները բնաջինջ կ'ըլլան :**

Ծիւերու մաքրութիւնը . — Իւրոտ շի-
շերը պէտք է մաքրել պէնդինով կամ լուսու
տափտ մանկանիքով , որուն մեջ քիչ ժը տափտ
միւրիադիք աւելցնելու է . յետոյ շիշերը
լուսու է ջրով : Այն շիշերը որոնց մէջ խե-
ժային հեղուկներ լեցուած էին , կը մաքրուին
պորտքսով կամ փոթասով . քայց յետոյ
պէտք է ցողուել զանոնք ալքսով : Զուրի շի-
շերը , որոնց յատակը կամ ներքին մասին քո-
վերը տեսակ մը կրային չորցած մրուր կը դըտ-
նուի , կը մաքրուին փաթամթէտով : Հում
փաթամթէտը պէտք է բարակ և քրանկիւն ձե-
ւերով մանրել , և անկէ ասի մը լեցնել շիշին
մէջ , և զայն ծածկելու չափ ալ ջուր աւել-

ցնելով , ուժով մը շիշը շարժել , մինչև որ
քակուին այդ մրուրները : Հոտաւոր իսկու-
թիւններ պարունակող շիշերն ալ կը մաք-
րուին փոթասով և ջուրով :

ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐԸ

Փամսնակաւ Անգղոյ թագուհին ,
Վիգթորիա , իր ամուսինին , Ալպէրթ իշխա-
նին հանդէպ հպարտ , տիրապետող ընթացք
մը ունենայլուն պատճառաւ իշխանը վշտա-
նալով սենեակը առանձնացու և դուռը ե-
տեւէն կղպեց : Քիչ ատեն ետքը թագուհին
իշխանին ուժգին դուռը զարկաւ : Ո՞վ է նա ,
հարցուց իշխանը : « Ե՛ս , Անգղոյ Վիգթորիա
թագուհին » , պատասխանեց թագուհին խը-
րոխտ ձայնով մը : Իշխանը բնաւ կարեւորու-
թիւն չտուաւ , և տեղէն իսկ չշարժեցաւ :
Նորէն դուռը զարնուեցաւ մեղմիւ . այս ան-
գամ թագուհին մեղմ ձայնով կ'ըտէր , « Իստ'ց
քու կնոջդ Վիգթորիային » : Իսկոյն բացուե-
ցաւ դուռը և խաղաղութիւնը կնքուեցաւ

Ո՛րչափ պատուաւոր դիրք ունենան կանայք, ա՛յնքան իմաստուն կըլլանք մենք, որչափ առաքինի ըլլան, ա՛յնքան երջանիկ կ'ըլլանք մենք, այր մարդիկա: Կինը նուստտացնողն՝ ինքը նուստտ է, իսկ կինը բարձրացընողն՝ իր վիճակ կը բարձրացնէ: Այն ժողովուրդ՝ որ կինը կը նուստտացնէ, անքան անասունի աստիճան կիջնէ: Կինը բարձրացնելով է որ ժողովուրդ մը քաղաքակիրթ կ'ըլլայ: Արեւելք՝ կինը գերի կը նկատէ և յայտնի է ժողովրդեան վիճակը. արեւմուտք՝ կինը ազատ կը նկատէ և կը պատուէ, այսպէս քաղաքակիրթ կ'ըլլայ:

Քաղաքակրթութիւնը միայն ամուսնութեան մէջ պէտք է փնտռել. ասոր մէջ կանանց մտաւոր և բարոյական կարողութիւններն կրնան կրթուիլ: Ամուսնութեան մէջ, կինը այրին վրայ իբր ամուսին ազդեցութիւն ունի, զուսակաց վրայ՝ իբր մայր. այս է ճշմարիտ ընկերական վիճակ քաղաքակիրթ ազգաց: Արարելը մէկ այր ու մէկ կին ստեղծեց, ուստի ամէն այր մէկ ընկեր ունենալու է. այս է օրէնք բնութեան և Աստուածային, ուրիշ ամէն որդեգրեալ կեր-

պեր ապականութիւն և բարբարոսութիւն են միայն:

Անոջ ազդեցութիւնը կը տիրէ ամբողջ կենաց մէջ: Իբր ամուսին՝ կինը այրին խորհրդականն է. իբր մայր կը հրամայէ մեզի և մենք կը հնազանդինք անոր. անոր յիշատակը շատ անգամ մեր կիրքերուն սանձ և սահման կը դնէ: «Հանգչէ մայր իմ խաղաղութեամբ, որդիդ միշտ պիտի հնազանդի քեզիս». այսպէս գրուած էր ստապանաբարի մը վրայ:

Կինը նուստտացնողը ինքը կը տուժէ: Բռնակալներ կը խորհին թէ իրենց հպատակները տգէտ, անբան և անիմաստ պահելով, հանգիստ պիտի տիրապետեն, ըսոյց չարաչար կը սխալին. այսպիսի հպատակներէ միայն ո՛ճիր և արիւնհեղութիւն պէտք է ակնկալել: Ամէն եղեան ու նախճիր այնպիսիներ կը կատարեն, և անգամ մը սկսելէ ետև այլ եւս չդադարիր այսպիսի տխմար ժողովուրդ մը ոճիրէ և արիւնհեղութենէ, և ո՛րքան տգէտ է ժողովուրդ մը, ա՛յնքան կ'ախորժի գործած վայրագութիւններէն. ոչ իմացականութիւն և ոչ ակնածութիւն կրնայ կասեցնել, զըս-

պել. սպաննիչ գործիք մ'է այնպիսին, գիտիկ
գիտակ անցնելով ի վերջոյ զինքը գործածող
անձին իսկ կը հասնի զինքը փողոտեղու: Բը-
նակալ մը որ իր շունը մտրդու միտով կը
սնուցանէր, օր մը իր շանը կեր եղաւ:

ԱՌՈՂՁ ԵՐԱՍԱՆ

1. Ծնածին պէս կուլայ.
2. Մօրը ստիճիքին կը փակչի առաջին օրը.
3. Մինչև վեցերորդ օրը ձեռքը գլխուն կը
տանի.
4. Աչքերը կ'արցունքոտին ճրդ օրը երբ լայ.
5. Առաջին ամսոյ մէջ կը խնդայ.
6. Երկրորդ ամսոյ մէջ կը վախնայ և կը
խրաչի.
7. Երրորդին մէջ կը լարկանայ.
8. Չորրորդին մէջ գլուխը վեր կը հանէ.
9. Հինգերորդին մէջ մայրը կը ճանչնայ.
10. Վեցերորդին մէջ ընկերակցութիւնը կը
ղգայ.
11. Եօթներորդին մէջ առջեւի առաջին
ակունկը բուսնի.
12. Ութերորդին մէջ կը նտաի.
13. Իններորդին մէջ հոս կ'առնէ.

14. Տասներորդին մէջ խօսիլ կը սկսի.
15. Տասնեւեկերորդին մէջ սաքի վրայ
կը կայնի.
16. Տասներկուերորդին մէջ կը քայլէ.
17. Նորածինին բաղկերակը 130 կը զարնէ.
18. Երկրորդ օրը 120ի կիջնէ բաղկերակը.
19. Նորածինը ցերեկը հանդարտ եղած ա-
տեն 45 անգամ կը շնչէ վայրկեանը.
20. Պառկած ատենը վայրկեանը 50 անգամ
կը շնչէ.
21. Վնացած միջոցին 35 անգամ կը շնչէ.
22. Նորածին մանչը սովորաբար 3250 կրամ
կը կշռէ, աղջիկը 3150.
23. Այն երախան որ 2000 կրամ կը կշռէ,
չապրի սովորաբար.
24. Ոմանք կ'ապրին որ 2500—3000 կը կշռ-
ուին, ոմանք սակայն կը մեռնին: 3500
— 4000 եղողներն կ'ապրին.
25. Առողջ երախտին գլխուն շրջապատը
43 մմտնաչափ կ'ըլլայ, կուրծքինը 42
և փորինը 44.
26. Առողջ երախտն առաջին ամիսը $1\frac{3}{4}$
մտնաչափ կը մեծնայ, երկրորդ ամի-
սը $1\frac{1}{2}$, մեկ տարուան միջոցին 8 մտ-
նաչափ.

- 27. Երկրորդ տարուան միջոցին 3^{1/2} մասնաչափ.
- 28. Երրորդ տարուայ միջոցին 3 մասնաչափ.
- 29. Չորրորդէն մինչև տասներորդ տարին ² մասնաչափ.
- 30. Առաջինէն մինչև չորրորդ ամիսը ամէն օր 30 կրամ կ'աւելնայ. չորրորդէն մինչև 12րդ ամիսը միջին հաշուով ամէն ամիս 8 կրամ կ'աւելնայ.
- 31. Ենանեկէն մինչև 8րդ ամիսը ծանրութիւնը կը կրկնապատկուի, իսկ մինչև տարուոյն վերջը կ'եռապատկի.
- 32. Առաջին տարուոյ ծանրութիւնը ինչ ո՞ր է, 7րդ տարին անոր կրկնապատկել կ'ըլլայ:
- 33. Պէտք է երտխան ամէն ամիս կշռել:

Զէյթուն Տոփր. Լեռոն Մեղիտնեան

ԱՌՏՆԻՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Պլյուս մտղերը երբեմն հիւանդագին վիճակ մը կ'առնեն, այսինքն մտղերուն ծայրերը երկուքէն երեք ճիւղերու կը բաժնուին: Թեպէտ այս վիճակը մտղի լուրջ հիւանդութիւն մը չէ, բայց կրնայ վերջ ի վերջոյ հետախափութիւն յառաջ բերել: Ճիւղաւորման այս վիճակը շատ անգամ առողջ մտղերու վրայ կը տեսնուի: Այս վիճակը կանհետանայ շուտով երբ մտղերուն ծայրերը յաճախ կտրուին: Առկէ զատ մտքուր պահելու և մերժ ընդ մերժ իւղոտելու է մտղերը: Մտղերուն ծայրը ճիւղաւորուած ատենն ալ կարելի եղածին չափ փափկութեամբ սանտրելու և խոզանակելու է զանոնք:

Հարբուխը նեղացուցիչ վիճակ մ'է, ամէն անձի համար: Միանգամ ընդ միշտ ատոր առաջքը առնելու միջոցն է ամէն ատու քիչ մը գաղջ ջուր առնել ամբողջին մէջ և քիթն ի վեր քաշել զայն, բայց ոչ ուժգին կերպով: Ասով ռուսներուն մէջ թողանձները կը զօրանան և կը գիմտղերն

օգի ցրտութեան ու խոնավութեան փամփոսակ մը ետքն ալ, փոխանակ դաղջ ջուրի պէտք է պաղ ջուր գործածել, բայց քիչ մը հանգչած ջուր:

Ակոսաներու ու բերնի մաքրութիւնը կենտական պայման մ'է: Երեկոյին ալ պէտք է բերանը լուալ: Ան որ միայն առտուները կը լուայ իր բերանը, կը նմանի անոր՝ որ փառախին գուռը կը փակէ գայլերուն գէմ այն ատեն, երբ հօտը արածել տարուած է:

Ոգելից բնագիւղք գիւնի, օգի, պիրա, լիքէօր և սուրճ ու զօրաւոր միսի ջուր, սիրտն ու ջիղերը կը գրգռեն, որոյ վախճանը կըլլայ ուղեղի հիւանդութիւն և սրտի գործողութեանց խանգարում:

Ասամոխի խանգարում 24 ժամ ծամով կը բուժուի Այս պարզ, բայց օգտակար միջոցը յանձնարարելի է անոնց՝ որոնց ստամոքսը կանոնաւոր չաշխատիր և միշտ կ'ըմբոստանայ, գլխաւորապէս անոնց, որոնք անմտօրէն շատ ջուր կը խմեն ճաշերու միջև: Ծանօր հարուստի ատեն ջրալից ուտելիք և ս և է հե-

ղուկ աննդեղէնէ հեռու մնայը շատ հազուադէպ է, որ ենթակայ եղողին օգտակար չըլլայ:

Սա հետեւեալ անկարգութիւնները մարդու ստամոքսը կը տկարացնեն:

1. Արագ ուտելով, առանց լաւ մը ծամելու:
2. Շատ ուտելով, պէտք եղածէն աւելի:
3. Միշտ մէկ տեսակ կերակուր ուտելով:
4. Անկանոն կերպով ուտելով, ուղած պահուն:
5. Կերակուրի միջոցին կամ վերջը սառած բնագիւղքներ գործածելով:
6. Ախորժակը գրգռող կերակուր ուտելով:
7. Խօսիլ ու խորհիլ անհամայն շիւթ երու վրայ կերակուրի ատեն:
8. Ծանր աշխատանք կամ ուսմունք կերակուրէ վերջ:
9. Անշարժութիւն, մարմնամարզի պակասութիւն:
10. Գեղերու անխտիր գործածութիւն:

Պ. Յ. Փիլիպպուսեան

Յաւած ակասն տաք ջուրի մէջ լծած եռուած բամպակով կամ կտաւէ լաթի կտո-

րով մը ծածկուի և այս գործողութիւնը կրկնուի մէկ քանի անգամներս: Յաւը շուտով կը դադրի որչափ տաք ըլլայ ջուրը և որչափ կարենայ տակալ մտորդ, այնչափ լաւ և շուտ ազդեցութիւն կընէ այդ միջոցը:

Հարբուխի նորագոյն դարմանն է մանթ թօլ ու քլորոֆորմ. հաւասար չափով դեղագործին խառնել տալու է, ու 2—3 կամ թիւ միայն թաշկինակին վրայ կաթեցնել ու հոտոտել:

Քիթէն արիւն հոտող անձը եթէ բերանը ամուր մը գոցելով խորունկ շունչ առնէ քիթէն և անմիջապէս մատներովը քիթը սեղմելէն ետքը, սկսի բերնէն շունչ առնել, քիթին արիւնը կը դադրի հոսելէն: Պատճառը բնութօսական է: Պէտք ունեցողը այս միջոցը թող փորձէ:

Կանաւց գլխու ջղային ցուխն դէմ շոր կը զգան առաւօտուն, երբ առջի գիշերը երեկոյթի առթիւ ծախոտ ու ապտկանեալ օդով սենեակներու մէջ անցնեն, կամ թէ ուրիշ ո՛րէ կ'ապտճառու անհանգիստ գիշեր

մը անցուցած են — յանձնարարելի է կռնակի ստորին մասը պաղ ջրով սրբել և հաստ անձեռոցով մը շփել: Այս գործողութիւնը կրկնուելու է կէս ժամ ետքը:

Փռնզսալը անվայել բան մը կարծելով, ընկերութեան մէջ ինքզինքնին կը զսպեն փրանդատու տեսն: Գիտութիւնը ցուցուց սակայն թէ, վայելչութեան հակառակ հանգամանք մը վերագրելու չէ անոր, մանաւանդ որ փանդատլն արգիլելը կրնայ անհաճոյ հետեւանքներ ունենալ, կրնայ ըլլալ որ փոքրեկ երակ մը պայծի դիտուն մէջ, և կրնայ ըլլալ որ նոյն իսկ կաթուած յառաջ գայ տակէ:

Յուրս օգերուն պէտք է որ ննջասենեակը 10 աստիճան բարեխառնութիւն ունենայ: Փորձառութեամբ հաստատուած է որ օդը խոնաւ եղած տեսն պաղ սենեակին մէջ ապառոջ օդ կը տրեւ: Թէև յանձնարարելի է ամառը բաց թողուլ ննջասենեակին պատուհանը, բայց ձմրան մէջ շատ զգուշաւոր ըլլալու է այդ մասին:

Ծաւեր կաթ տուող կիներուն կը յանձ-

նարարեն գարեջուր խմել, վասն զի, մանաւ
 ւանդ յերջին տարիներս, ընդհանրացաւ այն
 կարծիքը թէ՛ գարեջուրը կը շատցնէ կնոջ
 կաթը, Գիտական փորձով հաստատուեցաւ
 սակայն թէ այդ կարծիքը սխալ է: Ընդհա-
 կառակը, շատ քիչ գարեջուր խմող կամ
 ընան չխմող կիներուն կաթը աւելի առատ
 է, շատ խմողներու կաթէն: Լաւագոյն է գա-
 րեջուրին տեղ կաթ, լաւ ջուր և լն. խմել:

Դ Ե Ռ Ա Շ Ա Ս Ն Ե Ր ՈՒ Ն

ԵՐՁԱՆԻԿ ԿԵՆԱՅ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԻՆ

Երջանիկ կեանք եթէ կ'ուզես վայել-
 լել, նախ և առաջ ճանաչէ ունեցած բա-
 րիքներուդ արժէքը, ապա չափաւորէ բաղ-
 ձանքներդ, քանզի, ո՛րքան աճին փափաք-
 ներդ եւ բազմանան, ա՛յնքան կը շատնան
 կարօտութիւններդ: Պէտք եղածովն բաւա-
 կանացիր. չափաւորութիւնը մեծամեծ գան-
 ձերէն լաւագոյն է: «Ի՛նչ լաւ է՞ ըսաւ մին
 փիլիսոփայի մը, «ի՛նչ լաւ է ամէն փափաք»

քածն ստանալ ու ձեռք ձգել»: «Լաւագոյնն
 է՞ ըսաւ փիլիսոփան «ունեցած ովը դո՛հ ըլլալ»
 «Ես սորվեցայ դո՛հ ըլլալ», կ'ըսէ Պօղոս Ա-
 ուսքեալ:

ՃՇՄԱՐՏԱՎԷՍ Հարուստ ըլլալու հա-
 մար, կ'ըսէ իմաստունը, ոչ թէ սասցուածք
 աւելցնելու ետեւէ ըլլալու է, այլ ցանկու-
 թիւններն, փափաքներն ու բաղձանքներն չա-
 փաւորելու, զսպելու եւ ամնձահարելու է.
 այս է ճշմարիտ հարստութիւնը:

ՆՐԱՆՈՍ ազրիլ չունեցած ովդ առանց
 զգալու եւ յրդուլուելու, տագնապելու եւ
 յուզուելու անոր պակասութիւնովը. ա՛հ,
 ա՛ն առեն երջանիկ ես դուն:

ՇՈՍՅՈՒՐԻՆԷԷ եւ ազահաւթիւնէ խոյս
 տուր, երկուքն ալ մոլութիւն են: Խնայող
 եղիք ամէն օր, իսկ առատաձեռն երբեմն
 Շոսոյլ մը արտունջ կ'ընէր թէ դրամ՝ չունի,
 «Փօթ առ», ըսաւ անոր Սոկրատ «ծախքերդ
 չափաւորելով»:

ԳԻՈՂԻՆԷՍ տեսնելով որ տարեց մարդ

մը ձիթապատուղով ընթրիք կ'ընէ ըսաւ: Մա'ր-
դուկս, եթէ ճաշդ այսպէս ըրած ըլլայիր, հի-
մա պիտի չստիպուէիր այսպիսի ընթրիք ընել:

Տղայ մը հարցուց իր հօրը թէ ի՞նչպէս
ս'յնքան ստացուածքի տէր է եղէր. «Այնկէ
գիւրին բան չկայ, աղա՛ս», ըսաւ հայրը,
սղուն վառած ճրագներուն մին մտրելով,
«պէտք եղածովը բաւականանալով եւ երբ
մեկ ճրագ կը բաւէ, երկուքը չվառելով»:

«Վաւանակը,» կ'ըսէ թէովբարատոս,
«ս'յնքան թանկագին բան մ'է, որ զայն ի
զուր վատնողը շուսյլէն աւելի դատապար-
տելի է»:

Ծուլուրիւնը թոյն, ժանգ մ'է, որ
կ'ապականէ բոլոր պատուական ձիւքերն,
առաքինութեան սերմերն կը քնջէ, այլ և այլ
մնութեանց ծնունդ կուտայ, նման անմշակ
արտերու, որք մի միայն փուշ ու տասասկ
կ'արատադրեն: «Աստանան ծոյլին համար
ունի անթիւ, տնհամար ծուղակ եւ որո-
գայթներ, հոն ձգելու խեղճ ծոյլեր»:

Երեւակայուրիւնը թուռաւորող, ա-

պականեալ գրքեր բնաւ մի կարգաք, մանա-
ւանդ գիշերային համախմբումներէ, ուր արք
եւ կանայք կը խոնիրն, խոյս տուր, ասոնք
հեշտամոլութեան կ'առաջնորդեն. մտրէ կը-
բակը, լաւ չմտրած կրակը նորէն կը բոցա-
վառի: Խնդրէ վերին օգնութիւն բարի, մա-
քուր և առաքինի ըլլալու և մնալու համար:

Խաղամնութեան սէր տալէ շատ
զգոյշ պէտք է ըլլալ, սէրէն կը ծնի կիրք, և
կիրքը ունակութիւն կ'ըլլայ: Պղատոն տես-
նելով որ իր աշակերտաց մին չափազանց հե-
տեւող մ'էր խաղի, յանդիմանեց զնա: Աշա-
կերտը արգարացնել կը ջանար ինքզինք ըսե-
լով թէ շնչին բանի համար է խաղը: «Խաղի
կիրքը ի վերջոյ ունակութեան կը փոխուի»
ըսաւ Պղատոն և աւելցուց. «Իսկ ունակու-
թիւնը խիստ վտանգաւոր կը դառնայ»:

Սպարսացիք մտրդս գինովութենէ
փրկելու համար իրենց գերիներն կ'որբեցը-
նէին, եւ ի տես կը հանէին հրոպարակու,
որպէսզի տեսնէին գինովութեան դառնաղէտ
հետեւանքներն որ մտրդուս խելքը առնելով
զայն անբան կենդանիէ մը աւելի կը նուստ-

տացնէ, եւ հրաժարէին այդ սոսկալի մուլ-
թենէն: Զարդիս գինովն սթափեցնելու հա-
մար գինովին լուսանկարն կը հանեն և իրեն
կը նուիրեն:

Ներոնի կայսրը ցորչտի Սենեկայի խոր-
հուրդներուն կը հետեւէր, ընդհանուր յար-
գանք կը վայելէր, սակայն երբ շողքորթու-
թեանց ականջ տուաւ, ա՛ն ատեն իր ան-
կուսն սկսաւ: Որքան գիտուն և կարող ըլ-
լայ մարդ, ի՛նչ հասակի, գիրքի և վիճակի
մէջ ալ գտնուի, ուրիշին իմաստուն խոր-
հուրդէն կ'օգտուի: Ապեղէս, անուանի նկա-
րիչը, իր նկարներն հասարակութեան աչաց
տռջին կը դնէր և ինք ծօռը ծածկուելով ա-
կանջ կը դնէր անոնց դիտողութեանց, ու
այսպէս կը բարեզէր իր թերութիւններն:

Առաքիցի և բարեպաշտ անձ մը քեզի
խորհրդատու ըրէ և հետեւէ անոր առաջնոր-
դութեան, խոյս տուր անոնցմէ որք քեզի
խորհուրդ տալով իրենց շահերը նկատողու-
թեան կ'առնեն:

12 ԳԻՏԵԼԻՔ ԻՅԵԼՆՈՒ ՎՐԱՅ

1. Տղայոց անվայել է ծխել, իրենք ալ
դիտեն, ուստի գաղտնի կը ծխեն: Ոմանք չա-
փահասներէն կը բարկանան, այլք կը խնդան
երբ տեսնեն աղայոց ծխելը: Տեսնենք թէ գի-
տութիւնը ի՛նչ կըսէ:

2. Տօֆ. Սիվըր՝ Ամերիկայի ԵՄԼ Հա-
մալարանի հաղարաւոր ուսանողներուն վրայ
հետազոտութիւններ ընելով՝ երեք կարգի
բաժնած է բոլոր ուսանողները:

3. Ա. բնաւ չծխողներ. Բ. երբեմն ծը-
խողներ. Գ. կանոնաւոր ծխողներ:

4. Երեւ ու կէս տարուան ընթացքի
մէջ դատու որ Ա. դասակարգի ուսանողներն,
այն է չծխողներն, երկրորդ դասակարգէն
6⁶/₁₀ առ հարիւր և 40⁴/₁₀ առ հարիւր Գ. դա-
սակարգէն աւելի աճած էին:

5. Աւելից կայ. Ա. դասակարգը 3¹/₂
տարի ետքը Բ. դասակարգէն 11 առ հարիւր
աւելի բարձր էր, և 2¹/₂ առ հարիւր աւելի քան
Գ. դասակարգը:

6. Վուրծֆի լայնութիւնը Ա. դասարկարգին վերաբերողներուն մէջ 22 առ հարիւր Բ. դասակարգէն, և 26⁷/₁₀ Գ. դասակարգէն աւելի էր:

7. Տօֆ. Լօսպարս, Միջեկանի համալսարանին փրօֆէսորը, հաստատեց թէ ծխախոտը մասններու վրայ կ'աղդէ, ծխելէ 5—10 րոպէ ետքը մասնին զօրութեան $\frac{1}{4}$ կ'սպտօնի:

8. Գարուցակ թ.քնեղն ալ վնասակար է, կորուստ է թուքին, որ կարեւոր է մարտողութեան համար:

9. Ծխելը բազկերակին կը վնասէ և կը տկարացնէ սիրտը: Տօք. Պրատութիւն կ'ըսէ թէ 12 տարեկան տղու մը սիրտը $\frac{1}{5}$ աւելի արագ կը բարտխէ սիկար մը ծխելէ ետեւ:

10. Ծխող տղան ծոյլ, թուլամորթ և մուսկուտ կ'ըլլայ, ազուշ կ'ըլլայ: Հարվըրտ համալսարանի Տօքթօրը կ'ըսէ թէ $\frac{5}{6}$ ծխող ուսանողներէն և ոչ մին կարգին գլուխը անցաւ: Քարիֆորնիոյ մէջ աղջիկներն գերազանցեցին մանչերն ամէն դասերու մէջ:

11. Նախակասան մէջ պաշտօն ընդունելու համար պայման է չճեող ըլլալ:

12. Ծխելը բարոյապէս կը վնասէ. արշոյոց ծնողքներէ գազանի ծխելն արդէն նկարագիրն կ'ապականէ, խորագիտութիւն, կեղծիք յառաջ կը բերէ, սիկար, թուղթ, ծխախոտ և լուցիկ ձեռք բերելու համար գողութիւն կ'ընեն: 603 աղջոյց, որ ստեփանութիւնը պատժոյ ենթարկած էր, 51 առ հարիւրը 7—16 տարեկան տղայք էին, և $\frac{3}{4}$ գողութիւն էին ըրած: Նոյնպէս 87 առ հարիւր չափահաս սօցրադործներն ծխողներ էին: Թփշկներ կ'ըսեն որ ծխող տղայք արեւցող ալ կ'ըլլան, և մորֆինամոլ: Ծխելը բերնին մաշկը կը չորցնէ, ուստի կը ստիպուի ալքոհոլ պաւունակող ըմպելիներ փնտռել ծարաւը անջնելու համար: Ուստի լուսագոյն է ծխել չսկսիլ:

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն

Ս Ո Ւ Տ Մ Ե Ռ Ե Ա Լ Ն Ե Ր

Հնախախի կամ՝ քօլէրայի համաճարակի տար ատենին, 1884, Արբան կանչուեցաւ մեռնելու մօտ եղող 60 տարեկան կնոջ մը մօտ, և անոր սուաւ վերջին հաղորդութիւննր Անկէ ետքը ինչ անցաւ, Պ. Արբա Արկուն չի գիտեր: Բայց բժիշկը ստորագրեց մահուան վկայագիր մը, որուն վրայ Արբան ձրի թաղումի տամակ տուաւ, որովհետեւ կինը աղքատ էր: Բայց այս ձեւակերպութիւնները շուտով կատարուեցան հիւանդութեան ստորափոխիկ ըլլալուն պատճառով, Յաջորդ առաւօտուն, կը պատմէ Պ. Արկուն, կրկին նոյն տունէն կանչուեցաւ նախորդ իրիկունը հաղորդած հիւանդիս աղջիկունը քով որ իր կարգին քօլէրայէն վարակուած էր: Արդ՝ մտնելով այն սենեակը ուր նախորդ իրիկուն մեռելը կը գտնուէր՝ սրբան մեծ եղաւ ստակում տանելով որ մեռելը շարժումներ կ'ընէր: Ան՝ սրուն մահէ

վկայուած էր, կ'ապրէր տակաւին, և իմ դրասեղանիս վրայ էր, կ'ըսէ Պ. Արբա Արկուն, թաղումին արտօնագիրը, որը արուած էր առաւօտեան ժամը 9ին՝ համար:

Յունուար 17ին, 1903, առաւօտեան ժամը 9ի մօտերը, Պ. Տքթ. Արկուն Մարտիկայի ամէնէն բանուկ պանդոկներէն մեկուն մէջ կ'կանչուի, հաստատելու համար մահը պանդոկի ճերմակեղէններու վրայ հսկող 29 տարեկան և ընիկ Ագոլենցի Անկարի անուն կնոջ մը: Գիշերը մեռած էր. ժամէ մը ի վեր պաղած ու փայտացած էր: Արդ՝ երբ Պ. Արկուն իր այցելութիւնը կատարեց, մարմինը տաք ու ճկուն էր, բարկերակը տակաւին նշմարելի Ուսեղ միջոցներու աղդեցումէն տակ, սուս մեռելը շուտով կեանքի եկաւ և խօսեցաւ իր բժիշկին հետ: Պանդոկի մէջ մահ մը միշտ պանդոկապետին համար տաղտկալի իրողութիւն մըն է. գործը շուտով վերջացնել պէտք է, մեռեալը շուտով հեռացնելու է: Ինչ պիտի պատահէր, եթէ բժիշկը պանդոկապետին նկատմամբ չափազանց հաճոյակատարութիւն ցոյց տայով, առանց քննութեան մահուան վկայագիրը ստորագրած ըլլար, կամ եթէ մարդահամարի տես-

մայլարանի բնախօսութեան բրօֆէսորին, Պ. Բ. Բուսաբրիսի դիտած պարագան: Սա 1851 ին, Աթէնքի մէջ ուրիշ բժիշկներու հետ ականատես եղաւ մեռելի մը կենդանանալուն, երբ հանդիսաւոր կերպով անոր թաղման հանդէսը կը կատարէին:

ՆԱԽԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ «ԲԱՆԻԱ» ՇՈՊԵՆԱԽԻ

Սեւ ծովի Ամարա նաւահանգիստէն երկու մըն հեռու փոքր նաւահանգիստէ մը անուխ առինք և ուրբաթ օր մեկնեցանք հոնկէց՝ Էրէյի երթալու համար: Շարաթ օր ալ մեկնեցանք Էրէյիէ և կէս գիշերին հասանք Շիրիս փարոսին առջև: Օգը արդէն մտահոգութիւն կ'աւածէր, բայց վարժուած մարդիկ՝ Սեւ Մովի քմահաճ ալիքներուն, անտարբեր շարունակեցինք մեր ընթացքը: Յանկարծ սակայն ամպերը կուտակուեցան գլուխներնու վերեւ և պայթեցաւ մրրիկը: Այիք ներք սոսկալի խառնակութեամբ մը կը յարձակէին մեր վրայ:

Նաւապետը հովին ուղղութեան մէջ դրաւ շոգենաւը, և այսպէս կրցաւ գէժ գընել փոթորիկին սաստկութեան: Մինչև առ-

տու, շոգենաւը խողալէք եղաւ ալիքներուն ձեռքը, և ընկողի կեղեւի մը պէս կը տատանէր: Ալիքները նուին ամէն կողմէն խուժելով, անգագրում կը սրբէին, կ'աւլէին ու ծով կը քշէին ինչ որ կար վերնայարկին վրայ: Առաւօտուն կը շարունակէր փոթորիկը. նաւապետը շոգենաւը դէպ ի նեղուց ուղեց, բայց երեք ժամուան ճիգեր անօգուտ եղան նաւը քիչ մը առաջացնելու: Նաւապետը վերջապէս նորէն յաջողեցաւ հովին փշած ուղղութեան մէջ դնել շոգենաւը, և ժամը կին տեսնեցրը ցամաքը տեսնուեցաւ: Բայց չկրցանք հասնալ թէ ուր էինք, կարծեցինք թէ Սեւ Մովի Բուժելի եղբրքին մօտերը կը գտնուէինք. փոթորիկը կը շարունակէր ամենայն սաստկութեամբ: Նաւաստիները ամէնքն ալ կատարեալ պաշարիւնութեամբ և քաջասրտութեամբ կ'աշխատէին, և նաւապետն ու մեքենավարը սիրտ կուտային: Ժամանակ մը վերջը, ժամը Տին տեսնեցրը, հեռուէն հեռու տեսանք Օսմ. առաջատանաւ մը, բայց ան ալ անհետեզաւ քիչ ետք մեր աչքերէն: Մինչև այն տեսն յոյսի նշը մը ունէինք դեռ, բայց ա՛լ սկսանք վճատել, և յուսահատութիւնը կա-

տարեալ էր: Երկու աղաքներ կային նաևուն մէջ, որ սկսան պոռալ, պոռչաալ և լացուկոծեւ: Անոնց այս եղերերգը ընդհանուր շփոթութիւն մը պատճառեցին: Նաւապետն ա՛լ յուսահատեցաւ նաւը հովին հակառակ ուղղութեամբ վարելէ, իր բոլոր ջանքերը ի դերեւ ելած էին: Գործ մըն ալ ըրաւ որ շագենաւին ցռուկը գէպի Ասփորի նեղուցը դարձրնէ, բայց նոյն պահուն ամեհի ակիք մը եկաւ ծով քշեց նաւակները, կողմնացոյցն եւ վերնայարկը գտնուող ամէն ինչ: Այն ատեն նաւապետը հրամայեց որ բոլոր նաւաղները պաղարիւնութեամբ շարունակեն իրենց պաշտօնները: մեծ կայսին առաքատար պարզուի և նաւը գէպի նեղուց առաջ տարուի: Մեր ընկերներէն, Սոնիա, կրցաւ զեկը վարել, և նաւը դարձնել նեղուցին կողմը: Բայց նաւաղներէն շատերը այլայլած և ինքզինքնին կորուսած էին: Աերջապէս, երբ մտեցանք Գըսըր Գոյսին, այս կողմ՝ սկսանք նաւել, որպէսզի եղերքը խրեցնենք: Շոգենաւը երբ ժայռի մը կը մտնենար, նաւապետը հրամայեց նաւաղներուն որ պատրաստ գտնուին: Շաւը թէև նստաւ ժայռին վրայ, բայց փոթորիկը ա՛յն աստիճան աստիկ էր որ նորէն

եւ մղուեցաւ և տապ վայրկեան վերջ ուրիշ ժայռի մը վրայ նստելով հոն կանգ առաւ: Հոս լեռնամման այլքները նաւը կը խեղդէին իրենց մէջ, բոլորս ալ շաւարեցանք, յուսահատութիւնը պաշարեց մեր մտքը, և ծով նետուեցանք իր փրկութեան միջոց ցամաք կնալու համար: Այլքները մերթ մեզի բարձրերը կը հանէին և կը տեսնէինք ընկերոջ մը մարմինը որ նոյնպէս կը մտքառէր, մերթ ալ ամէն ինչ մութ կ'երեւար մեր աչքերուն և կարծեա խաւարի մէջ թաղուած էինք: Եղերքէն մղոն մը հեռու էինք: Եօթը հոգի մաքաւելով, և ոգի իրւին աշխատելով վայրագ տարրերուն գէմ՝ հասանք Գըսըր Գոյս, մինչև մէկ մղոն տեղ լողալով: Միւս տառը հոգին, որոնց մէջ է նաև նաւապետը, խեղդուած են: Ազատարարութեան կայսնին պաշտօնեաները մեծ մարդասերութեամբ վարուեցան մեզի հետ, թէյ և հազուստ տրուեցաւ, և բժշկական դարմաններ եղան: Մենք եօթը հոգիներս Գունաստանի կալաքսիտիս քաղաքէն ենք:

—

« ՀԻՎՏԱ » ՇՈՒԿԵՆԱԽՈՒՆ ԱՂԼՏԻՐ

Աղէտեալ շոգեհասուն նաւաղներէն մէկը, Կրուհդէր, հետեւեալ կերպով կ'պատմէ աղէտին պարագաները — « Ես ծառայութեան մէջ չէի, և խցիկս պառկած էի, որ յառաջակողմը կը գտնուէր: Սարսափելի փոթորիկ կը տրեր, և սաստիկ կը ձիւնէր, ահաբեկ էր տեսարանը, ահաբեկագործը փխր մը կը տրեր. այլեւնոք կը գոռային. յանկարծ ահաբեկ բաղնուք մը տեղի ունեցաւ, որուն յաջորդեց բանի մը քսուելու ձայն մը, և ճրքատուք մը: Նաւապետ Կրէկորի իր օգնականին հետ նաւուն կամքնակին վրայ կը գըտնուէր, և երկուքն ալ կատարելապէս հանդարտ էին: Հակառակ խոր մթնութեան, խութեռու ծայրեր կրնայի տեսնել: Աղատարար նաւը ծով իջեցընել բացարձակապէս անօգուտ պիտի ըլլար, զի պիտի ջախջախուէր ապառաժուտներուն վրայ: Նաւապետը ձայնատու գործիքին մէջէն պուսաց ինծի որ միւս նաւակները ծով իջեցնեմ, բայց ստիկա անկարելի եղաւ, զի շոգեհասը շարունակ կ'երերար և ամէն մէկ շարժումին ժամանակ կը ջախջախուէր, փայլերուն զարնուելով: Այն

ստեն նաւապետն իր բոլոր ձայնովն հետեւեալը պուսաց իրեն աւելի մօտը գտնուողներուն. — « Ատուծոյ սիրոյն, տղա՛քս, նաւակ մը իջեցուցէք: » Բայց նաւուն երկու կողմերէն վեր ցորուող փայլերն արգելք եղան մեր բոլոր ջանքերուն, և հայիւր լծէ ձախակողմի մահոյցը վար իջեցնելու վրայ էինք, երբ շոգեհասն սկսաւ ծովուն ստին երթալ: Շոգեհասուն մէջ խուճապ առաջ չեկաւ: Տղաք և կիները վերն հաւաքուած էին, և երկու սենեկապանուհիներ աղատարար գօտիներ կը բաշխէին անոնց, կիները բան մը չէին ըսէր: Դժմօս պղտիկ աղջիկ մը կ'գըտնուէր որ կուլար:

Ֆրանսացի ստիկ վաճառականները կ'օգնէին կիներուն՝ իրենց աղատարար գօտիները կապելու: Տեսայ այս ամէնքը, մինչ մէկ կողմէ շոգեհասը ծովուն ալ հանգարակ երեւարմացայ ամենուն ալ հանգարակ երեւարմը գիտելով, Նրբ նաւն ընկղմեցաւ, ձեան մըրիկի մը մէջ կը դտնուէինք: մեծ կայմին վրայ մագլցեցայ նաւապետի օգնակալին և խոհարարին հետ: Կայմը կատարելապէս հակեցաւ մէկ կողմ, կայմին միւս կողմը շուրուած ֆրանսացիները քշուեցան

տարուեցան ջուրերէն, ապա կայմը կիսովին բարձրացաւ. քսան հոգի կար մեր մօտը, երբ նաւն ընկղմեցաւ Նաւապետի օգնականը, որ ինձմէ վարօք կը գտնուէր, ինդրեց որ թոյլ տամ իրեն քիչ մը աւելի վեր բարձրանալու: Եթէ կարելի է: Արցածիս շտաբ վեր ելայ, ցուրար կը մեռցնէր կար զիս. նաւն ընկղմելէն երկու ժամ ետքը, նաւաղապետը ձգեց ինքզինքը և վար ինկաւ: Նաւապետի օգնականը մինչև վեց ժամ դիմացաւ, բայց անկէ ետքը վար ինկաւ, և դիակն հոն մնաց: Ուրիշ մարդ մ'ալ մեռաւ, ինկաւ, և ոտքէն կախուած մնաց: Արշալոյսէն քիչ առաջ Ֆրանսացի մ'ալ մեռաւ և ինկաւ, բայց մէկ ոտքէն կախուած մնաց կայմին վրայ: Քուէն կար վըրաս, և ես ստիպուած էի կռուիլ քուէն թուէն մարմնջի մը հետ: Աւերջապէս երբ լոյսը ծագեցաւ, տեսանք այն մահաստարուած փայտերը, որոց վրայ նաւաբեկեր էինք, և տեսանք Ատան, կէս մըն հեռուէն:

Բ Ժ Շ Կ Ա Կ Ա Ն

Տօք. Ուրիեամ Պարնէր, Պալթիմնրի հիւանդանոցը բերուեցաւ և քննուելով տեսնուեցաւ որ ուղեղին մէկ մասը փտեր է, և եթէ թողուի միւս մասն ալ պիտի վարակուի: Բժիժ կը իմանալով որ նոյն օրը մանուկ մ'է մեռած, անոր ուղեղէն մաս մը առաւ և այս մարդուն փտած ուղեղի մասը հանելով տեղը այս մանուկէն առածը դրաւ: Հիւանդը մի քանի օրէն ապաքինեցաւ:

Նոպէլեան մրցանակը. — Սթոքհոլմէն կը հեռագրուի թէ 1912ի համար Նոպէլի բժշկութեան մրցանակը ստուած է Տոք. Սլէքսի Բառէլի, Նիւ Եորքի Էնսրիթիւ Բաթիքոլլորի անդամ, երակներն զօգելու և մարմնի հիւանդ անդամները կարելով նորէն փակցնելու մասին իր կատարած աշխատութեանց համար: Մրցանակին այս տարուան դումարն էր 195,000 Ֆրանք: Բաքիլլըր, որ յիշեալ բժիշկին համար յատկապէս հաստատութիւն մը հիմնեց Նիւ Եորքի մօտ, սս

կէ առաջ Ամերիկեան թերթերու մէջ պատմած էր այն հրաշալի արդիւնքները զորս ձեռք բերած էր երիտասարդ Ֆրանսացի բժիշկը, որ չէր գոհանար հիւանդ անդամները կտրելով, այլ անոնց տեղ առողջ անդամներ կը զետեղէր: Իսկ Յրանսայի Ակադեմիային մէջ Փրոֆ. Բոցցին էր որ զգայացունց տեղեկագրութեան մէջ բացատրեց կենդանական վերակազմութեան հրաշքները, զորս կը գործէր Տաք. Գառէլ: Արդարեւ ճշմարիտ վերակենդանութիւն մ'էր որ կուտար հիւանդ մասին. զարմանալի վիրաբոյժը եթէ բազուկ մը անդամանեկիօրէն հիւանդ էր, եթէ փայծախ մը ծանրապէս վնասուած էր, ինք կը փոխէր բազուկն ալ, փայծախն ալ: Տօթթ. Գառէլ ինքն իսկ բացատրած է իր հրաշալի մեթոտը: Ապացուցուց որ մարդկային անդամներն ու հիւտուածներն իրենց սեփական կեանքն ունին գործարանաւորութեան անկախաբար և հետեւաբար կտրելի է փոխել մայր երակները և մշակել հիւտուածները մարմնոյն գործարանական կեանքէն անկախաբար: Աւելին կայ, սիրտ մը մարմինէն հանուելով ու կոտորակուելով, կը բարտխէ՝ աւելին քան երեք ամիս: Ո՞վ

կ'արգիլէ որ օր մը այսպէտով կտրելի չըլլայ արուեստականօրէն կենդանի էակներ յառաջ բերել: — Աւասիկ այն գիւտերը, աւասիկ այն գիտունը, որոնց Նոպէլեան հաստատութիւնը կողակայ տալ իր բարձրագոյն վարձատրութիւնը:

Պիճի եւ ալֆօլ. — Ալֆօլը բնական վիճակով կը մանէ արեան մէջ, քիչ քիչ կ'այլայլէ այս հեղուկն և հետեւաբար այն ըստը գործարաններն որ կրնան վնասուիլ թէ առանձինն և թէ միասին: Սիրան իր ծաւալը կ'ընդարձակէ և կը ստուարանայ մաս մը ճարպով՝ որ կը նեղէ անոր գործողութիւնն և կը տկարացնէ զայն: Զարկերը խուլ կըլլան և բազկերակը տկար կամ անկանոն: Նոսե ալֆօլամոլին շնչառութիւնը յաճախ կը նեղուի:

Շեշերակները կ'ենթարկուին խանգարումի մը՝ որ իրենց ներքնակողմերուն առաձգականութիւնը կը նուազեցնէ, և այսպէս կը նեղեն արեան յառաջխաղացութիւնը, որ արդէն ինքն այլայլուած է: Կարծրացած ըլլալով՝ գիւրաւ կը պատուին անոնք:

Ազդեցութիւն ուղեղին վրայ . — Ալբրը կը կուտակուի ուղեղին մէջ : Յաճախ կը տեսնուի նաև որ պատառին ուղեղին շնչերակները, որմէ առաջ կուգայ ուղեղի արիւնհոսութիւն, որուն վրայ խօսելու առիթը ունեցած ենք : Այս միեւնոյն երակները, որիչ պարագաներու մէջ կը գտցուին թանձրացած արիւնի խիցով մը, որ ուղեղին մէկ մասին սնանիւն արգիլելով՝ սնոր աւերումն յառաջ կը բերէ, — ուղեղի թուլացում : Արիւնհոսութիւն կամ թուլացում միեւնոյն հետեւանքն ունին — մէկ կամ աւելի սնդամներու լուծառութիւնն եւ աւելի ետքն աւերումը : Ուղեղի միայն այս հիւանդութիւնները չեն որ կը հարուածեն ալբրումները : Վերնոտութիւնը, գնդերասարութիւնները յաճախագէտք են : Յիմարներու ապատարաններուն մէջ, ուր միայն ծանր կերպով հարուածեալ ջղագարներ կ'ընդունուին, խմորներու դասը՝ հիւանդներու 100ին 20էն աւելի կը ներկայացնէ : Անոնք են թակայ են դողդոջական ցնորանքի, սակալի հարուածներու, որոց միջոցին հիւանդն իր գլուխը կը զարնէ այն խցիկին պատերուն որ զինքը կը փակեն :

Յիմարութեան այս ձեւը միակը չէ : Սովորաբար պակաս կոչուած սնձերու մէջէն շատեր իրենց խելքին տկարութիւնն ալբրին կը պարտին : Երկար տատնէ ի վեր հաստատուած է որ յիմարներու թիւն ուղիղ համեմատական է գինետուններու թիւին, եւ երկրին մէջ խմուած ալբրին քանակութեան հետ :

Անձնապահութիւն . — Կատարելիք պարտականութիւններ ունեցող բոլոր սնձերու մտա տեսնուած այս վատ գործը նոյնպէս ուղեղի խանդարում մը կը յայտնէ և անձնապահութիւններու առնուազն 100ին 14ը կը կատարուին ալբրումներու մտա : Գողութիւններու և մարդապահութիւններու առնուազն կէսը գինոմիսերէ կատարուած են :

Ազդեցութիւն ճնշառութեան գործարանին վրայ . — Խռչակին մէջ տեղի ունեցած հաւաքումի հետեւանքով՝ ձայնը կ'ըլլայ խռչոտ, ծուռտեալ, և յաճախ կը մարի առտունները, երբ դժուարին հազ մը կը յայտնէ շնչափողին գրգռութիւնները : Ալբրումութիւնը շատ կը նպաստէ թաքստին :

Ազդեցութիւն մտքին վրայ . — Մորթը կը կարմրի, այտերուն եւ առնգիւն վրայ արեան ցանցիկը չափազանց կ'ընդարձակուի: Ռուսգը կը ծածկուի խաւարաններով և կրնայ ընդարձակուիլ, մորթի ախտ մը յաճախագէտ կ'ըլլայ: Այս հիւանդութիւնները մասնաւորապէս ծանր և դժուարաբայժ են ալքալամիւններու մօտ:

Ազդեցութիւն մարտդական գործարաններու վրայ . — Լեզուն՝ որ կարմիր ճեղք ճեղք կ'ըլլայ և որուն գեղձերուն ծաւարը շատ կը մեծնայ, կը կորսնցնէ ճաշակի զգացումը: Մեծաքանակ գիւնիի վաճառականները չեն մոռնար այս մասնաւոր պարտական, և խնամք կը տանին որ պահեն իրենց անհրաժեշտ եղած ճաշակի նրբութիւնը, շունչերնին քաշելով քանի մը կաթիլ միայն կը կլեն այն ըմպելիքէն զոր գնահատել կ'ուզեն: Կոկորդը, նոյնպէս գրգռուած, կը նպաստէ ձայնի ծուառումին: Ստամոքսը, ուր ալքայը կը կենայ՝ ծծուելէ առաջ, շուտով կը խանգարուի: Ընդարձակուած ըլլայ (գարիջուր խմողներունը) թէ կծկուած (ալքոլ խմողներունը) գեղձերու խանգարումներ կը

ներկայացնէ ան, որ կը յայտնուին աւտուան հուղային հասուժով (մաղաս) և կեղաւորութիւններով, որք կարմիր և սեւորակ արեան փխուժներ յառաջ կը բերին և ընդհանրապէս շատ օրեր կը կրկնուին շարունակաբար: Աղիքներու նմանօրինակ խանգարումներ յառաջ կը բերեն փորհարութիւն, արեան ելքեր, և աւելի ետք՝ հիւանդին նիհարութիւնը: Լեարդին վնաս կը պատճառեն. գեղնութիւն, փորի սեւեցում և արեւնհասութիւններ:

Ազդեցութիւն զգայարաններու վրայ . — Միզելու պէտքը խիստ յաճախակի կ'ըլլայ, և ջրուռեցներ կը տեսնուին մարմինին զանազան կէտերուն վրայ, կոպերուն, ոտքերուն և փորին վրայ:

Յօլոր հիւանդութիւններու տուած ծանրութիւն . — Ոգելից ըմպելիներու չարաչար գործածութիւնը կը կնճաստէ այն բոլոր հիւանդութիւններն, որ կրնան յառաջ գալ մարդու մը մօտ, եւ անոնց ծանրութիւնը կ'աւելցնէ: Երբ ցուրտի մէկ հարուածին ազդեցութեանը տակ ալքալամիլը

կուրծքի հիւանդութիւն մը առնէ, կամ երբ
 անկուրմի մը հետեւանքով խորտակուի իր
 մէկ անդամը, իր թոքերը, ոսկորները, ասոնք
 արդէն գէշ անած, կը բժշկուին, կ'ամրանան
 շատ աւելի երկայն ժամանակի մը մէջ միայն,
 քան թէ ուրիշ մարդերու քով: Շատ ան-
 նշան սրտնեղութիւնով կատարի ցնորում մը
 կրնայ երեւան դալ: Եթէ ուէ փոխանցելի
 հիւանդութիւն մը, մասնաւորապէս քոլէրան
 երեւան ելլէ երկրի մը մէջ, դինոյսերն անոր
 առաջին զոհերը կ'ըլլան:

Փառասնգականութիւն. — Այս ար-
 խուր պատկերախումբը ասկաւին չաւարտե-
 ցաւ: Ալքոլամոլը միայն իր անձին չմլասեր,
 այլ իր զաւակներուն առողջութեանն ալ:
 Ոմանց մօտ ժառանգականութիւնը կը յայտ-
 նուի, առաջին հասակին մէջ, դնդերահա-
 րութիւններու արամագրութիւնով մը, գոր-
 ծերու և մտածուցներու չափազանց փոփո-
 խականութիւնով մը, երկտասարգ ազջիկնե-
 րու մօտ ջղային հիւանդութիւններով: Աի-
 ճակագրութիւնը կը ցուցնէ որ վերնոտ չորս
 տղաքներէ երեքը ալքոլամոլ ծնողքներէ
 ծնած են: Մղնքատապի և աւելի յետոյ թոր-

բախտի կանկարամագրութիւնը նոյնպէս
 այս խեղճ ազդը բաժինն է: Վերջապէս անոնց
 մէջէն շատերն անձուկ խելք մը կ'ունենան:
 (ապուշներ, պակասամիտներ), ոմանք շատ
 պղտիկ հասակի մէջ անդիմագրելի հակամի-
 տութիւն մը կ'ունենան զօրաւոր ըմպելիներ-
 րու մասին, հակամիտութիւն որմէ զաննք
 ուղղութեան բերելն յաճախ շատ դժուար է
 և որ ուղեղի խանգարում մը կը յայտնէ:
 Ալքոլէն կործանուած ընտանիքները բազմա-
 թիւ են: Անգլիական օրով երթ մը կը նշա-
 նակէր ապուշ և վերնոտ մեռած ալքոլամոլի
 մը ետթը զաւակներուն ճակատագիրը: 1 հո-
 գի մեռեալ ծնած է, 2 հոգի դնդերահարու-
 թիւններէ մեռած են՝ առաջին հասակի մէջ,
 1 հոգի անբուժելի հիւանդ եղած է, 1 հոգի
 թափառականութեան դատապարտուած է,
 1 ազջիկ անձնասպան եղած է՝ իր ամուսինն
 ու զաւակները սպաննելէ յետոյ: 1 հոգին
 մահուան դատապարտուած է՝ մարդասպա-
 նութեան համար: Ալքոլին չարաչար գործա-
 ծութեան տխուր հետեւանքներուն պատմու-
 թիւնը կը արդեցնէ մեզ որ, պէտք է կանու-
 թէն ստանալ զօրաւոր ըմպելիներէ հրաժա-
 րելու սովորութիւնը: Նոյն իսկ չափաւոր գոր-

ծածուցութիւնը կ'առաջնորդէ շարաշար գործածութեան, որ հիւանդութիւն կը պատճառէ: Հիւանդանոցի ներքին բժիշկ մը օր մը կ'ըսէր իր պետին՝ զինովի մը դիակին առջեւ: «Իր վերջին պղտիկ գաւաթը սպաննեց զինքը»: — «Ոչ» պատասխանեց Փրոֆէսորը: «Վերջին պղտիկ գաւաթէն չէ որ մեռաւ ան: այլ առաջինէն»:

Թարգմ. Սեդրոս Դրիգորեան

Նիւ ձըրզի նահանգի Նիւարք քաղաքը բնակող Տիկին Չարլզ ձէնթըր անուն կին մը երկու տարի առաջ Նիւ Եորքի Աէնթ Մարթինս հիւանդանոցը կը դիմէ՝ զգացած ներքին անհանգստութեան ու ցաւերուն գործմանի համար: Հիւանդանոցի բժիշկները յետքննութեան ու խորհրդակցութեան, կ'որոշեն գործողութիւն մը կատարել, և ըստ որում խնդիրը ծանր հանգամանք ունէր, Միացեալ Նահանգաց ամէնէն նշանաւոր բժիշկներէն մին եղող և յիշեալ հիւանդանոցին գլխաւոր վիրաբոյժ-բժիշկ Տոքթ. Չարլզ Խլ կը կատարէ գործողութիւնը ի ներկայութեան բաւարկան թուով նշանաւոր բժիշկներու: Հիւանդ կինը իրաւ է որ իր սնեցած անհանգստու-

թիւններէն ու ցաւերէն բժշկուած կը զգար, սակայն քիչ ետքը ուրիշ տեսակ ներքին անհանգստութիւն մը կը սկսի զգալ, բոլորովին տարբեր իր նախկին վիճակէն: Քանի մը շաբաթ առաջ, կինը իր մարմնոյն վրայ գործողութիւն կատարուած և կարուած տեղին վրայ դերձանի թել մը նշմարելով կը օկոսի զգուշութեամբ մը քաշել, և երբ կը տեսնէ որ հեղձեալ թելը կ'երկարի, մինչև ութը սաք քաշելէն ետքը ստկում և սարսափ մը զգալով, կը դադրի այլ ևս թելը քաշել, և իսկոյն յիշեալ հիւանդանոցը կը դիմէ, ուր երկրորդ գործողութիւն մը անհրաժեշտ համարուելով, հիւանդանոցին դրոշմը (մարքա) վրան՝ քառակուսի սաք մը մեծութեամբ անձեռոց մը կը հանեն փորէն: Այդ հիւանդանոցը հաւաւեալ էր իր մաքրութեան եւ հիւանդապահ կիներուն զգուշաւորութեան համար, սակայն հիւանդանոցին դրոշմը վրան կրող անձեռոցին գտնուելը անհերքելի ապացոյց մ'է թէ, երկու տարի առաջ կնոջ վրայ գործողութիւն կատարուած առին, անուշադրութեամբ բժիշկին ձեռքի անձեռոցը մէջը մնալով՝ վերքը բոցեր են: Արդ, Տիկին ձէնթըր հիմա գտաւական իշխանութեան գի-

մելայ 10,000 տարար (առաւել քան 2,000 սակի Անգլ.) հասուցում կը պահանջէ յիշեալ Տոք. Չարլ Իլէն՝ երկու տարի առաջ գործողութիւնը կատարած ատեն, անուշադրութեամբ ձեռքի անձեռոցը փորին մէջ ձգելուն և այդ պատճառաւ զգացած անհանգստութեանը հետեւանօք երկրորդ անգամ գործողութիւն մը կատարուելուն համար:

Տ Ն Տ Ե Ս Ա Կ Ա Ն

Վարուցքը մինչև կաղանդ թարմ կը մնայ, աղցանի համար, հետեւեալ կերպով՝ Վարուցքը, քաղուած ատեն ճիւղին ճիշդ մօտէն պէտք է կտրել այնպէս որ կոթունը վարուցքին վրայ մնայ: Աւելորդ է ըսել թէ գեղեցիկ ու յղկուն վարուցքները նախընտրելի են: Ապա պարզ ջուրի մէջ խնամքով ու փափկութեամբ լուայէ ետքը չորցնելու և հաւկիթի օպիտակուց քսելու է վրան, որպէս զի անթափանցիկ մորթ մը կալմուռի վրան և

արդիւրէի օդին հաղորդակցութիւնը: Այսպէս պատրաստուած վարուցքները ձգելու է որ օդէն չորնան և իրենց կոթերէն թելով մը կտրելու է զանոնք շատ չոր սենեակի մը մէջ լարուած չուանէ մը: Այսպէս պահուած վարուցքները մինչև կաղանդ կը մնան աղցանի համար: Գործածելու պահուն վարուցքը ստիպուած ատեն սպիտակուցէ մորթն ալ միային կ'ելլէ:

Աւանդը քանի մը ամիս կրնայ պահուել փայտի սղոցակի մէջ շարելով, և վրան նոյն նիւթէն ծածկելով:

ՊԱՀԱՄՈՅ ԲԱՆՋԱՐԵՂԵՆ

1. Ընտրէ լաւ տեսակ և լաւագոյն բանջարեղէններն:
2. Քաղուած օրն պէտք է պատրաստուին որ համը, զօրութիւնը կորսուած չըլլայ:
3. Խնամով ստիկել, մաքրել և 2-3 վայրկեան եռացած ջուրի մէջ խոթել և հանել և վաղուն ջուրով լուայ:
4. Յետոյ ղետեղէ վրայէ վրայ շիշերու մէջ:

առանց ճնշելու վրան աղջուր լեցնելու և գոցելու է որ օդ չմտնէ ներս :

5. Լեցուած և լաւ գոցուած շիշերն ջրով լեցուն կաթսայի մը մէջ դիր և եռացուր 4, 1 1/2 ժամ, ասով մանրէններն կը ջնջուին :
6. Կաթսային տակը թանձր լաթ մը դիր որ եռացման պահուն չկորնին շիշերը :
7. Եռացման միջոցին կաթսային բերանը լաւ խցել որ ջերմութիւնը չկորսուի :
8. Տաքութիւնը մէկէն ի մէկ մի ատր կաթսային, աստիճանաբար տաքցուր, որ շիշերը չպայթին :
9. Երբ եռացումը կատարուած է շիշերը դուրս հանէ և սեղանին վրայ շարէ որ պաղին : Զգոյշ օդի հոսանքէ որ չճաթին շիշերը :
10. Պաղէէ ետև սրբել շիշերը, չսքնել և մութ տեղ մը պահել, և պէտք եղած ատեն դործածել :

Պարտաւարտ մինչև գարուն թարմ պահելու համար չոր տեղ մը դնելու է, և ատեն ատեն ծծումբի թիւթիւ տալու է :

Յանելի սերմերը թռչուններու կեր ըլլալէ պահպանելու համար ցանելէ առաջ քարիւղի մէջ թրջելու է. այս բնու չը վտանգ սերմերուն :

Եռովին տարիքը կ'որոշուի նման ծառի տարիքին, առաջին երեք տարիներն անոնց եղջիւրը շրջանակ չունի. չորրորդին կը սկսի շրջանակ և ամէն տարի նոր շրջանակ կը կազմուի : Ուտար 4 շրջանակ ունեցող կոյն 7 տարեկան է :

ՄԵՂՈՒԱԲՈՅՍՆԵՐՈՒՆ ՏԱՍՆԱԲԱՆԵԱՆ

1. Մեղուն իր տէրը չճանչնար. ուտար շատ զգոյշ եղիր. բուռն և արագ շարժում մի ընէր, երբ անոնց փեթակին մօտենաս :
2. Պէտք չէ մօտենալ միշտ մեղուններուն երբ քրտնած էք ու անուշահոտութիւն կը կրէք :
3. Կենդանիներն, ինչ տեսակ որ ալ ըլլան փեթակէն հեռու պահել օրէնք է :
4. Փոթորկալից եղանակին մի փորձեր մեղուններուն մօտենալ, անհնար է այս առանց վնաս կրելու :

5. Նաև անձրեւի ժամանակ բնաւ մի ջանալ մեղուներուն մօտենալ, կը տուժեալ ցաւալի կերպով:
6. Թէ սկոնակ ըլլաւ և թէ փորձառու, միշդ փեթակին մօտեցած ատեն գէմքդ և մարմնոյդ մերկ մատերն խնամով ծածկելն կանոն ըլլէ:
7. Պայծառ ու գեղեցիկ օրն ընարէ մեղր հաւաքելու համար:
8. Ծուխը չափաւոր կերպով տուր մեղուներուն վրայ, եթէ ոչ կը նեղուին ու կը յարձակին վրադ:
9. Երբ մեղուներն միահամուռ սկսին թռչելնին թոթուել, պէտք է ծուխը դադրեցնել և սկսիլ մի միայն աշխատանք երբ անոնք ցաթկելով սպառնական դիրք կը բռնեն:
10. Չափէն աւելի մեղր մի առնէք, եթէ առնէք իսկ, պէտք է շաքար ջուր լեցնէք անոնց սնունդ ըլլալու համար:

Բ Ա Ն Ք Ի Մ Ա Ս Ն Ո Ց

ՄՏԱԾՄԱՆ ՆԻԻԹԵՐ

Ոմանք այն աստիճան բնութենէ կախեալ են որ անառակ զաւակներու կը նմանին, որք իրենց հօրմէն վախճալու համար մօր կ'ապաստանին:

Ախպէֆի եկեղեցիին վրայ գրուած է. — « Նա որ, ո՛ր որ ըլլայ, չէ կարող աղօթել, պէտք չէ ո՛ր է եկեղեցի մտնել »:

Պողոս ամէն այցելու ստիկան կը կարծէ:

Պիլոս տէր մի մարդ ա՛յն ատեն կը նուազատանայ, երբ այլոց նմանիլ կ'ուզէ:

Ամուսնութիւն, կ'ըսէ Լուտեր, բնական բան մը չէ, այլ աստուածային ողորմութիւն, երկու ազատ, անկախ կենաց են քաղցրութիւնն յիշակ և մաքուր, եթէ լաւ ըլլայ:

սոյն վիճակ դժոխային կ'ըլլայ, եթէ գէշըլլայ՝

Արարչագործու թեան զլուխ գործոցն է, կըսէ Հէրտէր, երկու անքակտելի, յօժար ձեռաց միացում. երկու սիրայօժար միացած սրտեր և կեանքեր: —

Ս.մուսնուրիւնը քաղաքակրթութեան սկիզբն ու վախճանն է:

Նա որ հիւանդին կ'այցելէ ժառանգութեան նպատակաւ, ագառաւէն տարրեր չէ, որ տկար գառնուկին սյց կուտայ, լսկ աչքերն փորելու համար:

Նախապատիւ կը համարիմ, կըսէ հին իմաստասէր մը, առիւծին ճիրաններուն զոհ ըլլալ, քան թէ եղէ մը կից մը ընդունել:

Նախանձ կ'եղծանէ գաշնագիր, կը լուծէ ընկերութիւններ, կը քակէ ամուսնութիւններ, կը մատնէ բարեկամներ:

Անասուածը կեղծ քաջութիւն ցոյց կուտայ նման տղայոց, որ մութին մէջ քալած ատեն վախերնուն կը սուլեն կամ կ'երգեն:

Որքը երեք տեսակ խաղող կուտայ, նախ, հաճոյից ծառայող, ապա արեցուցութեան, և ի վերջոյ ապաշխարութեան:

Ո՛չ որ կրնայ լաւագոյն բարիք մը ստանալ, քան բարի մի կին, ոչ ալ վատթարագոյն մի բան, քան չար կին:

Պէ՛տ լուր թեւեր առած կը սլանայ, բարի լուր յամբարջող կը քալէ:

Պիտութիւն մտաց գանձն է, ատոր բանալին է համեստութիւն:

Սրօն է երկիւղ Աստուծոյ, ապացոյցն է բարի գործ, արմատն է հաւատք:

Կեանաց ճշմարիտ վախճանն ու նպատակն է ծանաչել անվախճանելի կեանք:

Չարախօսութեանց թանգարանը բարեկամին ակտիւնն է, հօն միայն անոնք ապահով կը պահուին:

Կենդանաց համար անտարրեր եղբուն,

կրէ Ծրէտէրիք, իրեն նմաններուն համար
ալ անսիրտ մէկը պիտի ըլլայ:

—

ՆԵԼՈՅՈՒՆ կ'ըսէ, բարի և ազնիւ մարդուն
պարտքն ոչ թէ միայն սէր առ ընկեր է, այլ
նաև գութ առ անբան արարած:

—

ՍԱՆՏՈՒՆ գէտ՝ անգթութիւն, կ'ըսէ
Հումագոթ, նուստտ և անշահ ժողովրդեան
մը յատկանիշն է:

—

ՍԱՎԵՐԱՅԱԽ կ'ըսէ, ժողովրդի և մար-
դու մը սրտի վիճակի ստոյգ նշանն է: դիտել
թէ անանոց վրայ ի՛նչ աչօք կը նայի, և ա-
նոնց հետ ի՛նչպէս կը վարուի:

—

ՆՈՒՆԱՐԻՆԵՐ, հեղեր, գթածներ, ար-
դարներ, բարեպաշտներ, աստուածապաշտ-
ներ, ամէն ուր որ ըլլան մի և նոյն կրօնի կը
ծառայեն, և եթէ մահ վար առնէ գիմակ,
յայնժամ կը ճանչնան զիրար, թէև հոս
կրած զանազան ձեւեր զանոնք միմեանց օ-
տար ցոյց կուտային:

—

ՆԵՐՈՅԻ մէջ մնէր անգութիւն նշան է

անկրօն կրօնատիրութեան, լաւագոյն է բնաւ
չվերաբերել եկեղեցիի մը, քան օ՛ր և է եկե-
ղեցիի դէմ դառն գտնուել:

—

ՆԱՍՏԱՐԵՍԱՅԱԿ յաջողութիւն անհնար է
գտնել գերեզմանէն սաղին, եթէ, սակայն,
խոնարհաբար հետեւինք Յիսուսի օրինակին,
Նա խոտացած է բնաւ չթողուլ և չքաննել
զվեզ:

—

ՆԱԷ է թշնամի ունենալ եթէ ասով
կրնանք մեր թերութիւններ ճանաչել:

Մ Ա Ն Ի Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

—

ՄԱՐԳԻԿԱՆԵ կենաց միջին տեւողու-
թիւնը 400 տարի առաջ 30, այժմ՝, գոնէ ա-
ռողջապահիկ օրինաց հետեւող երկիրներու
մէջ, 40 է:

—

ՄՐԿՈՒ սիրտ ունեցող զինուոր մը գլխ-
նուեցաւ Ամերիկայի Քոլումբըս քաղաքին մէջ:

Ք. Ճառագայթին միջոցով զննեց բժիշկը և գտաւ որ միայն մին կը գործեր:

Պուրսան մ'է էն թանկագին դիւրքը, որ ձեռագիր վիճակի մէջ Խորհասնի մէջ պահուած է. կախարիչները զուտ ոսկի են և անգին գոհարներով ու մարգարիտներով զարդարուն, և, ամենանուրբ մագաղաթի վրայ գրուած, 40,000 ոսկի կարժէ:

Ամենաքանկագին շերտը Մուհամմէտինն է, ատոր համար գործածուած աքամանդներն ու գոհարներն երկու միլիոն ոսկի կ'արժեն:

Թաւալիոյ թագուհին աշխարհիսամենաթանկագին թաշկինակն ունի որ 4000 ոսկի կարժէ:

Պաղիա ալ նման Պէլճիգայի և Իտալիոյ սկսած է ժամերը Աէն մինչև 24 համբերուտտի ժամը մէկուկէսին պիտի ըսեն «տասն երեքուկէսին», ժամը 4 ըսելու տեղ պիտի ըսէ «ժամը 46ին և ըն. ժամը 24ին, 23ին» և ըն:

Սիպերիոյ երկաթուղինն միջոցով այժմ միայն 44 օրէն ճարտն կրնանք երթալ:

Զուլիցերիոյ մէջ 1000ին 40 ամուսնալուծուած կը կատարուի, Գաղղիա 1000ին 21, Գերմանիա 17:

Ֆիլասելեիոյ աշտարակին սանդուխը 598 աստիճան ունի, ուստի աշխարհիս էն երկայն սանդուխն է:

Յունաստանի մէջ օրէնք է որ ամուսնացող այրը 14է և կինը 12է վար չըլլայ:

ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐ

	Ժամը	2.65	մըն
Լուղակ	»	9.44	»
Հեաեւակ	»	42.77	»
Թիազար	»	44.20	»
Վազող	»	27.49	»
Չմշկող	»	30.37	»
Զի (քալող)	»	30.53	»
Շոգենաւ	»	32.43	»
Զի (վազող)	»	37.93	»
Նաւակ ինքնաշարժ	»	49.99	»
Սաւառնակ	»	63.00	»
Հեծանիւ	»	84.50	»
Հեծանիւ ինքնաշարժ	»		

Աղաւնի	Ժամը	85.60	մղոն
Շողեկառք	»	420.00	»
Ելեքտական կառք	»	428.76	»
Օթօմոսպիլ	»	131.76	»

Աճուսնի Ժամը 12 կէս օր եղած առեմ

Փարիզ	կըւայ	42.40
Ամսթէրամ	»	42.20
Պէրլին	»	42.53
Համ	»	42.55
Վիէննա	»	4.05
Սթոքհոլմ	»	4.42
Աթէնք	»	4.35
Պարիս	»	4.55
Ստէս	»	2.03
Մսկոու	»	2.30
Պոմպէյ	»	4.50
Նիւ Եորք	»	7.04
Փէրլին	»	7.45
Սանֆրանչիսքո	»	8.40
Եօքօհամաս	»	9.20
Մէլպուրն	»	9.40
Ղըլէն	»	11.40
Հոնոլուլու (կէս գիշերէ ետե)		4.30

1811	Աճուսնի Ժամը 12 կէս օր եղած առեմ	1911	1811	1911
45,000,000	Աւփայլում	45,000,000	1811	1911
47,000,000	Ուսում	47,000,000	1811	1911
114,000,000	Գեղարվեստ	114,000,000	1811	1911
20,000,000	Իրաւ	20,000,000	1811	1911
35,000,000	Գեղարվեստ	35,000,000	1811	1911
24,000,000	Աւստրալիա	24,000,000	1811	1911
64,000,000	Պարիս	64,000,000	1811	1911
53,000,000	Սթոքհոլմ	53,000,000	1811	1911
29,000,000	Պարիզ	29,000,000	1811	1911
39,000,000	Վիէննա	39,000,000	1811	1911
25,000,000	Սթոքհոլմ	25,000,000	1811	1911
30,000,000	Աղաւնի	30,000,000	1811	1911

Մ. ԲԻՆԵՐ կազմող գնտիկներուն քանակը աներեւակայելի է: Մարդկային արեան մէկ կանգուն խորանարդը 5,000,000ի չափ գնտիկներ կը պարունակէ:

Եթէ այս գնտիկները իրարու քով շարենք՝ 35 քիլոմէթր երկարութիւն մը կ'ունենայ . . . :

Միջին հաշուով 60 քաշ ծանրութիւն ունեցող մարդ մը 5-6 քաշ արիւն կ'ունենայ: Եթէ բոլոր արիւնագնտիկները իրարու քով շարենք 175,000 քիլոմէթր երկարութիւն, այսինքն երկրագունդս գրեթէ 5 անգամ շրջապատել կարենալու չափ երկար շարք մը կ'ըլլայ:

Միջոցներէ ոմանք կ'ըսը, ոմանք շրջութայածէ, և ոմանք ալ դաւազանածէ են շղթայածէք՝ միջբրթոս, իսկ դաւազանածէք պարթէրիա (գաւազան) բառէն տծանցեալ՝ պատիւ անուամբ կը կոչուին. ոմանք կամովին կը շարժին ոմանք ալ անշարժ են:

Մ. Բ. Վ. Վ. Վ. Վ. մը վարդառանգէն 30 օրուան մէջ իբր 900 քաշ վարդ կ'ելլէ. գոր-

ծաւոր մը օրը 10-15 քաշ կրնայ հաւաքել. 3-5 տարեկան վարդենի մը 100 տրամ վարդ կուտայ: Քաշ մը վարդը թորելով 2 քաշ վարդեջուր կ'առնուի:

100 քաշ վարդէն 7 մլ սոսքալ վարդեղ կ'ելլէ:
» » » 50 քաշ վարդեջուր կ'ելլէ:
Մէկ մլ սոսքալ վարդեղը 25 դոսէկան կ'արժէ:
» քաշ վարդեջուրը 2 » »
Գրքանլիքի 1 քաշ վարդեղը 7460 դոսէկ. »
Իսկ Անտիոքիինը՝ 6260 դոսէկան
Որքա՛ն արժէքաւոր է և յարգի:

Հին Աստիպարանը հաւաքուեցաւ և Յունարէնի թարգմանուեցաւ Ն. Ք. 285 թուականին և այս է որ կը կոչուի Եթովպանայից թարգմանութիւն:

Ամբողջ Ս. Գիրքը առաջին անգամ հաւաքուեցաւ և թարգմանուեցաւ լատիներէնի Ս. Ճէրոմի ձեռքով Յ. Տ. 384ին և կոչուեցաւ Վուլկատ, աշխարհարար Ս Գիրքը: Հին կտակարանը ամբողջ գրուած է Եբրայեցերէն, իսկ Նոր կտակարանը ամբողջ Յունարէն լեզուով, բացի Մատթէոսի աւետարանէն, որ Եբրայեցերէն գրուեցաւ: Հին կտակարանը Ս. Գ. դարուն սկիզբը կարտինալ Հիւկօ

գլուխներու բաժնեց և 166 Վին Աթիաս Հրեան
 Հիւզոյի գլուխները համարներու վերածեց՝
 Մէկ դար առաջ, 156 Վին, Գաղղիացի տպագ-
 րիչ մը նոր կտակարանը արդէն գլուխներու
 և համարներու բաժնած էր : Հին կտակա-
 րանի հնագոյն օրինակը որ գրուած է Ն. Ք.
 զԲ. 263 Վին, այժմ կը գտնուի Նասպուսի մէջ :
 Սամարիա :

Կթիւնիկէնի համալսարանի գրատան մէջ
 Ս. Գրքը մը կայ որ 5476 արմաւենեւոյ տերե-
 ներու վրայ գրուած է : Կան գեա հարիւրա-
 ւոր լեզուներ որ կը խօսուի առաւել քան 200
 միլիոն ժողովրդէ, որոնց լեզուին Ս. Գրոց մի
 համարն իսկ թարգմանուած չէ : Իեա մէկ
 դար առաջ միայն 38 լեզուներ ունէին ա-
 ռանձնաշնորհը գոնէ անոր մէկ մասը ունենա-
 լու ժԹ. դարուն մէջ այս թիւը հասաւ
 400ի, բայց ատնց նուազ քան 100ն ունին
 ամբողջը : Եթէ երկիրս 1 1/2 երկիրին ժողո-
 վուրդ ունի, և բոլոր տպուած կտորներն այ-
 սոր դեռ ողջ են, հինգ հոգւոյ մէկ կտոր բա-
 ժին պիտի իյնար : Նկատելի է թէ բոլոր Ս.
 Գրոց հատորներու 19/20ը Բողոքական տպագ-
 րութեամբ լոյս տեսած են : Ուստի Աստուծոյ
 խօսքը իր զաւակաց իւրաքանչիւրին ձեռքը

հաս մը գնելու մեծ և ըղձալի գործը հաղիւ
 դեռ սկսած է : Բայց կը հաւատանք որ այդ
 պատուական Օրը շատ հեռու չէ : Քսաներորդ
 դարու Արեւը մասը չպիտի մտնէ : մինչև այս
 մեր հին աշխարհը այդ շնորհաց ևս հասնի...
 Ի փառս ամենակալ Արարչին և ի պարծանս
 Քրիստոնէութեան ի սփիւռս աշխարհի :

Սովին հուսատով միշտ ջեբմ աղօթող
 Յովսէփ Հայկազնի

ՉՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Քիւղացի մը գեղադործին կը հարցնէ
 թէ, մազ բուսցնող գեղ մը ունի՞, Ամենա-
 պատուականը ունի՞մ, կ'ըսէ գեղադործը, որ
 Չկ ժամէն արդէն մազ կը բուսցնէ : Շատ
 լաւ, կ'ըսէ գիւղացին գեղադործին, որ կնդակ
 էր գլուխը, նախ գուք փորձեցէք այս գեղը
 և Տ օրէն կուգամ, երբ արդիւնքը տեսնեմ
 այդ գեղէն կը գնեմ :

Ոգեհարցներու ժողովի մը մէջ այլիկին մը իր հանդուցեալ ամուսինին հոգին բերել կուտայ:

Դո՞ւն ես իրաւ Յակօբ.

Ա,յո, ես եմ.

Երջանի՞կ ես.

Ա,յո, շատ .

Աւելի՞ երջանիկ ես հիմա, քան երբ ի մասին կ'ապրէիք.

— Ծա՛տ, շա՛տ աւելի երջանիկ եմ.

Ի՛հ, ըսէ նայիմ՝ ո՞ւր ես.

— Դժոխքին մէջ:

Հարց. Ինչո՞ւ համար Աստուած ամենէն վերջը ստեղծեց մարդը:

Պատ. Որպէս զի իր գարծին խառնուող չգանուի, և ժամ՝ առաջ գործը լինայ:

Քձիւկ մը առաւօտուն այցելութեան գնաց հիւանդ կնոջ մը, որոյ աղջիկն ալ հիւանդ պառկած էր նոյն սենեակին մէջ:

Ինչպէս անցուցիք գիշերը արիկին, հարցուց բժիշկը:

Բոլոր գիշերը աչքս չգոցեցի, ըսաւ կինը դառնութեամբ:

Իսկ դո՞ւք, աղջիկս, դո՞ւք ինչպէս էիք գիշերը, հարցուց բժիշկը աղջկան:

Բնաւ հանդիստ չկրցի քնանալ, քանզի մայրիկը շարունակ կը խռկար, պատասխանեց աղջիկը:

Ամէն չարիք, ըսաւ այր մարդ մը կիներէն ծագում կ'առնէն. այս է փիլիսոփաներուն կարծիքը:

Ծատ շիտակ է պատասխանեց կին մը, մինչև իսկ այր մարդիկ կիներէն ծագում են առած, այնպէս չէ՞:

Զուիցերիոյ Ռիկի լերան գագաթը կ'ելլէ երկայնահասակ զբօսարջիկ մը էշով, և ոտքերը, վար կտխած, գետինը քսելով կը յառաջանայ: Այծարած աղայ մը զայն սեւեւելով խնդալ կը սկսի: Խե՛նդ աղայ, ի՞նչ կը խնդաս, էշ տեսած չե՞ս, կ'ըսէ զբօսարջիկը: Ծա՛տ, խի՛տ շատ, կը պատասխանէ աղան խնդալէ պայծելով, միայն թէ առաջին անգամ էր որ երկու էշ իրարու վրայ հեծած կը տեսնեմ:

Աճխարհիս մէջ գեղեցկագոյն բանը ի՞նչ է. —

Շուէտական լրագիր մը այս հարցումն ուղղած է իր ընթերցողներուն, խոստանալով որ կարելի եղածին շտի քիչ բառով այդ հարցման յաջողակտ պատասխանողին մըր ցանակ պիտի որոշուի քննիչ յանձնաժողովի մը կողմէ: 1025 պատասխանողներէն առաջին մըցանակը շահեցաւ երիտասարդ մը, որ գրած էր «Մօր աչքերը», Բ. մըցանակը շահեցաւ այն՝ որ գրած էր «Երազն այն սիրուհիին որ հեռուն կը գտնուի»: Գ. մըցանակ տրուեցաւ անոր՝ որ գրած էր «Այն մարդը՝ որ մերկ սրունքներով՝ խոխողուն գետէ մը կ'անցնի, զըբանչը գրկած»:

Ի՞նչ ճշմարիտ խօսք կրնայ ըսել ա՛յն մարդը, որ չէ թէ միայն սիրտը, այլ գլուխն ալ կեղծիքով լեցուած է, ըսաւ թագաւոր մը շատախօս ծեր գետպանի մը, որ օր մը՝ զարդարուած, և մազերը ներկած, թագաւորին ներկայացաւ ու կը շատախօսէր:

Տղան, հայրիկ, Էպիբրանթօն Ի՛նչ է:
Հայրը, Աշխարհի ընդհանրական լեզուն:
Տղան, Ո՞վ կը խօսի այդ լեզուն.
Հայրը, Ոչ ոք:

Խորամանկ երիտասարդ մը մտալաճաւին խանութին առջին կը կանգնի. դուրսը կախուած են տեսակ տեսակ տպրանքներ. նաև խողի տպուխտի Ապակիէ դուռնէն կը տեսնէ որ մարդ չկայ ներսը. խոշոր ապուխտ մը կ'առնէ տեղէն, խանութին դուռը կը բանայ և ներս կը մտնէ. դրան վրայի զանգակին ձայնէն կինը դուրս կուգայ սենեակէն. մեր պարոնը կ'ըսէ, խնդրեմ՝ այս ապուխտը կը շուէր: Կինը կը կշռէ: Ի՛նչ պիտի վճարեմ կը հարցնէ երիտասարդը: Մ'չինչ, կ'ըսէ կինը. ինչ կ'ըլլայ եղեր որ ձեր ապուխտը կշռեր եմ: Շատ շնորհակալ եմ՝ կ'ըսէ երիտասարտ աւազակը և ապուխտը առած տուն կ'երթայ ցնծալով ի սրտէ իր կատարած մեծ քաջութեան համար:

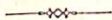
Շատ մը առակներ գիտե՞մ որ ամէն մարդու կը յարմարի:

Է, ըսէ նայեմ ինձի յարմարող առած մը: Եբբ Աստուած մարդու մը պաշտօն յանձնէ, անոր խելք ալ կուտայ:

Ի՛սկց ես բնաւ պաշտօն չունիմ.

Անկէ անդին ալ դուռն խորհէ:

Պ Ա Տ Մ ՈՒ Թ Ի Ի Ն

Խ Ղ Ճ Ի Ն Զ Օ Ր ՈՒ Թ Ի Ի Ն Ը

1. Ա Ղ Ք Ա Տ Մ Ի Ը Ն Տ Ա Ն Ի Բ

Լօսնոցի հին ձեղնայարկին մէջ ի միասին կապուելին հիւանդոտ այրին Ուէպ և իր երկու աղջիկներն, Մարի և Մարկոթ։ Առեղնագործութեամբ այն երկու քոյրերն այնքան միայն կը շահէին, որ հազիւ թէ իրենց և իրենց մօրը օրապահիկը կը ճարէին։ Մարկոթ օրն ի բուռն ճերմակեղէնի վաճառատան մը մէջ կաշխատէր, և Մարի իրեն ձեռագործի նիւթերն այն վաճառատունէն կատանար և տանը մէջ աշխատելով կրնար իր հիւանդ մօրն հոգ ու խնամ տանիլ։

Երկու քոյրերը բնութեամբ ըլլորովի տարբեր էին. Մարի հեզ, հանդարտարարող գոհունակ և համեստ, իսկ Մարկոթ անձնա-

սէր, հաճոյատեր և պճնատեր էր, նաև միշտ կը կուռէր իր քրոջ հետ, իր մօրը հետ ալ դէշ կը վարուէր։ Մարկոթ զուարճութեանց ալ հետամուտ ըլլալով, պարասըսհին մէջ Ֆրանսէզ թըրնըր անուհով երիտասարդի մը հետ ծանօթացաւ։ Սա արհեստով առագաստագործ էր և աղքատ ընտանիքի մը կը վերարեւէր։ Մարկոթ այս երիտասարդը իր սուռը կը ըբերէր և ոչ մայրը և ոչ քոյրը կրնային արգելիլ։ Իր յաճախակի այցելութիւններէն ետև երիտասարդը համեստ, հանդարտարարող Մարիին աւելի հաւնեցաւ քան աղմկայոյզ Մարկոթին։ Այս թէև իրեն անհաւատալի կը թուէր, սակայն շուտ պիտի տեսնէր թէ թըրնըրի սիրաբ իրմէ պաղած էր։

Խումը մը գաղթականներ դեկտեմբերի մէջ «Լօնտոն» նաւով Աւստրալիա պիտի տարուէին և թըրնըր անոնց միացաւ։ Նա խնդրեց որ Մարի իր հետ երթայ. սա վարանեցաւ համամիտ գտնուիլ իրեն, բայց մայրը համոզեց զնա, և Մարկոթ բուռն նախանձով և զայրոյթով ստիպեց իր քոյրը որ զաղթէ. պիտի տեսնենք նպատակը։

«Գաղթականներուն մէջ շատերը իրենց բախտը շինեցին, մտնաւանդ կիներն հոն աւելի յոյս ունին յաջողութեան քան հայրենեաց մէջ»։ Այսպէս կըլտէին մայր և աղջիկ։ Ի վերջոյ Մարի որոշեց Թըրնըրի հետ Աւստրալիա երթալ։ Երկու քոյրերն հոգ տարին որ մայրերնին հիւանդանոց փոխադրուի, քանզի Մարկօթ չէր ուզէր զնա դարմանել։ Մարի և Թըրնըր Թողուցին Լօնտոն և կրինիչ հասան։ Մարկօթ անոնց հետ գնաց մինչև հոն։ Թըրնըր անկէց գրեց իր ազգականներուն թէ Աւստրալիա կանցնի հոն իր յաջողութիւն փնտռելու համար. յորդորեց որ անհոգ ըլլան, զի նաւը այնքան լուս է որ փոթորկայից ձմրան եղանակին իսկ անվտանգ կ'անցնի։ Այլ կիսնոսին վրայէն, նաւուն մեկնած ատենը յայանելով՝ աւարտեց Թըրնըր իր նամակը։

2. ԳԱՂԹԱԿԱՆԱՅ ՆԱԻՈՒՆ ՎՐԱՅ
ԲԱՐՈՋ ՄԸ

Նաւն քանի մը օր պարտաւորեցաւ յետաձգել իր մեկնումը. երկու քոյրերը պէտք եղածներն հոգացին. Թըրնըր ուրիշ գաղթա-

կաններու հետ պանդոկ գնաց, ուր քարոզիչ մը հրաւիրեալ էր անոնց իրենց բոլոր կենաց համար վերջին յորդորներ ու խրատներ տալ, քանզի Անգղիոյ եկեղեցականք կը ջանան հոգեւոր զգացումներ գնել գաղթող ստորնակարգ ճամբորդներու սրտին մէջ, և ամէն առիթ կը գործածեն կրօնի հրահանգ և սկզբբունքներ գնել անոնց մտաց մէջ։ Ուստի հանրային տեղեր կ'այցելեն կամ իրենց աշխարհական օգնականները կը խրկեն տետրեր բաժնելու, եկեղեցի հրաւիրելու և անբարոյականութեան և անպարկեշտութեան ձեռքէն զանօնք ազատելու։

«Լօնտոն» նաւով գաղթողներն Պատ. Միլլէր իւր շուրջ հաւաքել կուզէր, անոնց կենաց հացն տալու, թէ նաւուն և թէ նոր աշխարհին մէջ անով անտնելու համար։ Պատուելին նկարագրեց անոնց սպառնացող վտանգներն որ անոնք ծովային ճամբորդութեան մէջ կրնային ունենալ. մատնանիշ բրաւ փորձութիւններն որ նաւուն հանդիպած տեղերն իրենց դէմ պիտի ելլէին. ի վերջոյ բոլոր դժուարութիւնները, որոնց պիտի հանդիպէին երբ իրենց նոր հայրենիքը հասնէին, Յոյց տալով լրաւ թէ հազիւ մէկը իր ներկայ

վիճակն պիտի ունենայ հոն որսէ ձանձրացած է հոս, ուստի խրատեց որ եթէ կան անանկներ որ այս կտրեւոր խնդիրը լաւ չեն ուսումնասիրած, վերջին վայրկեանին հայրենիքնին չձգեն, թէև Աստուած ամէն տեղ, նաև ծովուն վրայ է, սակայն երբ հասնի փոթորիկ և նա զայն չհամարտեցնէ, կրնայ իր ունկնդիրներուն ալ պատահել ահաբեկի նաւարեկութիւն մը, ինչպէս բազմաց պատահած է: Պատուելին մի առ մի թուեց քանի մը նաւաբեկեալ նաւեր, նկարագրեց ծովաճոյններուն սարսափելի կացութիւնը, ինչպէս մի քանի աղօտեալներ յետոյ պատմած և տեղեկագրած են: Ունկնդիրներէն ոմանց վրայ պաշարտինք մը եկաւ, երբ լսեցին քարոզիչին այս խօսքերը, և սկսան միայրերնին փոխել: Քարոզիչը իր ուղեբնէն աւարտեց ըսելով. « Ձերէն ոմանք հոս կը ձգեն մայր կամ հայր, քոյր կամ սիրելիներ, կին և զաւակներ, որք մինչ նաւը ծովուն վրայ կը տարու բերուի, մտահոգութեամբ պիտի տառապին. ինչ պիտի ըլլայ անոնց զգացումը, երբ լուր ստանան որ Աստուծոն նաւը հոս կամ հոն ընկղմեր կամ ժայռերու զարնուելով խորտակուեր է, կամ հրէկիզուեր է Ովկիանոսին մէջ. ինչ անհուս

վիշտ: Իսկ դուք, եթէ ապահովագետ հասնիք ձեր որոշման տեղին, կը յորդորեմ որ չհպարտանաք, ձեր Տէր Աստուածը մի՛ մոռնաք: Այս յորդորակը ոմանց վրայ տպաւորութիւն ըրաւ, իսկ սլլոց վրայ ընաւ չաղբեց, շարտեան ալ Պատ. Միլլերի խօսքերն խնդալով մերժեցին:

Նաւը ճամբայ ելլելէն օր մը առաջ թըրըրի հայրը որդիին հրատեշտ տալու եկաւ, սակայն զանի նաւուն վրայ չգտաւ. հարցոց և ոմանք ըսին թէ իր որդին օր մ'առաջ շատ անհանգիստ ըլլալով և տեսակ մը մտային կանգարում ունենալով, իր գոյրերն առած հեռացած էր և անկէ ի վեր սլլ ևս չէր տեսնուած:

Իսեղճ հայրը ստիպուեցաւ տուն դառնալ և Աստուծոյ յանձնել որդին, սպասելով տեղեկութեան. կը վախճար որ, եթէ մարդոց ըսածը իրաւ էր, իր որդին խելագարութեան պահուն ծովը նետուած ըլլայ:

Յաջորդ օր «Աստուծոն» վերցուց իր խորիսիք և հարիւրաւոր գաղթականներով ճամբայ ելաւ:

3. ԿՆՈՋ ԴԻՍԿ ՄԸ

«Լօնտոն» շաբեհաւին մեկնելէն քիչ մը յետոյ երեկոյին Թայմը գետին մէջ իւր 20 ամեայ աղջկան մը գիտկն տեսնուեցաւ. գիտ կը ցամաք քաշեցին և դրին քորէ սանդուխտի մը վրայ և վազեցին մօտակայ ոստիկանական կայանին ծանուցանել: Երկու ոստիկաններ հեռուէն կը գիտէին նաւաստիներն, երբ անոնք գիտկն գետէն կը հանէին և վազելով հոն եկան գիտկը քննելու: Անոնց կարծիքով հազիւ 6 ժամէ ի վեր գիտկը ջուրին մէջ եղած կրնար ըլլալ, քանզի մօրթը գետ սպիտակ էր, թարմ և անջրտա. աղջկան ճոխ մազերն քակուած կը ծածկէին վիզն ու կուրծքը, որ բացուած էր. բայց գուցէ նաւաստիներն էին բրած, տեսնելու համար թէ արդեօք դժբաղդը ո՛ր և է վէրք ունի՞ր Իրենց լապտերներուն լուսով ոստիկանք ո՛ր և է վերք չէ գտան Այս հսկայ քաղաքին մէջ նման գէպքեր շատ պատահած էին, ուստի չէին կրնար սոսոյզ գիտնալ թէ այս զոհը արդեօք բունի ջուրն էր ձգուած թէ ինքզինքն ծովն էր նետած:

Ոստիկանք բոլորովին անտարբեր էին այս մասին: Տասն վայրկեանէն ոստիկաններն ալ մեկնեցան որ դիտչնուածեան պատրաստութիւն ընեն և գիտկն պաշարին վրայ մնաց: Անգլիոյ մէջ զիտչնութիւնը կը կատարուի պաշտօնէի մը ձեռամբ, որոյ կընկերանան 12 երդուեալք: Հետեւեալ օրն այս խումբը գիտկին քովն ժողովեցան. նախ նաւազները քննուեցան, որ գիտկն ջուրէն հանած էին, յետոյ ոստիկանապետն պատմեց իր հաւաքած ծանօթութիւններն մեռելին նկատմամբ: Սա այրի տիկին Ուէպի աղջկին էր, որոյ վրայ պատմութեանս սկիզբը խօսեցանք. սակայն յայտնի չէր թէ Մարիօն էր թէ Մարկօթը: Աղջիկը մօտէն ճանչցողներուն վկայութեան նայելով, աղջկան հասակը և գիմագիծը Մարին ըլլալ կը հաստատէին, սակայն ուրիշներ կը պնդէին թէ երկու քոյրերն միմեանց ա՛յնքան նման էին, որ գիտչին վրայ չէին կրնար ստուգել անոնց ո՛րն ըլլալը. երկու աղջկանց մայրը հիւանդանոցին մէջ հոգեւարք էր, ուստի չէր հնար զնա գիտկին մօտ բերել. սակէ զատ հոգեւարք կնոջ իւր աղջկան մահուան լուրն հաղորդելն անգութ գործ էր. երդուեալք ալ այս

կարծիքը ունէին, սակայն ստոյգ գիտցած ըլլալով որ Մարի «Լօնտոն» շաղենաւով Աւստրալիա գացած էր, ու սաի երդուեալք վրձուեցին որ Մարկօթ է խեղդուած աղջիկը: Երկու տարի անց թէ գիպուածով, կամ ազատ կամօք և կամ բռնի կատարուած էր այս մահը: Այսպէս քննութիւնը աւարտելով, աղջկան մարմինը թողման յանձնուեցաւ:

4. ԼՕՆՏՈՆ ՆԱԻՌԻՆ ԸՆԿՂՄԻԼԸ

Յունուարի մէջ ահաբեկի լուրն Անգլիա հասաւ թէ Պիսպոյեան ծոցին մէջ «Լօնտոն» շաղենաւն 270 մարդոցմով ընկղմեր է. միայն 19 մարդ են ազատեր, 16ը նաւաղ և 3ը ճամբորդ, որք 20 ժամ մակոյրկին մէջ ալիքներէն հօս հոն տարուբերուելէ յետոյ, իսալական «Մարիանօրը» առադատանաւն ազատուած և Զալմարթ ցամաքն հանուեր են Առաջին հեռագիրն եկաւ Բլիմութէն. մեքենավար ճօն խրկած էր սա բառերով. «Յունուար 6ին մեկնեցանք Բլիմութէ, 7ին փոթորիկ և անձրև, 8ին նոյնպէս, 9ին կորուսինք

նաւուն կոյմերն բուռն փոթորիկի մէջ, նաև ետեւի մակոյրկը, 10ին առաւօտեան ժամը 3ին նաւը ետ դարձաւ և Բլիմութ պիտի վերագաւնար, նոյն պահուն ահագին ալիք մը նաւին ղէկն խորտակեց և ուրիշ նաւակ մը ծովը քշեց: Այս օրին ահագին ալիքներու մէջ կը տատանէինք, որոնք մեքենային սենեակին դռներն խորտակելով ներս խուժեցին և կրակը մտրեցին: Այն փոթորիկն սաստկացաւ. աջ և ձախ ալիքներ կը ձեռնէին նաւը: Բոլոր առաւօտ, ամէն աշխատելու կարող եղողներն մեքենաներուն գանուած մասին մէջ գոյացած ծակը գոցելով զբաղեցան, սակայն անհնար էր. այն նաւն սկսաւ ընկղմիլ: 2ին 19 հոգի թողուցինք նաւը և 3 վայրկեան յետոյ տեսնը անոր ընկղմիլը 270 մարդով: Նաւին ջրհաններն մինչև վերջին վայրկեան կը գործէին:»

Այս ահաբեկի լուրին աղդեցութիւնը խիստ սոսկալի եղաւ, թէ Անգլոյ, թէ Եւրոպայի և թէ Աւստրալիոյ մէջ, շատերն սուգի մտանուեցան. խիստ քննութիւն մը բացուեցաւ քննելու թէ նաւուն տերերն ու է յանցանք ունին այս ահաբեկի արկածին համար: Բննութիւնը հաստատեց որ նաւը ձմրան փոթորկալից ատեն առանց առադատ-

տի մեկնած էր, հակառակ ընդունուած սովորութեան: Այլք հաստատեցին թէ Մարթէն նուապեալ, որ կը վարէր նաւը, բնաւ այսպիսի առաքատս չէր գործածէր: Վէճն կը շարունակուէր, մենք սակայն թողունք զայն և անցնինք մեր պատմութեան, և ներկայացնենք դէպք մը որ տեղի ունեցաւ շագենաւին ընկղմելուն:

5. ԹՈՒՆԱՒՈՐԻՄ

Նաւուն ընկղմիլն լսուելէն 15 օր առաջ ժագ Պեւիտի ներկայացաւ աղջիկ մը ու սենեակ մը վարձեց. սա իր ապրուստը կար կարելով կը ճարէր և առանձնացած, հանգարակեանք կանցնէր: Սակայն շագենաւին ընկղմելուն լսուն ստանալուն պէս խելագարութեան մտեցող անհանգստութիւն մը, վրդովում մը տեսնուեցաւ իր վրայ. կուլար, մտղերն կը փետտէր և կը գոչէր. «Ես եմ իր սպաննիչը, ես կրնայի ազատել զնա. այլ ևս չեմ կարող ապրիլ»:

Առանց անոր յուսահատական ազաղակներուն և անձը դատապարտելուն պատճառն

դիտնալու, ժագ Պեւիտ կը ջանար հանգարակեցնել զնա. և յաջողեցաւ ալ. աղջիկը յանկարծ հանգարտեցաւ, սակայն իր խելագարական խռովութեան սկսելուն երկար օրն նա այլ ևս չերեւցաւ և իր սենեակ գոցուած էր: Վարձկալը ասկէ կասկածանաց մատնուելով վեր ելաւ և կանչեց աղջիկը. բայց ձայն տուող չկար, ուստի ոտսիկանութեան լուր տուաւ. ոտսիկանը աղջկան դուռն բռնի բանալ տուաւ. երբ ներս մտան աղջիկը մեռած գետնիւր ինկած գտան. սեղանին վրայ սրուակ մը կար, որոյ վրայ դրած էր «Թոյն» Սրուակին մէջ այս թոյնէն քիչ մը կար. սեղանին վրայ ալ կապար դրչով գրուած թուղթ մը կար. «Ես անձնատապան եղայ. քանդիք ըջոյ մահուան ես եմ պատճառ. զի ես համոզեցի զնա «Լոնտոն» շագենաւով Աւստրալիա երթալ. և խիղճս զիս անհանգիստ կընէ. Մարկոթ Ուէպ»:

Բժիշկն գալով ստուգեց թէ թունաորումը քանի մը ժամէ ի վեր կատարուած է, և մեծ քանակութեամբ առնուած բլլալով թոյնէն, այնքան շուտ մեռած է:

Երգուեալք նաև ժողուեցան ու ամէն բան քննելէ ետև վճուեցին թէ Մարկոթ

Ուէպ մտաց խանդարման առթիւ ինքզինք թուեաւորելով մեռած է:

Թղթին ստորագրութեան տեսնուեցաւ որ գետէն հանուած գիակը Մարկոթ Ուէպ չկրնար ըլլալ և Մարկոթի ձգած թղթէն հասկցուեցաւ թէ Մարի Ուէպ Աւստրալիա գացած ըլլալով, գետէն հանուած գիակն ալ ուրիշի մը ըլլալու էր: Արդ պէտք էր քննել թէ ո՞վ էր այս, և ի՞նչպէս այդ աղետը տեղի ունեցեր էր:

6. ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Նաւարեկութեանն աղատուածներն մտջբաբաղաքին մէջ իբր գիւղցաղուններ կը պատուէին և անոնց դրամական նուէրներ կ'ընէին. ուստի ընդհանուր զայրոյթ պատճառեց երբ լսուեցաւ թէ անոնցմէ մին գողութեան զոճ է գացեր պանդոկին մէջ: Երբ նա դատարան ներկայացաւ իբր ամբաստանող, դատարանը լեցուած էր հետաքրքիրներով, որք ծովէն աղատուած, և այժմ գողութեան զոճ գացող մարդը տեսնել կ'ուզէին: Եգուարդ էր անո՞ր անունը և դատարանին մէջ շատ անհանգիստ

ղգայր յայտնի էր. ամէն աչք անոր վրայ էր սեւեռեալ. այս էր որ զինքը կը նեղեր: Ինքը իր աչքերը ամբաստանեալին վրայ էր ուղած, իբր թէ նա անանկ մէկը ըլլար, որ իրեն արդէն ծանօթ էր: Մի քանի վկայներ եկած էին. դատաւորը նախ կողպտուողին ուղեց իր խօսքը քաղցր ձայնով:

Դո՞ւք էք անոնցմէ մին որ լ'օնտոն» շարեւտէն ազատեցան:

Այո՛, Տէր դատաւոր:

Պատմեցէ՛ք թէ ո՛ւր և ինչպէս կողպտուեցաք:

Հոս քայլս յետոյ նաւաստեաց պանդոկը գացի. Յուն. 23 ին էր. ամբաստանեալը նախ հոն չ'տեսայ: Երբ մեզի նման մահուան ճիրաններէն մէկը ազատի, հարկաւ քիչ մը ուրտխութիւն կ'ընէ. իբր նորէն պանդոկ եկոյ շուտով անկողին մտայ և վերարկուս վրաս առի. կարծեմ ծաւնկերուս վրայ առած էի. հետեւեալ օրը վերարկուս չ'գտայ. երբ դու նապանին ըսի, տեսոյ հոն այս ամբաստանեալը որ իմ վերարկուս հագած էր: Դունապանը վկայեց թէ ամբաստանեալը բարկութեամբ յայտնեց թէ վերարկուս իրն է, ուստի ինքն ալ վար դրաւ զանկիայ, և երբ Եգուար

պնդեց թէ վերարկուն իրն է, ստիկանին յանձնեց ամբաստանեալը:

Ոստիկանը հաստառեց այս վկայութիւնը, սակայն իրեն այնպէս թուեցաւ թէ ամբաստանեալը կատարելագէտ խելքին տէրը չէ. ինքնիրեն կը խօսէր:

Գատաւորը իրստ ձայնով խօսքը ամբաստանեալին ուղեց. նա դեղնած և շփոթած կերպարանք մ'ունէր, և 20 տարեկան կ'երևէր:

Ինչ ըսելիք ունիք, Ֆրանսէզ թըրնըր, հարցուց դատաւորը: Մեր պատմութեան ըսկիդը մեր դէմ ելած անձը ահա հոս նորէն մեզի կը պատահի — :

Թըրնըր փատառան մը իրեն փոխանորդ կարգած ըլլալով, նա սկսաւ այսպէս խօսիլ. «Պաշտպանեալս կ'ըսէ թէ պանդոկին մէջ շատերն իրեն ըսեր են թէ ինք իրաւունք ունի վերարկուն առնելու, քանզի յառաջագոյն իրենն էր. Ֆրանսէզ թըրնըր ընկղմեալ շոգեՆաւով Աւստրալիա պիտի երթար. նաւը մըտեր է. սակայն վերջին վայրկէնին որոշեր է դուրս ելլել և չերթալ:» Այս խօսքերն որահին մէջ եղողներուն վրայ մեծ յուզում բերին, և ամբաստանեալին ի նպատակ ընդհանուր շարժում մը երեւցաւ: Փատառանը շա-

րունակելով ըսաւ. «Ամբաստանեալին յանկարծ միտքը փոխելուն մէջ այնքան Աստուածային ձեռք պէտք է տեսնենք ինչպէս միւս սղատեալներուն»:

Գատաւորը այս դիտողութենէն աննպատակ ազդեցութիւն մ'առաւ, քանզի ունկնդրաց և երդուեալներուն համակրութիւնը ամբաստանեալին անցաւ. ուստի հարցուց կողոպտեալին. դուք տես՞ք Ֆրանսէզ թըրնըրը, յետո՞ն շոգեՆաւին վրայ անոր մեկնելէն առաջ: Եղաւորդ պատասխանեց. «Ինծի միշտ կը թուի թէ ամբաստանեալը ուրիշ տեղ տեսած եմ, սակայն չեմ յիշեր թէ ո՞ւր. ես նաևուն նաւաղներէն մին եմ և անհնար է հարիւրաւոր անձանց դէմքերն միտքս բերել»:

Վերարկուն դ՞ուք շինել սուրբ թէ ծախու առիք, հարցուց դատաւորը:

Նաևուն վրայ 42 շիլինի գնեցի սակայն ծախողն ալ խեղդուած է:

Գատաւորը նորէն թըրնըրի դարձաւ և հարցումներ ըրաւ. նա, սակայն, շփոթեցաւ, մերթ կարմրեցաւ, մերթ գունաթափ եղաւ, և նաևէն հեռանալուն պատճառը ցոյց տալէ միշտ խոյս կուտար:

Գատաւորը յարմար սեպեց դատաւա-

յուժիւնը յետածողել, որպէս զի վկայութիւն
ձեռք բերէ թէ արդեօք թըրնըր վերոյիշեալ
ընկղմեալ նա ուն մէջ տեսնուած էր:

Ունկնդիրներէն մին յառաջ եկաւ և
լսաւ թէ ինք կրնայ վկայել. անունը ձօն էր՝
չուտով երգումընել տունն «Ես ալ», լսաւ,
«ազատեալներէն մին եմ»: Ամէն աչք անոր
ուղուեցան: «Ասկէ առաջ անգամ մը «Մար-
քոսը» շագենաւին վրայ այդ տեսակ վտանգ
մ'անցուցեր եմ. հարաւային օվկիանոսին մէջ
ստուէ լեռան մը զարնուելով խորտակուե-
ցանք: Ես մի քանիներու հետ նաւակով մը
ազատեցայ, յետոյ Ամերիկայի և Ափրիկէի
վայրի տեղերն որտրդութեան և երկրախու-
ղութեան հետեւեցայ, մտնաւանդ ֆորթ Նա-
թայի վայրի ցեղերուն մէջ: Ամերիկեան պա-
տերազմին ատեն ես միակ Անդլիսացին էի, որ
լքեալ ազարակի մը մէջ բամբակ կը մշակէի
սեւամորթ դործաւորներու օգնութեամբ:
Ուստի սուին ինձ վկայագիր թէ լքեալ ազա-
րակներն ծաղկեցուցեր եմ»: Աստիք թէ և խընդ-
րոյ հետ վերաբերութիւն չունէին, սակայն
դատաւորք և երգուեալք ինչպէս նաև ուն-
կնդիրք մեծ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին,
ձօն շարունակեց. «Լօտոսին» վրայ ես ալ

ճամբորդ էի և ամբաստանեալն. հոն տեսայ,
իր յուզեալ և խռովեալ դէմքին պատճառաւ
նա ուշադրութիւնս գրաւեց. տեսայ շատ
անգամ որ աղջկան մը հետ կը խօսակցէր, որ
շարունակ կուլար. և որովհետեւ ո'չ նա և ո'չ
ամբաստանեալն ոչլ ևս տեսայ կ'երևի թէ
շոգենաւէն ելան դեռ նաւը ճամբայ չէլած:

Այս վկայութիւնէն ետեւ ինդիքը կրնար
վերջանալ. նախագահը ամէն լսածներն ամ-
փոփեց. յիշեցուց թէ որքան նուստ բան է
ծովէն սպասուողի մը ստացուածքը իւրացնել:
Երգուեալք գողութեան յանցանքով թըրնըրը
Սամուան աշխատութեան դատապարտեցին:

7. ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ

Նախորդ գլխուն մէջի պատմուած դա-
տալարութիւնը ռաթիկանութեան նոր խու-
ղարկութեանց պատճառաւ տուաւ. յիշեցին
որ ոչրի Ուէպի աղջկներէն մին երիտասարդի
մը հետ Աւստրալիա պիտի գաղթեր. ոչն
կնոջ և անոր աղջկանց բնակարանը փնտա-
լով շուս յայտնուեցաւ որ ձրանսեղ թըրնըրը
Մարի Ուէպի հետ նաւը մտաւ և թէ երկուքն
ալ ամարին մէջ արձանագրուեցան. դրո-

նուեցաւ նաև որ քիչ յետոյ երկուքն ալ նաւէն դուրս ելան:

Արդ Մարիի հետքը չգտնուելով Թըրնըրի գէժ խիստ քննութիւն մը բացուեցաւ, զի գէտէն հանուած աղջկան դիակը Մարիինը լինելուն տարակոյս չէր մնացած: Թըրնըր հարցաքննուեցաւ իւր յարարերու թեանց մասին այս երկու աղջկանց հետ. առաջին մտաշին խանգարման նշաններն այս հարցաքննութեան տակն աւելի զօրացան. մերթ զմերթ, մերթ Մարին և մերթ Մարկոթի կ'ամբաստանէր. մերթ կատաղի կերպով կը գօռար բանտին մէջ. մերթ լալով ողբալով գետինը կը նետէր ինքզինքը: Յաջորդ հարցաքննութիւններուն նա առաջինին հակառակ պատասխաններ կուտար. խելագարութեան նըշաններ վրան կերեւէին, մանաւանդ իր մեծնախօսութիւններուն ականջ դնելով հետևեալ ամբաստանագիրն հնար եղաւ յօրինել:

«Յրանսէլ Թըրնըր իրաւ է որ Մարիի հետ գաղթել կ'ուզէր, և Մարկոթ, երկուքին հետ մինչև կրիսիչ գացած էր: Մարկոթ նաևուն վրայ յանդիմանեց զԹըրնըր, թէ նա նախ իրեն տուած էր իր սէրը և ապա զինքը լքած և իր քրոջ էր յարած, և դառն ար-

ցունք կը թափէր: Թըրնըրի սիրտը կակղացաւ. և սատանայական որոշման մը եկաւ. այսինքն Մարկոթի հետ նաւէն մեկնել և Մարին իր բաղդին թողուլ: Իր որոշումը յայտնեց Մարկոթի և սա հաճոյքով ընդունեց զայն: Մարկոթ իր քրոջ ապագայ վիճակին համար ապահով կ'իգար, խօրհրկով թէ նա Աւստրալիայի մէջ իր բաղդ պիտի շինէր: Նաւին մէջ երկու օր կենալէ յետոյ Թըրնըր գաղտնի կերպով թողուց նաւը և Մարկոթի հետ հեռացաւ կրիսիչէ. երկուքը նորէն «Լօնտոն» գացին և ի միասին կը կենակցէին: Մարիի վրայ խօսիլ բնաւ չէր ուզէր, սակայն հարցաքննութիւնը այս կէտս ալ պարզեց. Թըրնըր խօստովանեցաւ թէ Մարի, երբ ոչ զինք և ո՛չ քոյրը գտաւ, նաւը ձգեց և Լօնտոն գնաց. հան Թըրնըր գտաւ զանի և իրիկուն մը անոր հետ թայմի գետին եղբբը պտոյտի ելաւ. երկուքն ալ կամուրջէն կ'անցնէին, և Մարի ինքզինք գետը նետէր է. անկէ ի վեր Թըրնըր ահ ու սարսափ կ'ազգէր Մարկոթի. լքած էր զինքը, և այլ ևս թշնն չէր տէր անոր վրայ:»

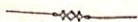
Գատաւորներ յայտնի տեսան որ խղճի խայթն էր պատճառ մտաց խանգարման և թէ Մարին գետն նետողն ալ ինք էր. որ-

պէս զի նա իր Մարկոսի Տետ ունեցած յարարերու թեանց արգելք չըլլայ:

Գտաաւարութեան միջոցին թրքները կատարելապէս խելագարեցան և խելագար սճրագործներուն բանար առաջնորդուեցաւ, ուր քիչ ատենէն մեռաւ:

Կ Ե Ն Ս Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Գեղեցիկ, ներշնչս զհանդէս մ'էր Տքդ. Մատթէոսեանի բժշկական պաշտօնավարութեան յիմնամեայ յորեւանը, որ կիրակի տեղի ունեցաւ թօքապետան սրահին մէջ: Հայ, Հայ — լողաքական և Հայ — կաթողիկ զարգացեալ գասակարգերուն եղբայրակցութիւնն էր այս, յորեւանը ըլլալով Հայ — լողաքական հասարակութեան աչքառու անձնաւորութիւններէն մին, կարգադիր յանձ-

նաժողովին նախագահը, Տքթ. Հէքիմեան, Հայ — կաթողիկ մտաւորականութեան կարեւոր գէմք մը, և տաննապետը, Տքդ. Պապիլ Խան, Արեւելեան Հայութեան ականաւոր ներկայացուցիչ մը:

Տքդորներէ ու գեղագործներէ զատ, ուրիշ Հայեր, Ամերիկացիներ ու Անգլիացիներ ալ եկած էին յարգելի յորեւանին խնդակցելու, և մտղթելու որ իր Տքդորութեան ԴՅրդ տարկարձն ալ նոյնչափ քաջողջ ատեն որ մը, Ներկայից մէջ կ'ըմբռնէին Տ. Մաղաքիա Արք. Օրմանեան, Տ. Հմայեակ Արքաղան, Բրօֆ. Ճէճիգեան, Տիկին Մատթէոսեան, Տիկին Ճէճիգեան, Արշակ Էֆ. Շմաւոնեան և լն.:

Թորգոմեան շատ լաւ գրուած պատմական ծանօթութիւն մը կարգաց Տքդ. Մատթէոսեանի կեանքին ու գործունէութեան վրայ, թէ ինչպէս Ակնեցի ուշիմ պատանին իր նախնական ուսումներն սյուսեղ ստացաւ, պահ մը ուսուցչութեան պարապեցաւ, բժշկութիւնն Ամերիկայի մէջ ուսուցաւ, Պոլիս դառնալով շատ լաւ ծառայեց Աղգ. Հիւանդանոցին, որուն առաջին բարեկարգիչներէն մին եղաւ, և նմանապէս

առաջին կերարկոյն եղաւ ի Թուրքիա Լորս
Լէսթէրի գաած ապանեխական վերարուժու-
թեան, որ Թանկագին բարիք մը հայթայթեց
առաւարդ Մարդկութեան:

Յոյն Տքդ. Նուլիս, ի գիմաց Կայսերա-
կան Բժշկական Ընկերութեան, որուն նախա-
գահն է, Ֆրանսերէն Ճառով մը շնորհաւորեց
յորեկարը, որ նոյն ընկերութեան կողմէ բա-
ցառիկ պատիւի ու գնահատութեան ար-
ժանացած է իր անընդհատ անդամակցու-
թեան և արդիւնաւոր պաշտօնավարութեան
համար:

Տքդ. Փաշաեան Հայ բժշկական մարմ-
նոյն կողմէ, և Պուլութեան էֆ. (Նիկոմիդիա)
Հայ դեղագործներու կողմէ խնդակցեցան
Տքդ. Մատթէոսեանի, ի վեր հանելով անոր
խղճամիտ և պարտաճանաչ գործունէու-
թիւնը: Յոյն բժիշկ Տքդ. Քոյիտան անգլիե-
րէն և Տքդ. Քօքօլադոս Ֆրանսերէն խօսեցան:
Այս վերջինն առ Տքդ. Մատթէոսեան ձոնեց
հին հիւլեներէն լեզուաւ կարճ ոտանաւոր մը,
որով կ'ողջունէ մարդասէր բժիշկը, և երկար
կեանք ու բարօրութիւն կը մտղթէ անոր,
պանծացնելով անոր արուեստը: Տքդ. Քօք-
լադոս իր ցեղն ալ պանծացուց, յիշեցնելով

ՏՕՐԴ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

որ հին Հելլէնց իրենց զիցարանութեան մէջ,
բժշկութեան կ'ընծայէին աստուածային ծա-
գում: Եսկիւլարն աստուածային էակ մը հա-
մարելով: Հանրածանօթ քիմիագէտ Մ. Աբե-
րի Ֆրանսերէն և Ռոպէրդ Քոլէճի նախագահ
Տրդ. Կէլթոս անգլիերէն խօսելով գովեցին
յորելեարը: Ակնայ առաջնորդական փոխա-
նորդ Տ. Պետրոս քհնյ. Ակնեցի Գորեան էֆ. ի
հետ գտլով: ոսկի գրիչ մը նուիրեց իրենց
մեծանուն հայրենակցին, խնդակցելով անոր
յաջորդութեան: Ոսկի գրիչ մ'ալ Հայ բժիշկ-
ներու կողմէ նուիրուեցաւ: Տրդ. Նագաշեան
թուրքերէն խօսեցաւ, հռչակելով թի նշա-
նաւոր բժիշկ մը մեծ ղորապետի կամ համ-
բաւաւոր ծովակալի մը չափ ո'չ նուաղ իրա-
ւունք ունի հատարակաց ուշագրութեան
աւարկայ դառնալու:

Վեր. Եմաւոնեան կարգաց շնորհաւո-
րական նամակներ ու հեռագրեր Ամերիկեան
դեսպանին կողմէ, ամերիկեան ընդհ. հիւպա-
տսին կողմէ, Գորեան Սրբազանին կողմէ,
և Միխիլայեան Հարց կողմէ, որոնք իրենց
կամքէն անկախ պատճառով մը՝ չեն կըր-
ցած գալ անձամբ մասնակցիլ հանդեսին:
Ճառերն ընդմիջուեցան դաշնակա հարու-

Թեամբ, և անդիտերէն ու հայերէն երգերով, Կոմիտաս Ալարդ. կրկին և կրկին ծափահարուելով:

Ի վերջոյ, Տօբդ. Մատթեոսեան հայերէն, անդիտերէն և ֆրանսերէն ճառ բխօսելով, ամէնուն ալ զատ զատ շնորհակալութիւն յայանեց, և յիշեցուց թէ գոհութիւն կը պարտինք Աստուծոյ, այնպիսի դարու մը մէջ սպրելնուս համար որ ուրիշ ամէն դարէ սուելի բարւոքում և յառաջդիմութիւն տեսաւ Մարդկութեան վիճակին մէջ: Այս վերջին հարիւր տարուան մէջ է որ շոգին սեւեկտրականութիւնն անհատատարի քայլեր առնել առին Մարդկութեան, բժշկական արուեստը կատարելութեան գիմեց, բացարձակ ինքնակալութիւնը վերցաւ աշխարհէն, սոհմանագրական վարչութիւնն ընդհանրացաւ, և տարբեր կրօնէ, տարբեր ցեղէ մարդոց միջև եղբայրակցութեան ու համերաշխութեան գաղափարն որոշ ձեւեր առաւ: Մօտէն ճանչցած ըլլալով Ազգ. Հիւանդանոցը, պարտ դրաւ Ազգին վրայ որ միշտ գուրգուրայ այն Հաստատութեան վրայ, և իր հաստատ յոյն յայանեց թէ Հայ Ազգը կարող է

միշտ եւրոպական կատարելութեամբ Հիւանդանոց մը պահպանել:

Հանդէսը փակեց Օրմանեան Սրբազան, որ բացատրեց թէ հաւանօրէն անոր համար զինք հրաւիրած են խօսելու որովհետեւ մարմնոյ բժիշկներուն և հոգիի բժիշկներուն կոչուածները շատ հեռի չեն իրարմէ, և որովհետեւ յորելեարն ինք, իր բրիտանեայ գիտնական մը, իրարու հետ հաշտ կ'ըմբռնէ գիտութիւնն ու հաւաստքը, կրօնն ու կենցաղը, բնականն ու գերբնականը: Ինք Տօբդ. Մատթեոսեանի հետ բարեկամութեան կապերով կապուած է 40 տարիէ ի վեր, և այս պատճառով չէ միայն որ ուրախ է յորելեանի հանդէսին համար, այլ և անոր համար որ Ազգին մէջ գիտակցութիւնը կը զօրանայ և կ'ընդհանրանայ, Ազգին բաժանեալ հատուածներն այտտեղ միաբանած, ազգային համերաշխութեամբ ձեռք ձեռքի կուտան գոմերաշխութեամբ ձեռք ձեռքի կուտան գոմերաշխութեամբ համար արժանիքն ու վելլու և քաջալերելու համար արժանիքն ու առաքինութիւնը: Յորելեաններ կազմելու մասին Արեւելեան Հայերը մեղմէ շատ աւելի առաջ անցած են: Մեր մէջ քանի տարիէ ի վեր երէք յորելեան միայն կատարուել են, ի վեր երէք յորելեան միայն կատարուել են, Ռէթէո Պերպերեանի, Մնակեանի և հիմա

Տօք. Մատթէոսեանի յորելեանները: Ի նկատ
առնելով յորելեարին գիտութեան և ար-
ուեստին չտի ալ հաւատքն ու մարդասիրու-
թիւնը, Օրմանեան Սրբազան որտաքնդոստ
ծափերու մէջ, ԱՌԱՔԻՆԻ ԲԺՇԿԱՊԵՏ տիա-
ղար կը ձօնէ անոր:

Տօք. Պաղիւ Խան ծանոյց կարգադրի
յան ձեռնադրովին կողմէ թէ յորելեարին պա-
տիւ մ'ընելու համար բացուած հանգանա-
կութիւնը պիտի շարունակուի ժամանակ
մ'ալ, Տօք. Մատթէոսեան փափաք յայտ-
նած ըլլալով որ հանդէսին ծախքը հան-
ուելէ ետքն ինչ որ աւելնայ, սահմանուի
Հայ որրի մը կամ՝ որբուհիի մը դատարարա-
կութեան, և եթէ ասոր չբուէ, յարմար
դատուած բարեգործական հաստատութեան
մը նուիրուի:

Աւելի քան երեք ժամու ճառախօսու-
թեամբ և երած շտու թեամբ գերագրգռուած
ճիգերը պահ մը թէլի սեղանին շուրջ կազ-
դուրուելէ ետքը, Հայեր և օտարազգիներ
կրկին անգամ շնորհաւորելով մեծայարգ յո-
րելեարը, լաւազոյն տպաւորութեան մը տակ
մեկնեցան:

—

Ծցօսի մը ողիսակաւք. — Զար-
մանայի երեւոյթի մը հանդիսատես եղանք
ստամբուրոյժ Խաչիկ Էֆ. Ժամկոչեանի գար-
մանարահին մէջ է Պոլիս Ատամնարոյժը
որ մասնատենեակ մը առանձնացած՝ յա-
ճախորդի մը ակառային կազմապարը կ'առ-
նէր, յանկարծ ներս հրաւիրեց մեզ ու ներ-
կայացուց յաճախորդին, խնդրելով ծնտին
պատմութիւնը ընել հաճի մեր ալ ներկա-
յութեան: Յաճախորդը գաւառացի պատ-
ուաւոր վաճառական մը՝ ասկէ 18 տարի
առաջ Խորբերդի գիւղերէն մէկուն մէջ
ստատիկ ակառայի ցաւի մը կը բռնուի, որուն
չկրնարով գիմանալ, կը ներկայանայ տեղ-
ւոյն մէկ խեղճ սափրիչին և սկսան քաշել
կ'առաջարկէ: Յաւած ակասն աջ կողմի
փոքր աղօրատամն էր. սափրիչը՝ արքանը ձեռ-
քը՝ աջ ու ձախ կը գարձնէ եւ վերջա-
պէս բացարձակ անճարակութեամբ ակասն
հանած ատեն ծնօտն ալ կը կտարէ վերէն
վար:

Վաճառականը բոլորովին խելայեղած՝
քաղաք կը փոխադրուի, ուր ծանր թիֆօէ մը
կը տառապի շարաթնեարով կեանքի ու մահ-
ուան մէջ օրբուրուով: Երբ թիֆօն կ'անցնի,

բժիշկները կը տեսնեն որ ստորին ծնօտը քանկրէն ըլլալու և փասեղու աստիճանին հասած է: Հիւանդը՝ ինքզինք Պօլիս կը նէտե և կը դիմէ Տօքթ. Մասթէոսեանի, որ ամբողջ մարմինը փասխտէ ազատելու համար՝ առանց ժամանակ կորսնցնելու, անմիջական գործողութեամբ մը՝ երկու վայրկեանի մէջ կը հանէ ստորին ծնօտը, և այսպէս մարդը կը սկսի ապրիլ յուսահատ ու առանց ծնօտի, գրեթէ կենդանի մեռեալ մը: Տօքթ. Մասթէոսեան որ դեռ գարմննու մը չէր ամբողջացուցած, որ մը ուշագիւր զննութեան մը ետք, կ'ըսէ:

— Քեզի աւետիս մը պիտի տամ: Բայց արիութիւն ունեցիր հրճուանքդ չափաւորելու:

Յուսահատ հիւանդը որ աշխարհքէ վաղ անցնելու վիճակին մէջ կը գտնուէր,

— Ի՞նչ աւետիս է Տօքթ. կը հարցնէ.

— Աստուած և բնութիւնը կ'օգնեն քեզ, կ'ըսէ, բժշկական տարեգրութեանց մէջ հարարին մէկ պատահած րախտաւորութիւն մը պիտի վիճակի քեզ, հանած ծնօտիս տեղ նորի մը բուսնելուն նշանները կը տեսնեմ, բայց զգուշութիւն և չափաւորութիւն:

Կրնար երեւակայել հիւանդին խնդութիւնը որ ճշմարտապէս ծնօտի մը բուսնելն ու օր առուր զարգանալը կը տեսնայ բերնին մէջ:

Արիւ տարի ամբողջ՝ վերջին աստիճան պահեցողութեամբ և մի միայն մի ջուր, կտթ և այս կարգի կակուղ իւր յետեւ վ կը սնանի երբ ծնօտը կատարելապէս կը բուսնի:

Յարգելի վաճառականը այս պատմութիւնը ընկէ ետք, եկուր շօշափէ, ըսու, և ես երբ զգուշութեամբ կը բուսնէի, սեղմէ՛, սեղմէ՛ մի՛ վախնար, ըսու, իմ ծնօտս ուրիշներու ծնօտէն ալ աւելի զօրուոր է, որովհետեւ երկրորդ տղաբուրութիւն է:

Հիմա արհեստական սկապ դրած է և առանց նեղուելու, երկիւղի, ամէն բան կ'ուստէ տասնըհինգ տարիէ ի վեր:

ՎԵՐ. ԱՅՐԱՀԱՄ ԱՄԻՐԵԱՆԵԱՆ

Կողկասեան թերթերը կը ծանուցանեն մահը Աբրահամ Ամիրխանեանի, որ կ. Պոլսոյ մէջ ալ նախորդ սերունդին ծանօթ անուն մը եղած է: Ամիրխանեան վերջին տարիներս առանձնացած էր Վառնա, ուր մեռած է փետր. 3/16 ին, յետ երկար ու տաժանելի

Տիւանդութեան: Աբրահամ Ամիրխանեան մերձաւորապէս 75 տարեկան կը մեռնի, ծնած է Շուշի, և որդին է այդ շրջանակին մէջ ծանօթ Միրզա Ֆարուխի, որ իր Վանկութեան շրջանին գերի տարուած էր Պարսկաստան, Աբբաս Միրզայի ձեռամբ և իսլամացած:

1828 ին Թիւրքմէնչայի դաշնագրութեանէն յետոյ, անիկա գերութենէ ազատեցաւ և վերադարձաւ իր հայրենիքը՝ Շուշի, և Քրիստոնէութեան դառնալով ամուսնացաւ և զուակներ ունեցաւ, որոնցմէ մէկն էր Աբրահամ:

1830 տկան թուականներուն Շուշի եկած էն Բողքքական քարոզիչներ, որոնք կը հիմնեն դպրոց, տպարան, և շն.: Միրզա Ֆարուխ իր Աբրահամ որդին անոնց քով կուտայ աշակերտութեան: Միսիոնարները նկատի առնելով Աբրահամին ուշիմութիւնը և ընդունակութիւնները՝ կը զրկեն զինքը Զուլեյքերիս, Պազէլ քաղաքը, ուր անիկա ուսում կ'ստանայ Բողքքական քարոզիչներու յատուկ վարժարանին մէջ: Հին կը ծանօթանայ Տիւրքմէն Յունարէնի, Լատիներէնի և Եբրայէնի և հերոզական խօսուած մի քանի լեզուներու: Կ'ուսանի նաև Աստուածաբան

նույն թիւն, փիլիսոփայութիւն, Մանկավարժութիւն, և այլն: Ի պրոցէն դուրս յետոյ ինքնաշխատութեամբ կը սորոյի Արարերէն, Պարկերէն, Թուրքերէն, և կը գառնայ քով արեւելադէտ:

Պապէլի վարժարանը աւարտելէ յետոյ Բողոքական միսիոնարներու կողմէ իբր քարոզիչ կը զրկուի Կ. Պոլիս, ուր կը գրաւէ ուշագրաւ տեղ մը, իր հմտութեամբ ու լայն ծանօթութեամբ:

Ժամանակին ամենէն փայլուն կրթական հաստատութեան՝ Նուպար Շահնազարեան վարժարանին մէջ իրեն յանձնուեցան Աշխարհադրութեան և Բնական գիտութեանց դասախօսութիւնը և սղագրութիւնը: Այս միջոցին պարագեցաւ նաև գրական աշխատութիւններով, և մասնաւորապէս երկար ատեն աշխատակցեցաւ Մասիսի, և հրատարակեց Պեղեթաշի Հայկական Ընկերութեան ծախքով 1872ին Դասագիրք Ընթերցանութեան անուն գիրք մը: 1872ին Խտագիրդի մէջ բացաւ Ամիրխանեան երկսեռ վարժարանը, որ սակայն շատ երկար կեանք չունեցաւ: Վարժարանը փակելէ յետոյ գնաց Իսթաբուլ, ուր իբր Բողոքական քարոզիչ մնաց մէկ քանի տարի:

Գէորգ Գ. Գէորգեան ձեմարանին մէջ ուսուցչական պաշտօն առաջարկեց իրեն, պայմանով որ Հայ Եկեղեցին դառնայ, սակայն Ամիրխանեան մերժեց և գնաց հաստատուիլ Թիֆլիս, ուր աշխատակցեցաւ Մշակի:

Իսթաբուլ գտնուած միջոցին Աստուածաշնչական Ընկերութեան յանձնարարութեամբ Արեւելեան աշխարհաբարի կը թարգմանէ Եբրայեցեղէնի և Յունարէնի բաղդատութեամբ Ս. Գրքը (Հին և Նոր Ատակարան), ինչ որ պիտի բաւէր իր անունը անմահացնելու համար: Այս մեծ գործը նոյն Ընկերութեան ծախքով կը տպագրուի Թիֆլիսի մէջ: Միեւնոյն ատեն Ամիրխանեան շարունակեց իր քարոզչական պաշտօնը և կրօնական բարեփոխանք բրաւ, ու Ռուս աղանդաւորներուն մէջ կրցաւ իր քարոզութիւնները տարածել: Ռուս Առաջադրութիւնը միշտ հակակիր գտնուած է Բողոքական քարոզութեան և բնաւ չէ ուզած որ Բողոքականութիւնը արմատ բռնէ Կովկասի մէջ, ինչպէս նաև Ռուսիոյ սահմանակից երկիրներուն մէջ: Ասոր համար Շուշիի և Շամախիի մէջ Զուրիցերացի քարոզիչներու բրօքականար նոյն իսկ

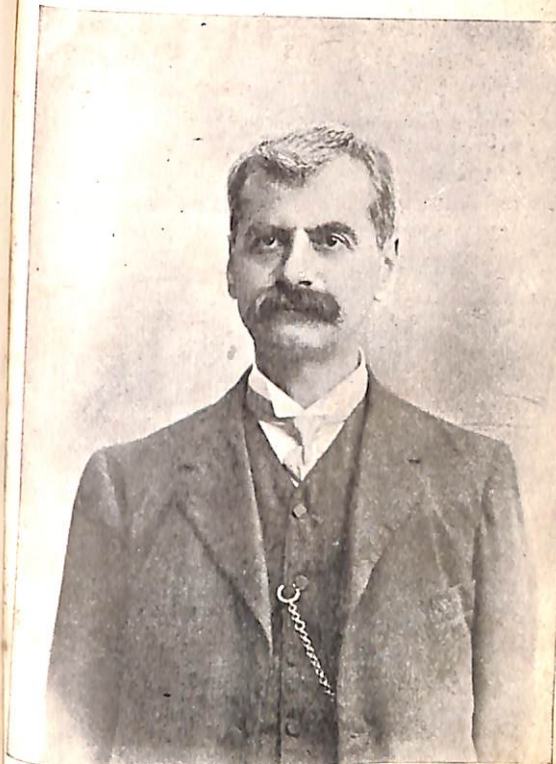
Փրօֆ. Պէղճեան խոնարհ պարագաներու տակ ծնաւ. մայրը գիւղացի կին մ'էր. իսկ հայրը ագրատիկ կտաւագործ:

Ամերիկ. միտիոնարք սոյն պատանիին բընածին կարողութիւններն տեսնելով 1852 ին Տոք. Համլինի ճամբարնը զրկեցին ի Պոլիս. ընթացաւարտ ըլլալէ ետե կիլիկիա վերագարձաւ և 16 տարի ուսուցչական պաշտօն վարեց Այնթապ և Մարաշ և Այնթապի Գօլէճը բացուելուն Ամերիկայ գնաց ուսումը կատարելագործելու համար, երկու տարիէն ուսումը աւարտելով Այնթապ վերագարձաւ 1874 ին և 39 տարի շարունակ Գօլէճին ուսուցչապետ եղաւ, մինչև իր մահուն օրն: Բնագիտութիւն և տարրաբանութիւն իր մասնագիտութիւնն էին թէև աստեղագաշխուսութիւն ալ կ'ուսուցանէր: Բաջ տեղեակ էր Անգլիերէնի, Թրքերէնի, և Հայերէնի, Հայերէն և Հայատառ Թրքերէն բնագիտութեան իր դասագիրքը երկու անգամ տպագրուեցաւ. Փրօֆ. Պէղճեան դաստիարակ էր ի ծննդէ, եւ իբր դասախօս ու բանախօս ժամերով իր յստակ բարբառով և զուարճախօս սծով կը հետաքրքրէր ունկնդիրներն երբ գիտութեան գաղանխներն կը լռասարանէր:

Ուստի Փրօֆ. Պէղճեան կիլիկիոյ հանրութե-
նէն միայն «Ալեքսան խօճա» անունով կը
ճանչցուէր: Ճշմարիտ գիտունը կրօնասէր,
սատուածապաշտ կըլլայ. Փրօֆ. Պէղճեան
քրիստոնեայ մարդ էր. գիտութիւնը փոխա-
նակ հաւատքը խախտելու այլ ևս հաստա-
տած էր զնա ի քրիստոնէական հաւատոյ:
Քրիստոնէութիւնը կը դաւանէր և կը քարո-
զէր: Կեանքին վերջին օրն կիրակի էր. նոյն
օրուան առաւոտուն կիրակնօրեայ զպրօցին
մէջ իր կարգին դասախօսեց, միջօրէէն ետև
քարոզութեան ներկայ գանուեցաւ, և եկե-
ղեցւոյ ժողովին մասնակցեցաւ. ապա զո՛հ և
խաղաղ սրտով անկողին մտաւ. կէս գիշերէն
քիչ ետքը արթնցաւ անհանդիստ զգալով՝
կէս ժամ՝ յետոյ սիրտը արդէն գաղբած էր
բարտխելէ:

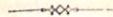
Անոր մահով Թուրքիայէն անուանի դէմը
մը կ'անհետանայ և Հայ դատախարակութեան
պատմութեան վրայ փառք մը կ'աւելնայ:

Մ. Կ. Փափագեան

**Ուսուցչապետ Արմենակ Տէր Յա-
կարեան** (30 ամեայ Յորդեանը). — Պար-
տիզակի բարձրագոյն վարժարանի սկզբնաւո-
րութենէն ի վեր Արմենակ էֆ. Տէր Յակոբ-
եան նոյնացած է գլխոցին գործին հետ: Իր
ներկայութիւնը եղած է, թերեւս, մեծագոյն
ազդեցութիւնը, որ յառաջ բերած է այն
անշոշափելի, սակայն ուժեղ բանը, զոր
«Պարտիզակի բարձրագոյն վարժարանի ոգին»
կանուանենք: Երեսուն ու մէկ տարիանըդ հաս-
նիքը վարժարանին նուիրած է իր ֆիզիքական
ու իմացական ուժերը և իր հոգիովը ազդած
է անոր: Մտաւորապէս 2000 ուսանողներ
եկած գացած են, և ամէնքն ալ, քիչ թէ
շատ, ստացած են ազդեցութիւնը իր հեղի-
նակաւոր ուսուցումին, անկեղծութեան ու
եռանդին: Այժմ մենք կը տօնենք վարժարա-
նին հետ իր ունեցած կապակցութեան ՅԱՐԳ-
տարեդարձը և փոռք կուտանք Աստուծոյ իր
անցեալ գործին համար, և յոյսին համար
զոր ունինք արագալ ճառարութեան, քանզի
անիկա դեռ երիտասարդ է, աշխոյժ և եռան-
դուն կերպով նուիրուած է գործին, զոր եր-
կար ատենէ ի վեր սիրած է: Կը մտայթեմ որ
Աստուած երկար պահէ իր կեանքը:

Տօգ. Ռ. Չէյսլարս

Վ. Եր. Բարսեղ Տօնիկեան. — Ծնած է ի կէսերիկ 1852 ին. Նախնական վարժաբն թիւն առած է ծննդավայրին սովորական վարժարաններուն մէջ, յետոյ կարճ ժամանակի մը համար Մուսնուսուն գործելէ վերջ; կետարիոյ նախապատրաստական դպրոցը 4 տարի, մէկ տարի ալ Սունկուբլու ուսուցչութեան պաշտօն վարելէ վերջ, 1873 ին Մարզուանի Աստուածարանական ճեմարանը կը մտնէ. արձակուրդի ժամանակ 3½ ամիսներ քարոզչի պաշտօն վարած է Տէնտիլ, Զիլէ և Պողսլլայան: Աստուածարանական 4 տարուան շրջանը 1877 Նոյ. ին լմնցնելով, ամուսնանալէ յետոյ, պաշտօնավարած է 1877—1884 Պոր, 1884—1894 Ազիզլիէ. 9 ամիսներ, Հայկական ինդրի պատրուակաւ, Սեբաստիոյ բանար, 1895—1896 Նեվշէ-հիբ. 1898—1902 Ստանօզ, և 1902ին ծննդավայրէն հրաւեր ընդունելով մէկ տարի պաշտօնավարելէ վերջ, ուրոյն եկեղեցի կազմուելով, հովիւ ձեռնադրուելով, մինչև 1908 ին նոյն եկեղեցոյն մէջ գործած է. 1908 է ի վեր Նիկատէ, յի մէջ կը պաշտօնավարէ:

Վ. Եր. ԲԱՐՍԵՂ, ՏՕՆԻԿԵԱՆ

ՎԵՐ. Գ. Պ. ԱՏԱՆՍԻՆՅԱՆ, ՀՈՎԻԻ ՊՐՈԻՍԱՅԻ

Վ. Ե. ր. Կարապետ Պ. Ա. Եանալեան.

— Ծնած է Կեսարիա: 15 տարեկան հասակին կառավարանան մէջ գրագիր է եղած. երկու տարի վերջ փոխաւ անկէ և 4 տարի ուսուցչու թիւն ըրաւ Կեսարիա. նոյն ատեն բարձրագոյն դպրոցէն գասեր կ'առնէր: 1889ին Մարզուանի գօլէճը մտաւ, 1890ին աստուածաբանական ճեմարանէն, 1891ին գօլէճէն ընթացաւորաւ կ'ըլլայ: 4 տարի Հերեքի մէջ քարոզեց, որու միջոցին տարի մը անկէ հեռացաւ կառավարական սպառնալիքներու պատճառաւ, և Ա. գօլէճի մէջ քնաց իբր ուսուցիչ: 95ին Թալատի եկեղեցիին հրաւեր ընդունեց, 98ին Մարզուանի հովուութիւնը ստանձնեց ու հոն ձեռնադրուեցաւ, ուր պաշտօնավարեց 6 տարի. երկասարգներն ալ Ք. Բնկ. նախագահութիւնը իրեն յանձնեցին: 1904ին Ամերիկա գնաց ուսումը կատարելագործելու. Հարթ Ֆրէթի աստուածաբանական ճեմարանը ընդունուեցաւ իբր ընթացաւորաւ աշակերտ. 1906ին պսակաւոր կրօնական մանկավարժութեան արիւլոմը առաւ. 1907ին Նիւեորքի համալսարանէն վարդապետ մանկավարժութեան արիւղոսով ընթացաւորաւ կ'ըլլայ: Այս ամէնը ինքնօգնութեամբ

միայն 1908 մարտին Ճամբայ ելաւ դէպ ի
Տայրենիք. անցաւ Աթլանթիք Անգղիա,
Գաղիա, և Իտալիայ. երբ Յունաստանն հա-
սաւ հեռագիր մը ընդունեց որ կ'ազդարարէր
քիչ մը սպասել հոն, քանզի Տաճկաստան
երկունքի մէջ էր. ուստի 3½ ամիս շրջեցաւ
հին փոխտոմսներու հայրենիքին մէջ, Աթէն-
քի հնուածիւնները և նոր աշխարհէն բերած
գիրքերը ուսումնասիրելով: Վերջապէս եր-
կաթեայ դռները խորտակուեցան, ու 1908
Յուլիս 31ին մտաւ Տաճկաստան, Զմիւռնիոյ
Հայ Աւետ. եկեղեցւոյն հովուածիւնը ըս-
տանձնեց, և պետական վարժապետանոցի 150
Մահմետական երիտասարդներու շարաթը 2
անգամ մանկավարժ ու թիւն կը դաստիասէր:
Երկու տարի պաշտօնավարելէ վերջը, Ատա-
բազար եղած է իր այժմեան աշխատութեան
դաշար:

Վ. Ե. Թ. Ասլանեան (Խուլագիւղ) .
— Բնիկ Զնքուչի և ընթացաւարա Եփ-
րատ Գոյէճի և Աստուածարանական վար-
ժարանի ի Խարբերդ: Նախ Տիգրանակերտի
մէջ պաշտօնավարած է իրբ ուսուցիչ և օգ-
նական քարտղիչ: 1894 ի ահռելի կոտորածին

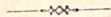

Վ. Ե. Թ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

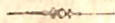
Վ.ՆՐ. Ս. ԳՐԱԿԵԱՆ

նախախնամարար հրաւիրուած Եղէգի գիւղի
քարոզչութեան, տեղւոյն բարեփրատ պէկերու
շնորհիւ ամբողջ գիւղով պաշտպանուեցան
և զերծ մնացին ջարդէ և թալանէ: Երկու
տարիէն Խարբերդի արեւմտեան թաղի եկե-
ղեցիէն հրուէր ստանալով 3 տարի ալ հոն
պաշտօնավայելէ ետեւ ձեռնադրուած է .
7 տարի ալ իբր հովիւ հոն ծառայելէ ետեւ
Փերչէնճի եկեղեցիին հովիւ եղաւ ուր 15 ա-
միս աշխատելէ ետեւ 3 տարի ալ Մարգուանի
եկեղեցիին մէջ պաշտօնավարած է: Այժմ
Խուլագիւղի եկեղեցւոյ հովիւ է:

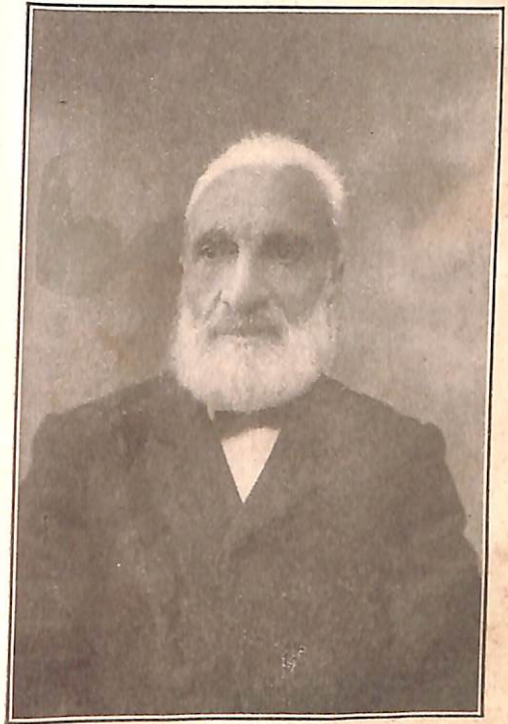
Վ. Ե. Ս. ԳԻՐԱԿԱՆԵ. — Խարբերդի
իջմէ գիւղին մէջ ծնած 1874 ին, սրմնադիրի
մը զաւակն՝ նախնական ուսումը գիւղի դըպ-
րոցին մէջ առած է: Հիւանդութեան մը առ-
թիւ հօրը կողմէ Տէրոջը նուիրուած բլլալով
1888 ին Եփրատ գոյէճ կը զրկուի. 6 տարի
կարդալով 2 տարի ալ ուսուցչութիւն ընե-
լով 1896 ին Եփրատ գոյէճէն շրջանաւարտ
կ'ըլլայ: Այն տարին իբր քարտուղի — ուսուցիչ,
Տիարպէրի կուսակալութեան մէջ գանուող
Հայնի գիւղաքաղաքը կը զրկուի: 6 տարիի
չափ պաշտօնավարելէ յետոյ 1902 ին Մարաշ

Աստուածաբանական դպրոցը ուսանելու կ'երթայ, 3 տարի կարգալէ յետոյ նորէն նոյն պաշտօնատեղին վերադառնալով տարի մը իբր քարոզիչ պաշտօնավարելէ յետոյ, 1906 Տրարպէքերի եկեղեցւոյ Յարելեանին առթիւ երէց կը ձեռնադրուի. տարի մը ևս հանդուցեալ Պատ. Մարտիրոս Շմաւոնեանի ծննդավայրին մէջ (Հայնի) իբր երէց պաշտօնավարելէ վերջ 1907 էն ի վեր Արապկիբի մէջ կը պաշտօնավարէ:

Վ. Ե. Գ. Կիւլպէնկեան (Սամսոն). —

Ծնած 1838ին, 1859ին Պոլսոյ Տօր. Համլինի աշակերտած է. 1862ին Պէպէքի ճեմարանը փակուելով Չարչամպա կը շրջուի իբր քարոզիչ, 1865ին Սամսոնի մէջ պաշտօնավարած է 4 տարի, յետոյ Մարզուանի Աստուածաբանական վարժարանի աշակերտած է, 1870ին ընթացաւարտ է եղած և Եօղզատ շրջուած է քարոզելու, յետոյ Ամասիոյ մէջ պաշտօնավարած է 6¹/₂ տարի, անկէ ելլելով Էրպատ, յետոյ 2 տարի վէզիր Քէօփրիւ, 3 տարի Սիմ Հաճի Քէօյ, ապա 3 տարի Սամսոն, յետոյ Մարզուան, Չորուժ, Կիւմրուչ, Գափու Գոյա, Չարչամպա, Սամսոն պաշտօնավարած է: Երկրպիս հոն է գեռ:

Վ. Ե. Գ. ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՏԱՐՐԸ
ԹՈՒՐԻՒՅ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԷՉ
ՓՐՕՓ. Կ. ԹՈՒՆԱԿԱՆ

Ի՞նչ զարմանալի երեւոյթ: Մի՞թէ բարենորոգում ըսուածն այդչափ դժուար է որ չի յաջողիր Աշխարհի վրայ չբարեկարգուած տեղ չմնաց: Ափրիկէի խաւար վայրերը բարեկարգութեան լոյսը տեսան. դեռ երեկ մեզմէ բաժնուած ազգեր ու երկիրներ բարեկարգութեան շնորհիւ զարգացան, զօրացան, և այսօր քաղաքակիրթ ազգաց կարգը դատուեցան ու մենք տակաւին մեր եղած տեղը գամուած մնացեր ենք, ոչ միայն նոյն անբարեկարգ, սլլ և կարծես անբարեկարգելի երկիրը: Կ'արժէ որ այս ձախողուածին պատճառը փնտառել, որ պիտի ըլլայ նաև անոր գարմանը որոշել:

* * Թուրքիոյ բարեկարգութեան ձախողելուն գլխաւոր պատճառն է, ըստ իս, գործածուած սխալ միջոցը: Երբէք գէշ գրելով մաքուր գիր գրել փորձած էք, և չյաջողելով վերջապէս ստիպուած զայն նետել ու նոր մը տանել: Ահա՛ Թուրքիոյ բարեկարգութեան

բոլոր պատմութիւնն Բարեկարգութիւն կ'ուզուի մտցնել ու գործադրել հոն այնպիսիներու ձեռքով որ անոր պէտքը տեսած ու համոզուած չեն, մինչև իսկ եթէ արտաքուստ չէ, ներքուստ հակառակ ու թշնամի են անոր. և եթէ չեն ալ, գոնէ հասկցած չեն բարեկարգութիւնը, ոչ ալ ատակ են զայն գործադրելու: Ո՛չ ապաքէն ցարգեղած բոլոր ջանքերն ու փորձերը կ'ուզուի ներկայիս գործի վրայ գտնուող պաշտօնեաներու ձեռքով գործադրել, — պաշտօնեաներ որ ոչ միայն շահ մը չեն տեսներ այդ իսրահաքին մէջ, այլ մինչև իսկ իրենց շահած յրեւոյթի մին և հանգստութեանը վնասակար կը համարին, առ առաւելն իսրահաքին շանտալութեան, նպատակէն պէխապէտ են: Արդ, այս յետագէմ խելքերով, այս հինցած ու մաշած գործիներով ի՞նչպէս հնար է իսրահաք գործադրել: Միթէ նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դրուի՞, կ'ըսեն թէ որ մը ագռաւը ծառի մը ճիւղին վրայ թառած՝ կը լսէ իր տխակ եղբոր հիանալի դայլայլիկը և իր ալ խելքին կու գայ այդ քերտէն երգել, սակայն ինչ որ կ'ընէ, ագռաւի կռկոտցէն անդին չանցնիր: Խեղճ թըռչուն, յոնցանքն իրը չէ. ի՞նչ ընէ, կոկորդը

Վ. ԵՐ. ԲԵՐՅԱ. Կ. ԹՈՒՄԱՆԱՆ

տարբեր կազմութիւն ունի. սոխակի ձայն
հասնել չի կրնար, վերջապէս ազուաւ է: Նոյն-
պէս ալ երաժշտութեան սիրահար մէկը դաշ-
նակի վրայ սքանչելի կտոր մը լսելով հան-
դեսի մը մէջ, հետեւեալ օրն իսկ նոյն թխ-
նոյին տեսակէն հաստ մը գնելով կը զրկէ տուն,
և իրիկուան կ'ստիպէ իր աղջիկն որ երեկուան
արդիւնքին պէս զարնէ, ու մեծ կ'ըլլայ զար-
մանքը, երբ չի յաջողիր, և սակայն յանցանքը
թխանոյինը չէ, այլ աղջկանը, որ այնքան
վարժուած չէր դաշնակի: Կը պատմուի թէ
մարդուն մէկը ակնոցավաճառի մը խանութը
մտնելով մին միւսին ետեւէն շատ մը ակնոց-
ներ փորձելով ոչ մին կը հաւնի, աւարկելով
թէ ատոնց ոչ մէկով կրնայ կարգալ: Վեր-
ջապէս, կ'ոտուգուի որ մարդու կը կարգալ
չի գիտեր, և կը կարծէ եղբր թէ ակնոց մը
անցընելով կրնայ կարգալ:

Նոյն բանն է որ կը պատահի Թուրքիոյ
Իսլամաբի գործին մէջ. Իսլամաբ մտցնել և
գործագրել առ կ'ուզուի Իսլամաբէ չհաս-
կցող Իսլամաբի անյարմար, մինչև իսկ դժ-
կամակ անձանց միջոցաւ, բարեկարգութիւն
անբարեկարգ պաշտօնէից ձեռքով:

Վրական անհարութիւն կայ եւրոպեան

բարեկարգութիւն մտցնելու թուրքիա, ներկայ պաշտօնեաեերուն մեծագոյն մասին ձեռքով, և անհրաժեշտ պէտք է որ եւրոպացի կարող ու փորձառու անձնաւորութիւններ բերուելով ակոնց յանձնուի գործը, թէ՛ օրինադիժը պատրաստելու և գործադրելու: Ուրիշ ճար ու միջոց չեմ՝ գիտեր ես: Եւրոպացին միայն կարող է անաչառ, անկաշկանդ, յարատև ու միօրինակ հսկել և գործադրել տալ: Եւ անգամ մը որ բարեկարգական ձեւերը մեր՝ թէ՛ ժողովրդեան և թէ՛ պաշտօնէից սովորութիւններուն, բարբերուն մէջ մտնեն, մենք կրնանք անկէ ետքը շարունակել մեզմով, ժողովուրդ և պաշտօնէութիւն ղերար հակակշռելով, իրարու խնրոյ ըլլալով, ինչպէս արեւմտեան երկիրներուն մէջ:

Այս մասին զարմանալի երեւոյթ մը կայ: Մինչդեռ թուրքիոյ ամէն շրջաններուն մէջ Երրոպացի տարրին մուտքն ընդունուած է ու լայնօրէն գործադրուելով անկէ օգտուած ենք, առանց ո՛ր և է առարկութեան, կատարածի կամ նախապաշարման, լոկ կառավարական շրջանակներուն մէջ կը յամառինք ատոր գործադրումը մերժել, ու Եւրոպացի չգործածելու նախանձախնդիր կը հանդիսա-

նանք: Ատիկա անախորժ կուգայ մեր քիմիին, օսմանեան հայրենասիրութեան հակառակ կը սեպուի, մինչև իսկ դաւաճանութիւն կը հնչէ ոմանց համար: Եւրոպացի կարող բժիշկներու առարկութիւն չունինք, մահաւանդ թէ՛ կը փնտուենք զանոնք: Երբ հիւանդ մը ունենանք, շօվէնութեան կարգը չէ: Ամէնէն նպատակայարմար միջոցին, ամէնէն փորձառու բժիշկին կը դիմենք, առանց ազգն ու երկիրը հարցնելու: Երբ Սուլթան Համիտ երկիրը հարցնելու: Երբ Սուլթան Համիտ ինքն ալ հիւանդացաւ, Եւրոպայէն բժիշկ բերել տալ չվարանեցաւ: Երբ բարձրագոյն կրթական վարչի մը Համալսարան, Լիսէ, եւայլն դասատու կամ մասնագէտ փնտուենք, չենք վարանիր մինչև Եւրոպա դիմել: Երբ ու երկիրը խնդրոյ առարկայ չենք ըներ. կարողութիւն և փորձառութիւն կը պահանջենք ամենայն իրումամբ: Երբ մեծածախ չենք մը կառուցանել ուզենք, Եւրոպացի ճարտարապետ չենք անարդեր, թէպէտ մեր երկրին մէջ ալ կարողներ չպակսին: Երբ երկրի գիծ մը շինել կ'ուզենք, հանք մը կաթուղիի գիծ մը շինել կ'ուզենք, հանք մը բանալ և շահագործել, Եւրոպացի կը յանձնենք գործը և չենք զղջար: Եւրոպական մեքենաները մեր հնօրեայ գործիքներէն նախա-

պատիւ կը համարենք ու բարձր գիներով կը գնենք: Եւրոպական հագուստն ու նորաձեւու թիւնն ամէն տուն անարգել մտած են, կայսերական, իշխանական, փաշայական պալատներէն սկսեալ: Թէրսանէ, Թօփհանէ: Էն. Էն. ունենալով հանդերձ, մեր թէ՛ վաճառականական թէ՛ պատերազմական նաւերն Եւրոպայէն կը գնենք, մինչև իսկ անոնց հիները սուղ գիներով կը գնենք, մեր թնդանօթները, դէնքերը, բազմաթեքը Եւրոպայէն բերել կուտանք. և դեռ ո՞ր մին բեմ կամ թուեմ: Հաշիւի չեն գար Եւրոպայէն ստացած մարանհնիս: Ու միայն նախապաշարում կայ կառավարական շրջանի մէջ Եւրոպացի գործածելու դէմ:

Զարմանալի և հակասական չէ՞ր գտներ ասիկա, որ երբ անձի մը կեանքը վասնդի մէջ է, վարպետ եւրոպացի բժիշկ մը գործածելու դէմ առարկութիւն չկայ, ու երբ բոլոր երկիրը հիւանդ է վարչական հիւանդութեամբ, կը տառապի յոռի վարչութեամբ, ապականեալ պաշտօնութեամբ, կը վարանինք այս որոշ հիւանդութեան մասնագէտ վարպետներուն դիմել, վարպետներ որ փորձով ցցուցած են իրենց հմտութիւնը, բարեկարգած,

վարգացուցած են մերինն չափ և աւելի վատ դրօթեան հասած երկիրներ, հարստացուցած ու երջանկացուցած են ազգեր, որոնց պարագան անյոյս նկատուելով, իբր կորլստեան մտանուած ձեռքէ ձգուած էին: Ինչո՞ւ չենք հրաւիրեր ու բերեր այս վարչական վարպետ բժիշկներէն մէկը, մէկ քանին և ըսեր. «Ամա՛ն, Տոփ, Էփհէնի, սա մեր մահամերձ հիւանդ երկրի և ազգի և աշխ, եւ դեղ ու դարման մը ընելով մահուան ճակիկէն ազատ կայն»:

Ուստի, միակ ճարը Եւրոպացիներուն ձեռքով և հակակշտին տակ բարեկարգելն է: Եւրոպացի կարող, փորձառու վարչագէտ մը բերել և իբր ներքին վարչութեան գլուխ բերել և իբր ներքին վարչութեան գլուխ նստեցնելու է Պապը Արին, տալով իրեն պէտք եղած գործելու ազատութիւնը, և գործադրելու զորութիւնը, և թող տեսնուի թէ ի՞նչպէս շուտ և ի՞նչպէս դիւրաւ կը բարեկարգուի երկիրը, իբր թէ մեզական գուազանով: Օրինակի համար, շատերէն մէկը յիշելու նպատակով կ'առաջարկեմ երբեմն Եգիպտոսի անգլիացի քովսէր Լորտ Գրոմբըրը բերել իշխանութեան գլուխ անցընել, իբր Օսմ. բարձրագոյն պաշտօնեան Օսմ. օրինաց

Կ Ա Ք Ի Լ Մ Ը

Փրօֆ. Ա. Կ. Կիւլպէնկեան

Կաթի՛լ մը ցօղ

Գոհար վարդին՝ չքնաղափեղ ու բուրեղ՝
Բաժակին մէջ կը պսպղոյս զերդ բիւրեղ
Ու երկինքէն թռչող շողիկ մ'ալ ոսկի
Յուշի՛կ, փափուկ թերթերուն մէջ
սողոսկի . . .

Շաղն համրոյրո՛վը տաք շողին կը հալի՛,
Անկեղծ սիրոյ ցոլացիկ ջինջ հայելի . . .

Կաթի՛լ մ'անձրեւ

Հէք մը շակին աչքերուն մէջ արամսագին՝
— Որ անբլթ իթ յառած են մաւթ երկընքին,
Կը կայլակի վերէն՝ ընդհատ, մեղմ ու զով:
Տափնապայոյզ կը լեցուի սի՛րտը յուսով . . .
Կ'արծարծի՛ բոցն իր անըրկուն եռանդին,
Ու կ'երազէ՛ հասկերն ոսկի՛, գերան-
դի՛ն . . .

Կաթի՛լ մ'արցունք

Կը լըճանայ մօր աչքերուն մէջ փարփառ,

Մինչ իր նայուածքը սեւեռած անբարբառ
 Հեռո՛ւն, անձիւր հորիզոնէն ալ անդին՝
 Զո՛ւր կ'ըստասէ ցուրտ երեկան Կաղանկիկն,
 Տեսնել ըստուե՛րը գէթ որդւոյն իր
 նժդեհ . . .

Կը բորբոքի՛ անբոց՝ սրտին մէջ՝ հրդեհ . . .

Կաթի՛ւ մը դեղ*,

Կապոյտ, կարմիր, և կամ որսիտ երկաթի
 Գիրգ փետուրին խոցուած սրտէն կը
 կաթի՛ւ . . .

Ազնի՛ւ, բարի՛, վե՛հ խորհուրդի վրայ
 խորի՛ն . . .

Եւ հազարնե՛ր, բիւրաւորնե՛ր կը խորհին
 Սոսկ մէ՛կ բառի ոսկեզօծած հըմայուն
 Նըկարին վրայ՝ երկրի, երկնի կամ՝
 ծովուն . . .

Կաթի՛ւ մը Սէր

Կեանքի անհամ՝ ու դառնութեամբ
 լծալ՝ ազուն

Բաժակին մէջ կը կայլակի՛ երկնազոյն . . .

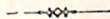
Կը փարաօփին անյուսութեան սեւ ամպեր.

* = Ֆանաք, մելան:

ԿԱՐԱՊԵՏ Գ. ԳՕՃԱՆԱՆ

Ա՛լ չիք անէ՞ք թշուառ կեանքին
 խստաբեր-
 Ծրժղուն հրեշտակը ցոյց կուտայ արագան,
 — Պսակն՝ երազոց սակի՛ վաղ կամ ա-
 նագան . . . :

ՀԱՅՈՒՆ ՊԱՏԻՒՐ

Կ. Գ. Գօճախան

Արեւ աշխարհ ձեզ թող ըլլան, ո՛վ վատեր,
 Գէթ մի՛ դպչիք Հայուն անբիժ պատիւին.
 Ձարդ ու թալան դուք ձեզ հէլալ էք ըրեր,
 Գէթ մի՛ դպչիք Հայուն անբիժ պատիւին:

Արեւ-Աշխարհ ձեզ թող ըլլան, ո՛վ
 վատեր . . .
 Ճակատագրի բիրտ, վիժխարի գերանդին
 Կորդեց Հայուն փողփողուն փառքն պերճ
 ու հին.

Ազգեր ելան, արգեր իջան դահերէն.
 Տագնապուժի թոհաբոհին մէջ նորէն

« Հայուն պատիւն անե՛ղծ . . . » լճուեց
 սեգ Երկինս
 Փարեցաւ Հայն իր պատիւին հոգեւին
 Արեւ-Աշխարհ ձեզ թող բլան, ով, վատերս

Գեթ մի՛ դպչիք Հայուն անրիծ պա-
 տիւին.

Սիրով շնորհեց գոնէ այդ փառքը Երկին
 Գողգոթաներուն նորերն կանգնեց հազար
 բիւր.

Տաժանքի հոծ լեռնացումի հետ արդէն
 Չուլուած Հայուն սեւ-բաղդ ցաւերն ահ
 առթեն

Փարեցաւ Հայն իր պատիւին հոգեւին,
 Գեթ մի՛ դպչիք Հայուն անրիծ պատիւին

Չարդ ու թալան դուք ձեզ հէլալ
 էք բրեր.

Արդարութեան ձայն կը լսէ անարտունջ,
 Ինչպէս առիւծ մերթ կը լսէ անժառանջ.
 Լքութիւնն է մերթ սոսկալի դատախազ,
 Լուծէ վրէժ ահեղարկու, անկասկած.
 Մէկ Արեւի արիւն ցնցեց Մեծ Եահվէն,
 Բիւր Արեւներ է՞ր չ'իջեցնեն ՂԱՅն Գահէն:

ՊԱՏ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ Ս. ԽԱՆԳԱՄՈՒՐՅԱՆ

Չարդ ու թալանն դուք ձեզ հէլալ
էք ըրեր,

Գէթ մի' դղիք Հայուն անբիծ պատիւին.
Արեւ-Աշխարհ ձեզ թող ըլլան, ս'վ վատեր,
Գէթ մի' դղիք Հայուն անբիծ պատիւին:

Օ Ր Ր Յ Ր Գ

վեր. Ն. Խանդավառեաւն

1. Քնացիր հողիս մուշիկ, մուշիկ,
Փակէ աչերդ յուշիկ, յուշիկ.
Մինչ մայրդ զըւարթ՝ արթուն աչքով
Կը հսկէ քեզ օրրանիդ քով.
Քնացի՛ր, աղուորս լուիկ, հանգարտ,
Մինչ մօրըդ հետ, աչքով անթարթ,
Ծաղիկ, թռչուն, երկինք, սար, ձոր,
Զեփուռ, աղբիւր, անտառ ծործոր,
Կերգեն անուշ օրօր:
2. Ննջէ, ննջէ, անուշ հոգեակ
Մինչ քունդ խաղա՛ղ, անմեղունակ,

Եւ մինչ ժխոր, ալիք կեանքին,

Չեն խռովեր հոգիդ անգին:

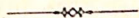
Քնացիր, աղու որս, լուիկ, հանդարտ,
Մինչ մօրըդ հետ՝ աչքով անթարթ,
Ծաղիկ, թռչուն, երկինք, սար, ձոր
Չեփիւս, աղբիւր, անտառ, ծործոր,
Կերգեն անուշ օրօր . . . :

3. Քնացի՛ր մանկիկ մինչ քեզ համար,
Կեանք և երազ դեռ նոյն, հաւ՛սար.
Դուռն քուն, իսկ ես աչքով արթուն,
Ապրինք, ապրինք կեանքն երազուն:
Քնացիր մանկիկ, և ըն.

4. Նիրհէ, նիրհէ իմ՝ նօնօշիկ,
Երբ կը շարժեմ՝ օրօրոցդ գողարիկ.
Տաք յոյսերով սիրտս ալ օրօր,
Աշխարհ շարժի կարծես ըստրի:
Քնացիր, մանկիկ, և ըն.

5. Փակէ աչքերդ, ո՛հ, մինինիկ
Լուս: Ծառ, երկինք, թռչուն, ալիք:
Քնացիր, մինչև իմ՝ հեղանագ
Համբողջներէս ա՛լ արթննաս:

ՄՐՅԱՆ ԱԿԱՒՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Խնդիրներ, զորս լուծողը կ'ստանայ Զե-
նիթ ժամացոյց մը արժամեայ: Բազմաց մե-
ջէն **ԲՈՒԷՆ** կորոչէ մրցանակին օրօ՛ւ տըր-
ուելը: Պատասխաններն մեր ձեռք գտնուելու
են մինչեւ 1914 Զատիկի Երկուշաբթի օրը,
2 դրուշի նամակադրոշմով:

1. Թէև պէտք եմ՝ եկեղեցւոյ սուրբ պաշ-
տաման,
Ստակոյն կ'ըլլամ անմեղ մանկան վայր
համբոստան,
Եթէ զխուս մի մահացու բուռն հար-
ուած տան:

2. Հայրը ներկայիս 40 տարեկան է իսկ որ-
դին 9 տարեկան. արդ քանի՞ տարիէն
հայրը որդիին տարիքին կրկինը պիտի
ուենենայ:

3. Թուէ 40 Հայ զօրավարներ և պատմէ
անոնց քաջագործութիւններն միայն 400
բառ գործածելով:

—

4. Չորս լուցիկի առ, մէկ հատը մէջտեղէն
կտրէ և անոնցմով թիւեր ձեւացուր .
ո՛րն է էն մեծ և ո՛րն է էն փոքր թիւը:

—

4. Տասն Հայ բանաստեղծներէ մէյժէկ սող
քաղելով 40 սողէ բաղկացեալ նոր բա-
նաստեղծութիւն մը կազմէ որ կատար-
եալ իմաստ մը արտայայտէ:

—

5. Ներկայիս սրբիս ինձմէ 4 անգամ փոքրէ,
4 տարիէն, սակայն, ես սրգիէս 3 անգամ
մեծ պիտի ըլլամ. քանի՞ տարեկան է որ-
դիս և քանի՞ տարեկան եմ ես ճիշտ հիմա:

—

6. Օրն ի բուն զիս, նաև գիշերն,
Անգթարար կախեն կրներն,

Առտուն միայն զիս վար կ'առնեն,
Որպէս զի զիս ի գործ ածեն:

—

7 Յիշէ տանն Հայ վաճառականներ և անոնց
բարեկատակ նուէրներն, միայն 25-30
սող պարունակող գրութեամբ:

—

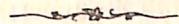
8. Տարօրինակ փղոսկրի մի կտոր, որ եթէ
ծակելու ըլլայ բուռն ցաւ կը պատճառէ:

—

9. Մէկ տան մէջ հինգ եղբայր ենք մենք,
Իւրաքանչիւրս թագակիր ենք:

—

10. Շատ թոհոյս թիւ մ'է այն, որ եթէ 7ով
բազապատկես, կարծես թէ վրան 7 գու-
մարեր էս:

ՅՈՒԱՆՇԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԵԼՈՎՍԸ

$1 \times 8 + 1 =$	9
$12 \times 8 + 2 =$	98
$123 \times 8 + 3 =$	987
$1.234 \times 8 + 4 =$	9.876
$12.345 \times 8 + 5 =$	98.765
$123.456 \times 8 + 6 =$	987.654
$1.234.567 \times 8 + 7 =$	9.876.543
$12.345.678 \times 8 + 8 =$	98.765.432
$123.456.789 \times 8 + 9 =$	987.654.321

$1 \times 9 + 2 =$	11
$12 \times 9 + 3 =$	111
$123 \times 9 + 4 =$	1.111
$1.234 \times 9 + 5 =$	11.111
$12.345 \times 9 + 6 =$	111.111
$123.456 \times 9 + 7 =$	1.111.111
$1.234.567 \times 9 + 8 =$	11.111.111
$12.345.678 \times 9 + 9 =$	111.111.111
$123.456.789 \times 9 + 10 =$	1.111.111.111

Մ Ր Յ Մ Ա Ն Տ Ո Մ Ս

Հ Ա Ն Ր Ա Գ Ի Տ Ա Ա Կ Ա Ն Օ Ր Ա Ց Ո Յ Ց Ի

1 9 1 4

2
դանեկան

Սոյն տոմար կտրելով ու վրան երկու դանեկանի Օտմանեան
ճամախարչոսն փակցնելով կր խրիեմ խնդրեմքերուն լուծման հետ:

Անուն

Հասցէ

Zung

Ի ՆՊԱՍՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

Ուր կը պատսպարուին եւ կը դաստիարակուին Հայրենեաց իբր 25 զանազան կողմերէն հաւաքուած ՀԱՅ ՈՐԲՈՒՀԻՆԵՐ:

ԳԻՆ 3¹/₂ ԴՂԿ.

14164